

NÄYTELMÄKIRJASTO N° 18

SEITSEMÄN VELJESTÄ

4-NÄYTÖKSINEN HUVINÄYTELMÄ
KUUDESSA KUVAEELMASSA

ALEKSIS KIVEN

ROMAANISTA NÄYTTÄMÖÖ VARTEN MUKAELLUT

HEMMO KALLIO

KUSTANTAJA

YRJÖ WEILIN

SEITSEMÄN VELJESTÄ

4-NÄYTÖKSENEN HUVINÄYTELMÄ

KUUDESSA KUVAELMASSA

ALEKSIS KIVEN

ROMAANISTA NÄYTTÄMÖÄ VARTEN MUKAELLUT

HEMMO KALLIO

KUSTANTAJA

YRJÖ WEILIN, HELSINKI

SEITSEMÄN VUODESTA

4NÄYTÖKSIIN HUVINÄYTTEMA

KUODESSA KUVAILMASSA

ALEKSI RIVIN

ROMAANISTA NÄYTÄMÖN VARTEN MUKAILLIT

HEMMO KALLIO

HELSINKI

OSAKEYHTIÖ WEILIN & GÖÖS AKTIEBOLAG

1905.

HENKILÖT:

JUHANI,	}	veljekset Jukolassa.
AAPO,		
TUOMAS,		
SIMEONI,		
TIMO,		
LAURI,		
EERO,		

ROVASTI.

NIMISMIES.

MÄKELÄ, lautamies.

KEKKURIN EMÄNTÄ, Jukolan torpasta.

TAULA-MATTI.

MÄNNISTÖN MUORI.

VENLA, hänen tyttärensä.

PIKI-MIKKO.

KAISA, hänen vaimonsa.

KOLISTIMEN UKKO.

NAHKAPEITTURI.

EMÄNTÄ, hänen vaimonsa.

KISSALAN-AAPELI.

KANSAA.

Tapaus Hämeessä.

1:nen näytös Jukolassa; 2:nen näytös, 1:nen kuva-
elma Lukkarilla, 2:nen kuvaelma Sonnimäellä; 3:s näy-
tös, 1:nen kuvaelma Impivaarassa, 2:nen kuvaelma Juko-
lassa; 4:s näytös Jukolassa.

veijeriksi Jukolassa.

JUHANI
AARO
TUOMAS
SIMON
TIMO
LAURI
BERO

Kappaleen esittämislupa on pyydetty allekirjoittaneelta. Sävellykset lauluihin saadaan samalla, sekä neuvoja pukujen suhteen y. m. — Osoit. Helsinki, Suomen Kansallisteatteri. Hemmo Kallio.

Tapaus Hämässä.

1:n näytös Jukolassa: 2:n näytös 1:n kuvan
oma lakkari, 2:n kuvan sonninkeli; 3:n näy-
tös 1:n kuvan lampivaaran, 2:n kuvan lako-
lissa: 4:n näytös Jukolassa.

Ensimmäinen näytös.

Jukolan tupa.

Kekkurin emäntä puuhailee keittopadan kanssa.

TAULA-MATTI

(Tulee. Kontti selässä ja aika rykelmä tuohikenkiä harteilla. Leikkisä vilkaspuheinen vanhus)

Päivää! Mitäs kuuluu? Tuossapa tuo menettelee. Kuinka vaan itse jaksetaan! *(Tulee lähemmäksi)* Tuli ja taula! Siinähan se on Kekkurin emäntä! No, terve miestä. Kun en tuolta kauempaa tahtonut tunteakkaan, taitaapa kai olla vika silmässä tai katsojassa.

EMÄNTÄ

Vielähän se Taula-Mattikin elellä kahnustaa.

MATTI

Tuli ja taula! Eletty on ennen meillä, vielä nykyntyttyellään! Mikäs sen pahan tappaisi. — Lempo vieköön! Eihän tässä kuolemaan jouda, kun naimapuuhiissa askaroi pojan aatos. *(Laskee taakkansa lattialle).*

EMÄNTÄ

Vielä mun mitä! Ei ole vanhasta konkariksi. Ei jo!

MATTI

Vai ei vanhasta konkaria? Tuli ja taula! Vai ei! Minustahan ne tytöt oikeen tykkäävätkin, jos minä oikein tosissani puhun.

EMÄNTÄ

Hm! Kukas ottaisi sitä uskoakseen?

MATTI

Voi veikkonen! Kun tuolla Linnan markkinoilakin, ennen vanhaan, oli heilakoita pojalla vaikka viisi joka sormelle. Se oli elämäni hauskin pala. Silloin sai pinnata makuunsa kallista trahtööri viinaa, ja vieläpä hörppiä makuvaaria päälle niin kuin suuret herrat. — Vie sinun seitsemän seppää!

EMÄNTÄ

Aina se Matti on yhtä leikkiin menevä. Mutta vanhana poikana se Matti kuolla kutjahtaa kuitenkin.

MATTI

Niin kai, kai se silleen käy. Kai, kai! No se on helkkarin hyvä, ettei tuosta vihaisempaa kuolemaa seuraa. (Näyttää tuohikenkiänsä) Eikös emäntä osta virsuja? Oikein vahvoja ja hyvää tekoa, ette saa parempia linnastakaan.

EMÄNTÄ

En nyt tarvitse; ehjähän nuo ovat vielä entisetkin.

M A T T I

Vai ei. No ollaan sentään ystäviksi. (*Pance taakansa syrjempään*) Vai niin, vai niin! No missä möyryää se Jukolan kuuluisa velisarla?

E M Ä N T Ä

Tapansa mukaan ovat kuleksimassa maita, metsiä tuliluikut olalla. Eivätkö tielle sattuneet?

M A T T I

En hoksannut, mutta kyllä kuulin tuolla taampana iloista meteliä ja kankien kumeata jyskettä. Luulin toukolaisiksi, ne kun hyvin usein kuuluvat pitävän iloista hummausta. Mutta talon isäntämiehet ne siellä taisivatkin mellastella.

E M Ä N T Ä

Eiköstä vaan, tänäänhan niiden pitäisi kotiin tulla.

M A T T I

Vai että metsässä. . . No, Kekkurin emäntäkö heille nykyään ruo'an ja särpimet laittaa?

E M Ä N T Ä

Enhän minä, vaan tällä kertaa oli heillä jokaisella halu metsälle, pitemmäksi aikaa sanovat menevänsä ja pyysivät minua päivätöikseni koturiksi Jukolaan. Kyllähän minä tässä mieluummin olen päivätoista kotomiehenä, kuin raatelen itseni väsyksiin pölyisellä pellolla. — Simeoni ja Timohan ne tavallisesti ruu'at laittaa, toiset taas hommaavat vuoron perään muut talon askareet.

MATTI

Vai niin sitä Jukolassa kihnutetaan. Hm. Mutta pellot näkyvät olevan huutavan huonossa kunnossa, vaikka talossa on seitsemän työhön kykenevää miehen jullia.

EMÄNTÄ

Niin on asia. Vilja tuskin tulee kylvetyksi ja korjatuksi — milläs he muuten eläisivätkään — ja se heinä! se huikea, lihava aroniittu, niin jää tänä, niinkuin mennäkin vuonna, ilman ainoata viikatteen sivallusta, märkänemään paikoilleen.

MATTI

Tuli taula! Että kehtaavatkin. Terveitä jullia jok'ainoa ja riskiä kuin nuoret sonnivaskat, että kyllä kaiketi jaksaisivat pellollansa pemata.

EMÄNTÄ

Sanokaas muuta, mutta he ovat niihin tuliluikkuihinsa niin perehtyneet, etteivät malta olla niistä erillään. Joko käyskentelevät metsässä putki olalla, tai heittävät kurraa maantiellä. — Temmeltävätpä toisinaan niinkin tuimasti, että leikin loputtua kellä on poski ajettuneena simpulaksi, kellä otsa varustettuna aika sarvella tai haavalla. Vuoteessa sitten viruvat voihkaillen viikkokausia. — Herra tietää mitä heistä lopulta tuleekaan, kuin eivät jo ala viisastua.

MATTI

Eipäs se siltä näytä, ei. Vaikka kyllä äitivai-naansa aikoinaan koetti tehdä parastaan, saadakseen

poikia työhön ja toimeen. Toisenkin kerran, kuin hyvä sana ei auttanut, vinkuipa eukon piiska poikain ruskeille pakaroille. Mutta he olivat kovakorvaisia, yksipäisiä jullia, eivätkä välittäneet äitinsä varoituksista. Ja viimeiseltä, kuin piiska rupesi liian usein soimaan; niin ottivatpa pojat jalat allensa ja kaapasivat käpälämäkeen. — Jaa, jaa! Monta metkua näillä junkkareilla oli jo lapsena ollessaan. „Mutta kuin vanhentuu, niin viisastuu“, sanotaan ja eiköpähän tuo vielä veljeksiäkin saavuttaa taida. Tuli ja taula! Kyllä maailma tasii.

EMÄNTÄ

Vielä mun mitä! Hm. Ei ainakaan talon pitää tule yhdestäkään heistä, kyllä se nyt on niin nähty. Kaksikymmentäviisi vuotta täyttää jo vanhin poika Jussi, ja nuoremman, Eeron ikä on 18, toiset ovat siltä väliltä, että kyllä heillä ikänsä puolesta pitäisi jo olla sen verran ymmärrystä.

MATTI

Tuo metsästyksen into pojilla on isältä perittyä; ja sepä on sattanut pojat huikentelevaisiksi talon toimissa. Samanen ankara metsästyksen halu saattoi heidän isänsäkin laiminlyömään työn ja toimen talossa, joka vähitellen ilman esimiehen hoitoa jo silloin joutui rappiolle. — Ja tällaiselle metsästysmatkalle ukko jäikin tapellessaan äkeän karhun kanssa. — Jukola vainaa oli yks'oitkoinen, siivon tapainen mies, kyläkunnan parhaita lukijoita hän oli, vaikk'ei pojat ole isältään tätä taitoa perineet.

EMÄNTÄ

Oli se tosiaankin kauhea kuolema, Herra siunaa ja varjele!

MATTI

Oli se. Mutta mitäs siitä, yhden kuoleman täällä ollaan velkaa, kuolipa häntä sitten millä kuolemalla tahansa. *(Ottaa taakkansa).*

EMÄNTÄ

(On tullut akkunan luo)

No, siinä paha missä mainitaan! Vihdoin viimein pojat tulevat ja minä kun kokonaan unohdin panna padan tulelle. *(Rientää laittamaan tulta).*

MATTI

Sepä hyvä, sitten jääinkin vielä jöksikin aikaa; ehkä tässä vielä kaupatkin syntyy.

(Veljekset tulevat sisään meluten, kaikilla pyssyt ja ruutisarvet. Muutamat asettavat pyssynsä naulaan, toiset heti puhdistamaan).

TIMO

No, kyllä minä sen niin visusti sanon, että jos Tuomas minä ja Eero olemme yhtä puolta, niin saa siinä olla vaikka kaikki neljä toisella puolella, ettenkä sittenkään piisaa, ei lähimaillekkaan!

JUHANI

Elä leksottele tuossa turhia! Selvähän se on, että tämä teidän voittonne oli sattuma kauppaa. — Kas! Taula-Matti; päivää!

MATTI

Päivää, päivää! Herran terveeksi. (*Kättelevät*).

TIMO

Vai sattuma!

EERO

Niin on asia! Saivatpa yhtenään juosta, hännät lurpassa kiekon perässä, kuin kadonneen lampaan.

JUHANI

Ilman tuota peevelin tiittiäistä hännässänne; olisittepa olleet jo aikoja metsän pohjassa äijäparat.

TIMO

Kuinka haastelet! Ei koskaan Jussiparka!

JUHANI

Kysynpä, kenen vuoro on lämmittää tänään sauna?

LAURI

Onhan se minun.

JUHANI

Niinpä lämmitä sitten että kiuvas rymisee, paukkuu ja poraa kuin tammikuun pakkanen, sillä tunnenpa selkäni kaipaavan oikeen huikeata löylyä.

LAURI

Saapihan tuota. (*Mence*).

EMÄNTÄ

Ettekö te metsästäjänä olleetkaan?

SIMEONI

Oltiin, vaikka huonolla onnella. Syötiin mitä saatiin. Tullessa pisti Juhanin päähän ruveta kiekkosille.

EMÄNTÄ

Että kehtaattekin! Keskellä päivää! *(Korjaa tulla, jonne on nostanut padan. Simeonille)* Anna nyt näiden makuluiden kiehua vähän aikaa ennen kuin panet herneet pataan; minun täytyy joutua kotiin lypsylle. Hyvästi vaan. *(Menee)*.

KAIKKI

Hyvästi!

SIMEONI

Herran haltuun! Kiitoksia vaan hyvä emäntä.

MATTI

(On katsellut konttiin)

Ei helkkonass' otuksen päätäkään pojilla. Mitä metsämiehiä te olette, kun tallustatte kotiin tyhjin käsin? — Jaa'ah, eipä kömpinyt tämä poika ennenmuinoin kertaakaan kotiin tyhjin kontin. Kun eräskin kerta . . .

JUHANI

Seitsemän kitaa kiskoo myöskin veronsa.

M Ä K E L Ä

(Tulee. Hämmästys pojissa)

T I M O

Lautamies Mäkelä.

M Ä K E L Ä

Päivää pojat.

S I M E O N I

Jumala antakoon.

A A P O

Päivää. Millä asialla astelee Mäkelä?

M Ä K E L Ä

Saavuinpä teitä varoittamaan luikkarit.

A A P O

Varoittamaan! — Mistä?

J U H A N I

Mitä kohden uumootte?

M Ä K E L Ä

Kävelin tuolla katselemassa vainioitanne ja tul-
tuani sieltä maantielle näin kauhukseni isäntäin viet-
tävän aikaansa vaan kiekonlyönnillä, vaikka hyvin
tiedätte kuinka kurjassa kunnossa on talonne ja pel-
lot sen ympärillä. Mitä te oikeastaan aattelette,
köllit? „Ajallansa työn teko, hetkellänsä ilon pito“,
sanotaan. Olette kai olleet taasen metsällä, koska
pyssyjänne puhdistatte?

JUHANI

Niinpä oltiin.

MÄKELÄ

Enkös tuota arvannut. Mutta heittääkää tuperin tuhkaan jo tuo alituinen metsästys ja kiekon lyönti; sillä eihän se, niinkuin itsekin sen huomaatte, lyö leiville . . .

EERO

„Että ostaa ruutia ja ampuu harakoita“.

MÄKELÄ

Pojat! Pojat! Elämäanne on parannettava ja juuresta jaksain. Kaikkein ensiksi iskekää sarkoihinne kynsin ja hampain kiinni; sillä niistä vihdoinkin palkan saatte. Muutoinhan metsitty peltonne niin että metsästää saatte pian omilta saroiltanne.

EERO

Silloinhan ei tarvitse muuta kuin ikkunasta ampua.

MÄKELÄ

Koska kerran peltonne kasyun lopettaa, kuinkas silloin pannaan suu?

EERO

Suu selälleen ja hampaat naulaan.

TIMO

Mitä se syrjäiseen kuuluu?

MÄKELÄ

Olin aikoinaan isävainajanne ystävä. Ja seuraillut olen myöskin teidän elämänne vaiheita, hamasta lapsuudestanne asti.

EERO

Ettäkö vallan saunasta saakka?

SIMEONI

Vaiti Eero!

MÄKELÄ

Ymmärtäkää minua oikein. (*Vakavasti*) Totisesti, totisesti! Maailmassa täytyy työtä tehdä jos elää mieli ja eteenpäin päästä. Muutoinhan talonne joutuu ennen pitkää vieraisiin käsiin; taloa hoitamalla saisitte siitä itsellenne vanhuuden turvan. Muis-takaa; „mitä nuorena oppii sen vanhana taitaa!“

A A P O

Järkevästi haasteltu, Mäkelä. (*Ottaa kädestä*).

MÄKELÄ

Onpa edes joku, joka käsittää puheeni tarkoituksen. — Kuulinpa myöskin, että arvoisa rovas-timme on uhannut istuttaa teidät jalkapuuhun, ellette lukemaan opettele, ja saattaapa hän uhkauksensa toteen, ellei hän näe teissä jokapäiväistä ahkeruutta. Jaa'ah! Tämän taidon tulee teidän visusti hankkia, jos mielitte päästä kristilliseen seurakuntaan. — Niin, ja älkäänkö tämä puheeni menkö toisesta korvasta sisään ja toisesta ulos, frookas pillit. — Lautamies Mäkelä on puhunut, ja lähdenpä myös, sillä toimeni ei salli viivytyksiä. Jääkää hyvästi. (*Menee*).

SIMEONI

Jumalan kanssa, hyvä Mäkelä.

MATTI

Mäkelä haasteli asioita, joita tulee visusti punnita, pojat.

JUHANI

(Katsoo akkunasta) Kas, Venla tuolla astelee polkua, ja onpa hänen käyntinsä nopsa.

TIMO

(Katsoo akkunasta) Marjavakkanen kainalossa, mihinkähän niitä nyt vienee?

MATTI

Lukkarille varmaankin tuomisiksi. Kuulin näet Venlan äidiltä taanoin, että Kuokkalan Mari, joka on palveluksessa lukkarilla, on saanut luvan mennä hoitamaan kipeätä äitiään, ja Venla on päässyt siksi aikaa hänen edestään lukkarille palvelukseen.

JUHANI

Vai Lukkarille palvelukseen . . .

MATTI

Ee eh! Onpa minunkin jo aika lähteä kompeilemään toiseen taloon taas.

LAURI

Vaihtaakos Matti oravan nahkoihin vähän taulaa?

MATTI

Miks'ei, anna tänne vaan. No, eikö kukaan tarvitse kopposia tai ansarvirusuja! Kumpaa vaan haluttaa. Nämät ovat valmiiksi haudotuitakin, ei muuta kuin pistät jalkaasi vaan.

TIMO

Eipä taida tarvita.

SIMEONI

Heltiikö noilla virsuilla klopoja riittävästi?

MATTI

Tuli ja taula! Heltii kyllä. Ja taulasta, joka on tunnettu yli maan parhaimmaksi, heltii rahaa sekä kunniaa.

LAURI

Antakaahan näistä sen verran kuin itse haluatte.

MATTI

Joo, joo! Katsokaa, ei tältä pojalta puutu leipä eikä särvin. Tässä taulaa poika ja parasta sorttia. (Antaa taulaa) Kannattaapa toisinaan kastella kurkkuun keikkaus-hunöörilläkin. No, Herran huomaa, Jumalan juureen. (Menee).

SIMEONI ja LAURI

Hyvästi, Jumalan kanssa!

TIMO

Kaikki tässä vielä rupeavat neuvoja jakelemaan, kun tuo Mäkelä. Mitä hänellä on kanssamme tekemistä?

EERO

Niin sanos muuta kuin asiaa.

SIMEONI

Mäkelä oli totisesti oikeassa, jospa vaan aina voisimme seurata hänen neuvojaan.

JUHANI

Mäkelästä minä viisi välitän, kun vaan ei tullut Kolistimen ukko. Hän kulki tästä ohitsemme taannoin.

TIMO

Tuo äreä taatto, tämän kylän ansoilla pyydystäjä. Häntä pelkään minäkin. Hän taitaa antaa pian ympäri korvia että roikaa.

JUHANI

Hän on kamalan itsepäinen äijä karru.

TUOMAS

Mutta Aapo! Mikä sinua vaivaa? Olethan totinen kuin vaivastukki kirkon porstuassa.

A A P O

Saipa Mäkelän huomautus aivoissani aikaan tärkeän aatoksen.

JUHANI

No puhkaise se sydänkarsinastasi ulos.

I A A P O

Näinpä itsekin, kohden samaa suuntaa, olen taivuttanut aatostani tämän asian tähden; mutta nyt aivoni vihdoinkin sai päättävän iskun, kuulkaa siis: tämä hurja elämä ja tämä kurja velttous ei käy enään päisin, vaan on sen loppu viimein oleva hävitys ja turmio. Veljet! toiset tavat ja toimet, jos toivomme onnea ja rauhaa.

TUOMAS

Haasteletpa oikein, sitä ei taida kieltää.

SIMEONI

Jumala paratkoon; hillitön ja villitty on elämämme ollut aina tähän päivään asti.

A A P O

Mutta, jos tahdomme täällä jotain ja kunnokkaasti matkaansaattaa, niin jo on aika viisastua, aika on panna kaikki halut ja himot järjen ikeen alle ja etunenässä tehdä se, joka tuo hyötyä, vaan ei sitä joka makeammalle maistuu. Nyt viipymättä rakentakaamme talomme kunnialliseen kuntoon taas.

SIMEONI

Oikein haasteltu.

TUOMAS

Kyllä se on, niinkuin Mäkelä sanoi, että sarkoihimme on meidän ensin iskettävä.

A A P O

Aivan niin Tuomas.

J U H A N I

No, käykäämme siis lannan kimppuun kuin sontiaiset', ja paukahdelkoon havutukki Jukolan nurkissa aamusta iltaan; karja uhkea karja antakoon moskaa puolestansa myös; ja nouskoon tarhaamme kasat korkeat kuin kuninkaan linnan kultaiset muurit. Niin teemme. Ensi maanantaina aloitamme juuresta jaksain.

A A P O

Miks'ei jo huomenna?

J U H A N I

Vasta ensi maanantaina. Eihän ole vahingoksi, harkita asiaa vielä kypsemmäksi. Niin olkoon sanottu: ensi maanantaina!

A A P O

Olkoon niin, mutta huomatkaa: Jos talonpitoon toivomme järjestystä ja pysyväisyyttä, niin yksi olkoon esimies ja isäntä. Me tiedämme, että tämä oikeus ja velvollisuus on Juhanin sekä hänen esikoisuutensa, että äitimme määräyksen kautta.

J U H A N I

Niin, niin, se oikeus, valta ja voima on minun!

A A P O

Mutta katso että sitä sopuisasti käyttelet ja yhteiseksi hyödyksi.

JUHANI

Parastani tahdon koettaa. Mutta kun vaan totteleisitte ilman könistämistä ja ruoskaa!

A A P O

Ruoskaa!

JUHANI

Jos niin tarvitaan, näetkös.

TUOMAS

Puhu kojrillesi ruoskasta.

TIMO

Et pehmitä kruununmaatani sinä, et koskaan; sen tehköön lain ja oikeuden hulja, jos selkäni syystä syhyy.

JUHANI

Miksi iskette kiinni löysään sanaan? Onhan meillä tässä onnemme sijaa, jos vaan sovinto valitsee ja sarvet pannaan syrjään.

A A P O

Ole huolimatta. — Katso näin olen tuumaillut: Sinulla Juhani, on ensiksi valta astua isännyyteen, jos tahdot.

JUHANI

Minä kuin tahdon.

I V A A P O

Me toiset, niin kauan kuin viivymme kotimme rakkaissa nurkissa ja olemme naimattomia miehiä, teemme talon työtä; syömme talon ruokaa ja saamme talosta vaatteet.

J U H A N I

Aivan oikein. Mutta jos tässä ottaisi itselleen akan, mitenkäs sitte . . .

E E R O

Älä veliseni akkaa ota, mutta ota tyttö ja tee työstä akka.

A A P O

No, hän taas, joka aikaa voittain tuntisi halun perustaa itsellensä oman asunnon ja perheen, eikö taitaisi hän tyytyä seuraavaan etuun: Periköön hän talosta kappaleen maata, johon hän rakentaa huoneensa ja ruokkoo pellot sen ympärille; niin että voi elättää pari hevosta ja neljä, viisi nautaa . . .

E E R O

Sekä kiekuvan kukon ja haukkuvan hallin.

A A P O

Ja ilman yhtään veroa ja ulostekoa viljelköön tilaansa, niin hän kuin hänen lapsensa, eläskellen rauhassa omalla pohjallansa. — Niin olen minä asiaa aprikoinut. Mitä sanotte?

JUHANI

Jotenkin järkevästi aprikoitu. Ottakaamme punnittavaksi ne pykälät.

LAURI

Miksi, niin paljon komentoa ja hunööriä? Katsookaapas kuinka minä olen tuumiskellut asiaa: Myykäämme tämä viheljäinen Jukola, tai pankkaamme se vuokralle Rajaportin nahkapeitturille. Hän on jo meille ilmoittanut halunsa siihen kauppaan; mutta vähintään kymmeneksi vuodeksi tahtoo hän haltuunsa talon. Tehkäämme, niinkuin sanon ja muuttakaamme kaikkine kampsuinemme juurelle jyrkän Impivaaran vuoren. Sinne rakentakaamme itsellemme iloinen pirtti iloiselle päivän kaltevalle aholle; siellä vasta elämme rauhassa kaukana maailman menoista ja kiukuisista ihmisistä. — Kaukana kirjoista ja kartoista.

EERO

Rauhassa, lempeiden susien ja karhujen keralla.

JUHANI

Onko peeveli riivannut siihen aivos, poika?

EERO

Ellei peeveli, niin metsänneito.

LAURI

Niin olen tuumaillut vuosien kuluessa. Siellä eläisimme vasta herraina, pyydellen lintuja, oravia, jäniksiä, kettuja, susia, mäyriä ja pöyrykarvaisia karhuja.

JUHANI

No peijakas! Annapas mennä koko Noakin arkki aina hiirestä hirveen asti.

EERO

Siinä vasta neuvo; sanoa jäähyväiset suolalle ja leivälle, ja imeä verta, hilloa lihaa kuin hyttyset ja lapin noidat. Ja söisimmekö vielä kettua ja suttakin Impivaaran komeroissa kuin karvaiset vuoripeikot?

LAURI

Ketuista ja susista saamme nahkoja, nahoilla rahaa, rahalla suolaa ja leipää.

EERO

Nahoista saamme vaatteet, mutta liha, verinen, höyryävä liha se olkoon aina ruokamme; suolaa ja leipää eivät tarvitse apinat ja papiaanit metsässä.

LAURI

Eero on irvihammas, aina pitkänä kantona kassessamme.

EERO

En suinkaan veliseni. — Muuttakaa pojat, muuttakaa; minä en kiellä, vaan tulenpa vielä kyytiinkin, vien teitä tästä oikein suden travia!

JUHANI

Mutta pianpa kyydittäisivät metsänhaltijat teidät sieltä takaisin, minä takaan sen.

LAURI

Kun mä sanonkin; minä muutan tulevana vappuna.

TIMO

Minä tulen kanssasi Lauri olkoon sanottu.

TUOMAS

Elleivät tässä ajat parane, niin seuraan teitä minäkin.

AAPO

Te hullut, mitä aattelette? Muuttaa metsään! Miksi? Onhan meillä talo ja huoneet; katto kultainen päämme päällä! Uskokaa minua, että kaikki käy hyvin, jos vaan itsekukin kohdastamme harrastamme yksimielisyyttä ja sovintoa. Mutta kas jos rittaa etsimme, niin kylläpä löydämme aina syitä niskaharjastemme kohotteiksi.

SIMEONI

Missä emme löytäisi niitä, niin kauan kun tuo vanha Aatami kutittelee ja kutkuttaa meissä täällä luun ja nahan välissä?

JUHANI

No niin, minun tyhmän pääkalloni mukaan on Aapo ylimalkaan harkinnut asiat jotenkin järkevästi. Talonpidon toimeen ja raatamiseen iskemme siis pe-loittavalla vauhdilla. Eikö niin, te murjaanit?

KAIKKI

Tehdään niin.

A A P O

Mutta vielä yksi pykälä, joka luullakseni on jotenkin näpäkässä. Huomatkaa: emännätön isännyys on puoletonta ja ontuvaa; talo ilman aitan polulla astelevaa emäntää . . .

T I M O

On niinkuin sudenpesä ilman naarassutta.

E E R O

Tai niinkuin saapas ilman toista saapasta; totisesti ontuupa se, niinkuin Aapo sanoi.

A A P O

Talo ilman aitan polulla astelevaa emäntää on niinkuin pilvinen päivä, ja sen perheen pöydän päässä asuu ikävyys kuin riutuva syysilta. Mutta hyvä emäntä on talon kirkas aurinko, joka valaisee ja lämmittää.

J U H A N I

Käsitänpä puheesi tarkoituksen. Se nimittäin pyrkii taivuttamaan minua naimiseen. Niin, niin, minä ymmärrän. Mutta äläpäs huoli. Toivos luullakseni täyttyy piankin.

T I M O

Älä! Joko olet valinnut siippasi?

J U H A N I

No noh; Hm! Tunnustanpa, että mieleni täyttä päätä on iskenyt tyttöön, josta toivon saavani avion ja hyvän, elleivät petä minua vanhat merkit.

J E E R O

Luonto vetää tikanpoikaista puuhun.

A A P O

Sano meille nyt jos mielit, ken on tyttö joka sydämmesi on puoleensa vetänyt?

J U H A N I

Sen tahdon sanoa huikailematta. Tyttö, jota armottomasti rakastan, on „Männistön muorin“ Venla.

A A P O

Hm!

J U H A N I

Mitä sanot?

A A P O

Minä vaan sanon. Hm!

T U O M A S

Kiusallinen asia.

S I M E O N I

Venla! Kas, kas! Mutta olkoon kaikki taivaan isän huomassa.

A A P O

Vai Venla! Hm!

K A I K K I

Hm! Hm!

JUHANI

Mitä te mörisette? Mutta ah! minä aavistan jotakin; ja varjelkoon meitä Herran poika! Mitä? Puhukaa suunne puhtaaksi!

A A P O

Kuule: jo vuosia on aatokseni työssä hartaasti askaroinnut.

SIMEONI

Jos hänen on Luoja minulle suonut, niin miksi murehtisin?

EERO

Älä yhtään! Hän on sinulle suotu ja minä hänet otan.

JUHANI

Mitä sanoo Tuomas?

TUOMAS

Kiusallinen asia; tyttö miellyttää minua kovin sen tunnustan.

JUHANI

Vai niin. Hyvä! Entäs Timo?

TIMO

Minä teen saman tunnustuksen.

JUHANI

„Herran poika ja Kaitarannan Kustaa!“ Mutta Eero?

EERO

Minä teen saman tunnustuksen, saman vilpittömän tunnustuksen.

JUHANI

Hyvä! Hyvä! Mutta mitä sanoo Lauri?

LAURI

Mitä on minun tytön kanssa tekemistä?

JUHANI

Kenen puolta pidät?

LAURI

En takerru asiaan en tuolta enkä täältä.

JUHANI

Tuleepa tästä kuitenkin soppa.

LAURI

Siihen en pistä lusikkaani minä.

JUHANI

Kaikki siis, paitsi Lauri. Pojat, pojat, Jukolan veljeskunta ja sukuni suuri! Nyt isketään, että maa ja taivas täräjä! Nyt kultaiset veljet, yksi kaikkia, ja kaikki yhtä vastaan kuin seitsemän sonnia! Olkoon menneeksi! Halko on aseeni; tuohon visapäiseen tartun minä, ja syyttäköön hän itseänsä, jonka pääkuori saa siitä päreen. Ottakaa halkonne pojat, ja astukaa esiin, jos on teissä miehen vastusta.

EERO

Iso suu vaikka on vähän villoja.

JUHANI

Suus kiinni nalliainen! Esiin miehet!

EERO

Ei, ole hätää vaikka Jussi sätää. (*Ottaa halon*)
Tässä seison aseissa, vaikka vähän matalampi muita.

JUHANI

Sinä, kavun napu! No mitä kuhnäilette?

EERO

Mitä huolit siitä, kuin vaan halkoni tekee totta.

JUHANI

Sinä saparo, kyllä sinun opetan. (*Aikoo käydä Eeron kimppuun, vaan Eero pakenee ilveillen.*)

TIMO

Tässä olen minä ja minun halkoni, jos niin tarvitaan. Minä en tahdokkaan riitaa, mutta jos niin tarvitaan.

JUHANI

Halkos Tuomas!

TUOMAS

Mene hiiteen halkoinesi, pöllö!

JUHANI

Istu ja pala!

SIMEONI

Hirveä, pakanallinen, ja turkkilainen on tämä meteli; mutta leikistä luovun minä ja heitän naimasiani Herran huomaan.

LAURI

Pois luovun minäkin.

JUHANI

Sentähden siirtykää te sivulle, jaloista pois! — Käy halkoos, Aapo! Tulta ja sarvipäitä!

A A P O

Kurja on ihmislapsi. Missä on järkes?

JUHANI

Tässä visapäisessä halossa; katsos, nytpä se hiiskuu sanasen.

A A P O

Varro, veli, varro kunnes minäkin tempaisen kouraaani asean. — (*Ottaa halon nurkasta*) Kas niin; tässä nyt seison makkarahalko kädessä. Mutta ensin pari sanaa, sinä Jukolan kristillinen veliparvi, ja sitte tapelkaamme kuin hullut sudet. — Huomattaat: mies vihan vimmassa on verta janoova peto, vaan ei ihminen. Hän on umpisokea näkemään mikä on oikeus ja kohtuus; ja kaikkein vähemmin voi hän vihansa vallassa auaista rakkauden solmuja.

Eihän tyttö taida meitä kaikkia rakastaa, yhtä ainoata vaan. Näenpä siis parhaaksi, että käymme kaikki miehissä ja yht'aikaa kysymään häneltä hartaalla mielellä ja kielellä, taitaisiko hän kellenkään meistä sydämensä lahjoittaa. Jos nyt tyttö on myöntävä, niin se meistä jolle lankesi toivottu arpa, kiitäköön onnensa päivää; mutta toiset tyytykööt napi-sematta kohtaloonsa. Jos teemme niin, niin teemme kuin miehet ja oikeat veljet. Ja silloinpa isämme ja äitimme kirkastetut haamut astuvat ulos taivaan hehkuvasta portista ja, seisoen reunalla kiiltävän pilven, katselevat meihin, huutaen korkealla äänellä: „Kas niin, Juhani, kas niin Timo, Tuomas ja Aapo, kas niin, Simeoni ja Lauri, juuri niin sinä pikku Eeroseni! Olettepa poikia joihin mielistyimme!“

JUHANI

Mies, haasteletpa saakelivie, kuin taivaan enkeli, eikä paljon puutu, ettet saata minua itkemään.

SIMEONI

Me kiitämme sinua, Aapo.

JUHANI

Kiitoksia vaan. Tuonne paiskaan halkoni.

TIMO

Sinne minäkin. Tämä riita loppui niinkuin jo alusta tahdoinkin.

JUHANI

Parastahan siis on tehdä tuossa paikassa se merkillinen temppu, tehdä kysymys, kaikkein kysymysten kysymys.

TUOMAS

Mennään kaikki miehissä ja kaikessa ystävydessä, tytöltä kysymään, tahtoisiko mielensä yhteenkään meistä taipua.

EERO

(*Erikseen*) Teihinkö. Variksen pelätteihin. (*Kovaa*) Eiköhän olisi järkevämpää keskustella kukkokirjoista.

TUOMAS

Mitä tuumitte veljet?

TIMO

Sen katson parhaaksi minäkin.

MUUTAMAT

Tehdään niin.

JUHANI

Niin, niin! Ei nyt auta muu kuin naimaan pojat. Nyt on juuri justiin otollinen aika.

EERO

Ja olkoon se myöskin autuuden päivä.

JUHANI

Kenen autuuden päivä, kenen? Ahaa!

EERO

Vaikka meidän kaikkein.

JUHANI

Toisin sanottu, että hän tulisi meidän kaikkein vaimoksi?

EERO

Olkoon menneeksi.

JUHANI

Äläst!

SIMEONI

Kuinka Jumalan nimessä se olisi mahdollista?

EERO

Jumalan edessä ei ole mitään mahdotonta. Uskotaan, toivotaan ja rakastetaan kaikki yksimielisesti.

JUHANI

Vaiti Eero!

SIMEONI

Sinä julki jumalaton!

AAPPO

Mutta käyttäkäämme tointa kunnollisesti; olkoon meistä yksi niinkuin puheen kannattaja.

JUHANI

Tärkeä pykälä.

EERO

(Erikseen) Vai vielä tässä puheen, miksei aisan-kannattaja.

JUHANI

Mutta sinäpä juuri oletkin tähän toimeen niin-
kuin valettu Aapo. Sinulla on hyvät lahjat; puhees
on aina herättävä tulta ja leimausta miehen povessa.
Totisesti, oletpa syntynyt papiksi.

A A P O

Mitä tiedän minä? Ja miksi haastelemme lah-
joista; sillä Jumala paratkoon! onhan laita, ett'emme
tunne A:taakaan, aapisen ensimmäistä kirjainta, ja kui-
tenkin on sanantaito kristillisen kansalaisen välttä-
mätön velvollisuus, ja juuri tämän asian eteen tah-
don aivokoppani tyhjentää nyt. Muistakaat: ellemme
opettele lukemaan, niin siihen voidaan meitä pakoit-
taa kirkkolain mahdollia.

JUHANI

Vieläkö sekin! Mutta mahdotonta on oppia lu-
kemaan.

A A P O

Mutta voimallinen tahto vie miehen läpi har-
maan kivenkin.

TUOMAS

Saispa siinä hikoilla mies.

JUHANI

Ja puhkailla. Minulla on niin kovaapää!

A A P O

Käykäämme juoneen, tuottakaamme itsellemme aapiskirjat Hämeenlinnasta ja lähtekäämme lukkarille kouluun, niinkuin on rovasimme käsky. Se tehkäämme, ja tehkäämme kuin miehet, ennenkuin kruunun vauhdilla viedään meitä jalkapuuhun.

TUOMAS ja SIMEONI

Tehkäämme niin.

J U H A N I

(*Itsekseen*) Minä pelkään. Mutta juuri niin on tässä tehtävä kuitenkin. (*Kovaa*) Voi hyvät veljet, minulla on niin kova pää. Mutta ei auta, luvun taito olkoon siis meillä ensimmäinen pyrkimyksemme. Lauri ja Simeoni lähtekööt Valakilla huomenna kukon laulussa, noutamaan kukkokirjat Hämeenlinnasta, ja paikalla, kirjat saatuamme, joka mies niinkuin pysyn luodit, lukkarille kouluun. Se olkoon sanottu.

A A P O

Nyt puhuit kuin mies,

J U H A N I

Tämähän käy vallan mainiosti; sillä nähkääs kun Venlakin on nyt lukkarilla, niin siellähän sopiikin meidän tehdä hänelle tuo merkillinen temppu, tehdä kysymys; kaikkein kysymysten kysymys.

T I M O

Aivan niin. Silloinpa putoaakin kaksi pyytä samalla pamauksella.

SIMEONI

Mennään Herran nimessä.

TUOMAS

Kaikki joka sorkka.

SIMEONI

Aapo pitää peiliä edessämme ja siitä häntä kiittäkäämme.

EERO

Häntä kiittäkäämme, ja veisatkaamme oikein „Simeonin kiitosvirsi“.

SIMEONI

Pilkkaa ja virnistystä taasen!

TUOMAS

Ole tekemättä pilkkaa Eero, Jumalan sanasta ja Simeonin kiitosvirrestä.

SIMEONI

Niin nuori ja niin paatunut! Eero, Eero! Niin, nyt en sano muuta, vaan huokaan sinun tähtesi.

LAURI

(Tulee olkikuvon kanssa ja alkaa laittaa tilaa laattialle, asettaa halon päin-alaiseksi).

EERO

Huokaa, huokaa, veliseni, kuin vaivainen syntinen hurskaassa humalassa!

JUHANI

Ennustanpa Eero, meidän kerran tai kaksi, täytyvän antaa sinulle oikein isän kädestä. Sillä äiti kasvatti sinua liian lempeästi.

SIMEONI

Totisesti, hän tarvitsee vähän saporollensa.

EERO

Miksi vaan vähän?

SIMEONI

Meidän tulee häntä kurittaa, niin kauan kuin sydämensä vielä on nuoruuden norja ja taipuvainen; mutta tehkäämme se rakkaalla kädellä, eikä vihan kiukussa. Vihan kuritus ajaa perkeleitä sisään, vaan ei ulos.

EERO

Kas tuossa, ja oikein rakkaasta kädestä. (*Lyö Simeonia poskelle*).

SIMEONI

No tuota jumalatonta kun nyt löi minua!

EERO

Ja ihan vasten kuonoa. Vähemmästäkin on sappi haljennut.

JUHANI

(*Ottaa Eeron kiinni*) Tuleppas tänne poikaseni. Timo, annappas tuo keppi tuolta nurkasta.

SIMEONI

Kas niin; Juhani pidä häntä koreasti polvellasi,
minä lasken housunsa alas.

EERO

Älkää hiidessä! (*Rimpuilee*).

TUOMAS

Antakaa pojan olla. Leikkiähän tuo oli häneltä.

SIMEONI

Vaivaista leikkiä.

TIMO

Eero kääntää ja vääntää itseään kuin makkarat
kiehuvassa kattilassa.

JUHANI

Turhaan pyristelet, knääkkä.

SIMEONI

Äläppäs häntä hellitä.

EERO

Lyökää, te sen vietavät, niin tulen pistän nur-
kan alle!

JUHANI

Vai niin! Kuulkaapas sitä! Hän saakoon oikeen
isällisen kurituksen Herrassa.

TIMO

Saakoon hän anteeksi, tämän kerran kummin-
kin vielä.

SIMEONI

Anteeksi, kunnes ohdake ja rikkaruoho voittaa
nisun.

TUOMAS

Et nyt koske häneen sormellasikaan. (*Menee
eroittamaan*) Laske poika irti! Paikalla!

JUHANI

Mene nyt sitte ja kiitä onneas, että pääsit
näin vähällä.

EERO

(*Menee mulkoillen. Istuu syömään.*)

SIMEONI

Ja rukoile Jumalaa lahjoittamaan sinulle uuden
sydämen, mielen ja kielen.

TUOMAS

(*On syönyt suolaa ja leipää*) Nostappas se rokka-
pata tännemmäs, Simeoni; sillä vatsani alkaa mot-
kottaa.

A A P O

„Ei kumaja kuiva kurkku, henki rasvatta heläjä“.
(*Menevät syömään.*)

TUOMAS

Lakki pois päästäsi kuin syöt, kokkare!

EERO

Lakki päässäsi sitä kynnetäänkin. (*Ottaa lakkinsa*).

JUHANI

Niin, niin . . . Lukkarille, ja Venlan luokse . . .
Ja aapiskirjat kourassa astumme sitte morsiamen
eteen, se antaa meille vähän niinkuin juhlallisuutta.

EERO

Varsinkin jos kukkolehden näkyviin käännämme.

JUHANI

Niin, niin! Käykäämme juoneen . . . Herran-
jesta! — Minä tulen kovin levottomaksi. Mutta ei
nyt auta muuta tällä erää, kuin lukkarille ja samalla
naimaan kaikki ja yht'äikää niinkuin pojat. Se on
sanottu. (*Menee syömään*).

KAIKKI

Naimaan, naimaan.

EERO

Niin, Männistön muurin Venlaa joka mies.

Esirippu alas.

Toinen näytös.

ENSIMMÄINEN KUVAELMA

*(Veljekset istuvat pöydän ympärillä, paitse Eero joka taval-
lee erillään pienen pöydän ääressä).*

KANTTOORI

(Kävelee edestakaisin permannolla) Tee!

VELJEKSET

Tee!

TIMO

*(Menee juomaan vettä, vaan ämpäri on tyhjä, jota hän kolis-
telee ja menee paikoileen. Kanttoori huomaa tämän).*

KANTTOORI

(Itsekseen) Jahah. *(Kovaa)* U!

VELJEKSET

U!

KANTTOORI

V!

VELJEKSET

V!

VENLA

(Tulee) Rouvalla olisi tärkeätä asiaa kanttoorille.
Aikoo mennä).

JUHANI ja TIMO

(Ovat hieman vilkastuneet Venlan tultua)

JUHANI

(Itsekseen) Venla.

KANTTOORI

Jahah, minä tulen. Kuulehan, Venla! Otappas tuo ämpäri ja tuo vettä tänne.

VENLA

Kyllä. *(Ottaa ämpärin ja menee).*

KANTTOORI

No, levätkää nyt, minä tulen pian takaisin jatkamaan. *(Menee).*

JUHANI

Veljet armaat! Nyt vihdoinkin koittaa meille se onnen hetki, jolloin saamme Venlalle tuon tärkeän kysymyksen tehdä.

TIMO

Totisesti! Se tapahtukoon, koska Venla palaa takaisin.

JUHANI

Niin, Aapo astukoon esiin puheen kannattajaksi, niinkuin sovittiin.

A A P O

Olkoon niin. Mutta jos kanttoori sattuisi tulemaan, niin hän saattaisi närkästyä päällemme tästä.

E E R O

(Katsoo akkunasta) Siitä ei pelkoa; kanttoori astelee jo tuolla kaukana rouvansa kanssa kohden pappilaa.

T I M O

Totisesti, nyt on otollinen hetki.

J U H A N I

Käykäämme juoneen ja Lauri, jolla ei ole tässä lähteessä yhtään nautaa, pitääköön kanttoorin tuloa silmällä. — Onko kellään sormusta?

E E R O

Sitä et tarvitse.

J U H A N I

Mitä? Onko kellään?

T I M O

Ei minulla, eikä tietääkseni muillakaan. Siinäpä se on; nuoren miehen pitäisi aina käydä kiiltävä sormus plakkarissa.

J U H A N I

No peijakas! Tässäpä seistään nyt. Istu ja pala! Minä tulen kovin levottomaksi.

A A P O

Ne välikappaleet taidamme ostaa itsellemme jalestäpäin. Ja parasta on, että saadaan ensin varma tieto tuleeko meistä kenkään ja ken meistä tulee tekemään tämän iloisen ostoksen.

J U H A N I

Aivan niin . . . Missä on aapiseni?

A A P O

Kourassasi veljeni. Olethan, Jumalan luoma, niinkuin vähän pyörällä päästä.

J U H A N I

Ei juuri hätää, veljeni.

E E R O

Venla tulee. Ottakaamme morsian juhlallisesti vastaan palavat lamput kädessä. *(Kaikki seisovat totisina aapelukset kädessä. Lauri on mennyt ikkunan luo ja katsoo ulos).*

V E N L A

(Tulee tuoden vettä. Hyräilee jotain säveltä).

A A P O

Päivää Venla.

V E N L A

Päivää. Tokko ne aa-puustavit mahtuu kalloonne? Taitaa olla vielä tiukempaa täällä, kuin äitini opetus, josta karkasitte metsään, junkkarit.

A A P O

(*Rohkaisten itseänsä*) Kuule meitä tovin ajan . . .
ajan . . . vaikka olemmekin tällä erää luku puuhissa,
niin liekehtii sydänkarsinassamme kuitenkin ankara
ajatus, johon ainoastaan sinä lieventävän palssamin
antaa mahdat.

V E N L A

Mikä on tarkoituksenne?

A A P O

Tuota . . . höm . . . Me seisomme nyt tässä . . .
niin . . . tässä . . .

V E N L A

Niinkuin virstan tolpat!

A A P O

Tämä hetki on tärkeä edesottaminen elämämme
taipaleella . . .

S I M E O N I

Niin, se on ankaran tärkeä.

A A P O

Kun . . . kun . . .

J U H A N I

Veljeni, älä hukkaa aivosi avaimia.

S I M E O N I

Taivas lahjoittakoon hänelle Bileamin aasin pu-
heen voiman.

VENLA

No, ettekö saa kitaanne auki? Häh!

AAPO

(*Rohkaistuna*) Jukolasta puuttuu se kirkas päiväpaiste, joka valaisee ja lämmittää koko elämän sumean taivaan, joka riutuvan ilta-auringon, herttaisesti säteileväksi aamuauringoksi muuttaa, ja surevan elämällensä iloisesti hymyilemään . . . saattaa . . . saattaa . . .

SIMEONI

Niin, niin.

AAPO

Jukola on vailla keviästi keikkuilevaa korkeapovista impeä, joka emäntänä aitoissamme askaroida mahtaisi.

SIMEONI

Juuri niin, sinä kultainen veljeni . . .

JUHANI

Suus kiinni, sanon minä.

AAPO

Ja . . . ja . . . kun sinä olet saanut meidän kaikkein sydämmet huikeasti pamppailemaan . . .

VENLA

Minäkö? (*Nauraa*) Onko mätäkuun houreet iskeet kalloonne?

A A P O

Höm . . . Sillä iloisella toivolla . . . että meistä joku, sinusta elämänsä sulostajan saada taitaisi; uskollisena hän pysyisi aina elämänsä ruusuiseen ehdooseen asti . . . ikuisesti uskollisena . . .

K A I K K I

(*Arkailleen*) Ikuisesti uskollisena . . .

A A P O

Tässä vakaassa toivomuksessa, kysyn minä sinulta, sinä Männistön muorin kaunis auringon kukkainen, sinä valkea vuohensilmä . . . Hm . . . kuka meistä se onnellinen olla mahtaa, joka saa kuulla Venlan mansikkahuulilta tämän kainosti kuiskaaman, suostumuksen helijän äänen . . . Se tulee soimaan hänen korvissaan kuin enkeleitten pasuunan soitto taivaassa . . . höm . . .

S I M E O N I

Aivan kuin enkeleitten soitto.

A A P O

(*Jatkaa*) Kenelle meistä Venla nyt sydämmensä lahjoittaa taitaa ja käsi kädessä käydä tahtoo, yli ohdakkeisen, paahteisen mäen, tuonne elämän lauhkeaan laaksoon? (*Melkein itkien*) Ja, olkoot lie sitten onnelliset kuin ruhtinaspari istuimellaan, ja kiiltäköön aina poskillaan iloinen aamukaste. (*Äänettömyys*).

V E N L A

(*Nauraa*) Vai niin, vai oikein sydämmensä lahjoittaa taitaa. Älkää hullutelko, jullit. (*Menee kaatamaan vettä kannusta vesikarahviin*).

JUHANI ja TIMO

Jullit!

A A P O

Mitäs me nyt teemme?

JUHANI

Niin, mitäs nyt teemme? Istu ja pala! Jos minä vielä koettaisin.

TIMO

Kuiskaseppas hänen korvaansa yksi mojoova sana, joka voisi taivuttaa hänen kivikovan sydämensä.

JUHANI

(Kovaa, lähestyen Venlaa) Venla, minä olen Juhani Jukolasta . . . ja . . . veljeksistä vanhin . . . Isännän ohjaket ovat Jukolassa minun kovassa kädessäni . . . tuota . . . Minun edesvastaukseni alla ovat kaikki . . . niin Killi, kuin Kiiskikin . . .

VENLA

Vai Kiiskikin — (Pidättää nauruaan).

JUHANI

Ja . . . tuota . . . (äkkiä) Valakki myöskin! . . . olemme kaikki ristiin kastettuja.

VENLA

Vai niin, no sittehän . . .

OMI JUHANI

Niin, ja nyt kysyn minä sinulta, vakaalla mielellä . . . tahdotko sinä tulla minun elämäni suloiseksi paisteeksi . . . ja kanssani sitoa sen rakkaan avioliiton umpisolmun, jota ei muu kuin kuoleman kylmä käsi aukaista taida . . . ja tuota . . . minä . . . niin että minun elämäni olisi kuin saunan nurkassa iloisesti sirisevan sirkan laulu, lämpöisessä iltahämärässä . . . hämärässä . . . tuota . . . tuota . . .
(Aapolle) Auta veljeni armas!

A A P O

(Hiljaa) Tahdotko kellenkään meistä sydämmesi lahjoittaa.

J U H A N I

Tahdotko minulle sydämmesi ja munaskuusi ahjoittaa . . .

A A P O

(Hiljaa Juhaniille) Juhani . . . Juhani . . .

V E N L A

(Nauraa) Sinullenko? En koskaan. Enkä teille kenellenkään lahjoita sydäntäni, sen tarvitsen itse.

S I M E O N I

(Veljille) Mikä näpäkärsä heiskale!

V E N L A

Teistäkö naimaan, köntit! Oppikaa aapeluksenne ensin. (Menee nauraan pois).

(Nolo äänettömyys pojissa).

JUHANI

Kirouksen päivä tämä! Saimmehan rukkaset
Venlalta, istu ja pala!

SIMEONI

Älä kiroo mies.

JUHANI.

Sydämmeni vaivass!

SIMEONI

„Kärsimys vaivass', manna taivaas'.“

JUHANI

Minä annan palttua taivaan mannalle, koska en
saanut Männistön muorin Venlaa! Voi veikkoset! Jos
tietäisitte, niin tulisittepa ymmärtämään, että aatok-
seni jo lähes kymmenen vuotta on pyöriskellyt tässä
luntussa oikein hassusti. Mutta menihän nyt toivoni,
meni kuin tuhka tuuleen.

TUOMAS

Me olimme kovin mahdottomia. Sen osoitti
Venlan kaikki temput.

TIMO

Mutta jos olisimme astuneet tytön eteen mus-
tassa verkatakissa ja olisi kello pullistanut liivimme
taskua, kuin pulski huhta-nauris, ja hopeahelainen
piippu ryöjännyt hampaissamme, niin olisipa koira
vie, tullut asiastamme sekä munia että poikasia.

JUHANI

Naisella ja harakalla on yhtä kiivas halu kiiltoaineisiin. — Mutta Aapo on vaiti kuin jäätynyt järvi.

A A P O

Äänellämme ei ole kaikua myrskyssä.

JUHANI

Sydämmeni hurmeinen lammikko lainehtii vielä kauan. Mutta sano kuitenkin sana, veljeni rakas.

A A P O

Kaksikin. Siis kuule nyt. Ota sydämesi kou-raas ja kuiskaa sen korvaan järjen kielellä näin: ole potkittelematta! Venla ei sinusta huolinut, koska hän ei sinua rakasta, ja niinpä teki hän oikein antaessaan sinulle kiellon; sillä avioliittohon ruveta ilman rakkauden ponnistusta, ei tahdo käydä päisin, vaan se mutkistelee ja tekee monasti ikuisen kiusan töitä. — Niin veljet, Venla ottakoon sen joka on hänelle määrätty; me teemme samoin.

T I M O

Mutta sen tytön; joka on tehty minun kylkiluustani, saan minä viimein vaikka peijakas kiljuisi.

JUHANI

Venla, Venla! Miksi hyljäsit minun, talonpojan, oikein savitalon vanhimman pojan. Huomatkaat veljeni armaat: koska iltasin käyskelin tuolla männistöissä, jossa Venlan mökki sijaitsee, niin kaapaisimpa

vikkelästi kuin orava, Venlan oven taakse uskalta-matta sitä kuitenkaan aukaista, kuuntelin ja kuunte-lin aina hetken; silloinkos kuulin kuinka Venlan rukki pörräsi, pörräsi kuin iloinen sontiainen, kesäiltana, ennustaen poutaa. Nyt on tämäkin ilo minulta kielletty.

EERO

Venlalta ei puutu muotoa eikä Jussilta juonia. Kyllä hän vielä kiikkiin joutuu, usko mitä sanon.

LAURI

Kanttoori tulee jo, veljet! *(Kaikki töytäävät pai-koilleen, paitsi Juhani joka jää seisomaan).*

JUHANI

Vankkosaryiset kyöpelit ja korkeuden sotajoukko suuri! Eihän näe nyt silmäni syltäkään eteensä; niin musta on maa ja taivas, musta sydämmeni tähden.

AAPPO

Ei yhtään voivottelemista, vaan opin taidon ja viisauden aarnioihin tahdomme nyt syventyä.

JUHANI

Jaa'ah, syventyä! *(katsoo aapelukseensa)* Eihän näe silmäni yhtä ainoata puustainta. Mitä teen minä tei-dän kurja vanhin veljenne?

EERO

Koska olet vanhin, niin osoita meille hyviä esimerkkejä.

JUHANI

(Menee paikolleen).

KANTTOORI

(Tulee. Kävelee edestakaisin) Niin, mihin me jäim-
mekään taas — jaa'ah. Tikut kouraanne! Sanelkaa
puustavit perässäni. — Tuomas, ei sillä tavalla tik-
kua pidetä! Eihän se mikään ronkkarauta ole. Noin.
(Asettaa tikun hänen kouransa) Ässä!

VELJEKSET

Ässä!

KANTTOORI

Tee!

VELJEKSET

Tee!

KANTTOORI

Uu!

VELJEKSET

Uu!

KANTTOORI

V!

VELJEKSET

V!

JUHANI

V — (Itsekseen kaipaavalla) Venla (Jää tuijotta-
maan eteensä).

KANTTOORI

Äksä!

VELJEKSET

Äksä!

KANTTOORI

Y!

VELJEKSET

Y!

KANTTOORI

Z!

VELJEKSET

Z! (setä).

KANTTOORI

Ää!

VELJEKSET

Ää!

KANTTOORI

Öö!

VELJEKSET

Öö!

KANTTOORI

Niin, A on ensimmäinen ja Ö viimeinen aapis-
ton puustavi „A ja Ö, alku ja loppu, ensimmäinen
ja viimeinen“, seisoo jossain raamatun kappaleessa.
— Otetaanpas vielä kerran alusta, että nuo viimein-
kin mahtuisi kalloonne. — Mikä nyt oli ensimmäi-
nen puustavi, Juhani?

JUHANI

(Ei kuule, vaan tuijottaa eteensä).

KANTTORI

(Tuupaten) Miksi tollotat eteesi kuin huuhkain?
Mikä oli ensimmäinen puustavi, Juhani?

JUHANI

Vee!

KANTTOORI

Vai niin! *(Vie Juhaniin nurkkaan seisomaan)* Opet-
tele siinä sinä, ja ole valmis vastaamaan viidestä
ensimmäisestä puustavista kun sinulta kysyn, jäärä!
(Kävelee) Kuinka se oli, Timo?

TUOMAS

(Hiljaa tuuppien) Timo! Kuuletko, sinulta kysytään!

KANTTORI

(Kovemmin) Timo! Eikö korvaläpes ole enää
auki? Häh?

TIMO

(Neuvotonna mutisee itsekseen).

KANTTOORI

Mikä oli ensimmäinen puustavi?

TIMO

(Hätäisenä) A!

KANTTOORI

Sitten?

TIMO

(Varmana) Ö!

KANTTOORI

Onko Ö toinen kirjain, visakallo? Häh! (Ravistaa tukasta) Se on P! Pane mieleesi nyt se. (Kävelee vihaisena) Teroittakaa nyt kallonne. Seuratkaa visusti, ja sanelkaa minun perässäni. Otetaan alusta kerran vielä: Ensimmäinen on A!

TIMO

Ensimmäinen on A.

KANTTOORI

Tomppeli! Eihän sinun tarvitse sanoa muuta kuin puustavit minun perässäni. Kuinka monta kertaa minun sitäkin päähäsi takoa pitää! Uudestaan, A, P, C.

LAURI

(On mennyt Kanttoorin eteen).

KANTTOORI

No, mitä sinä tahdot?

LAURI

Enkö minä pääsisi käväsemään hieman ulkona?

KANTTOORI

Mitä siellä?

LAURI

(On vaiti tuskaissena).

KANTTOORI

Jahah! No, mene nyt sitte, mutta älä jää maakaamaan sinne.

LAURI

(Menee).

KANTTOORI

A, P, C, Tee, Ee, Ähvä!

VELJEKSET

A, P, C, Tee, E, Ähvä!

KANTTOORI

G, H, I, J, K!

VELJEKSET

G, H, I, J, K!

JUHANI

(Pudottaa aapeluksensa permannolle. Ottaa sen säikähtyneenä ylös).

KANTTOORI

No, eikö pysy aapelus kädessäsi? Varo saivaristoas! (*Kääntyy toisiin*) Kuinka se nyt oli, otappas alusta alkaen uudestaan, Timo.

TIMO

(*Itsekseen*) Aina vaan Timo. (*Äänettömyyden perästä*) A! P! . . . C! . . . (*Itsekseen*) Mikä tuo Viipurin rinkeli taasen olikaan? (*Raapii päätään, äkkiä*) H!

KANTTOORI

Onko C:n perästä H, sinä juupeli? Ethän sinä näy seuraavan laisinkaan. Pilkkaako te teette minusta, vai? (*Ottaa Timoa tukasta ja vie hänen toiseen nurkkaan*) Seiso siinä häpeämässä sinä. (*Antaa luudan*) Ja pidä tätä kädessäsi ettet nuku! (*Vaitiolon jälkeen*) No, miten se oli, Simeoni?

SIMEONI

(*On vaiti*).

KANTTOORI

(*Työntää Simeonin pöydän alle*) Sinä tuonne, siksi kunnes me toiset olemme lukeneet, sitten otan kynsilleni teidät kolme.

JUHANI

(*Erikseen*) Voi, voi! Tämä taitaa tehdä ihmisen ihan kaistapääksi.

KANTTOORI

Mitä mutiset siellä, sinä? Ovatko kallossasi viisi ensimmäistä puustainta jotka annoin sinne taot-tavaksesi äsken? Mitkä olivat ensimmäiset puus-tavit, Juhani?

JUHANI

A C I

KANTTOORI

Aasi! He, he, he! Kyllä sinä todellakin olet aasi! Et viittä puustainta vielä ole saanut mah-tumaan kalloosi. *(Ottaa otsatukasta ja pyörittää)* Ei tämä kipeätä tee, vaan se on häpeätä.

JUHANI

Ei se kipeätä teekkään!

KANTTOORI

Vieläkö sinä pullikoitkin, jääräpässi! *(Ravistaa oikeen kovasti ja lyö korvalle)* Kyllä minä sinun opetan pullikoimaan. *(Kävelee).*

JUHANI

(Katsoo vihaisena kanttooriin, hammasta purren, kerää hiuksiaan lattialta tuon tuostakin).

KANTTOORI

Miten se nyt oli. *(Kävelee)* Ottakaa ihan alusta, sanelkaa yht'aikaa. Ensimmäinen on, mikä?

KAIKKI

A, P, C, Tee, Ee, Äffä, Kee. (*Äänettömyys, tulevat levottomiksi*).

KANTTOORI

Siinäkö kaikki? (*Äänettömyys*) Siinäkö kaikki! Eikö kukaan voi sanoa mikä seuraa Keen perästä? Mikä ihme teihin nyt on iskeytynyt? Johan te taannoin osasitte nämä. (*Äänettömyys*) Keen perästä seuraa puustavi, mikä? Hellittäköön leuvoistaan, se joka tietää! Kylläpä olette kovakalloisia sonnia tosiaankin. Eihän sinne saa mahtumaan mitään. Ei ajamalla-kaan. Kolmatta päivää olette jo koettaneet ajaa aa-puustavia takaa, vaan pääsemättä edes puoliväliinkään, ottakaa esimerkki nuorimmasta veljestänne, hän tavailee jo.

EERO

(*Hyvin pitkäveteisesti*) I . . . sano li— ässää sää, lisää, ämmä e-i-mei Isä mei-t-ä-n tän Isä meitän. J-o joo-k-a kaa jooka o sano oo ällä-e-t-leet ooleet j. n. e.

KANTTOORI

Siinä kuulette. Eero tavailee jo hyvin, mutta mitäs te visakalloiset sonnit! Eihän teidän kalloonne saa mitään mahtumaan. (*Huomaa Timon torkkuvan*) Mikä oli ensimmäinen kirjain, Timo?

TIMO

(*Pudottaa luudan, säikähtyneenä sanoa tokaisee*) Ämmä!

KANTTOORI

Ämmä! Vai niin, Ukuli! (*Raivostuen*) Juhani! Mikä oli ensimmäinen kirjain?

JUHANI

V— (*Itsekseen*) enla.

KANTTOORI

(*Raivostuneena*) Ei tästä tule mitään. Ihan tässä sappi halkijaa kanssanne. (*Kävelee*) En minä jaksa enempää tällä kertaa, pidättäkääte nyt! Lähetän teille ruokapussinne, jotta saatte syödä, te puuhevoset, möykyttäkää kuin märehdivät pukit tarhassa. Mutta muistakaa, tämän aterian jälkeen ei pidä tuleman huulillenne yhtään suuruksen murenata, ennen kuin aa-puustavit ovat päässänne, te visakalloiset sonnit.

LAURI

(*Tulee hyvin tyytyväisen näköisenä*).

KANTTOORI

Tunnin annan teille aterian aikaa, mutta ovesta ette käy vielä askeltakaan ulos. Katsonpa terveelliseksi pidentää arestianne aina iltaan asti, hyvin terveelliseksi. Mutta avatkaa nyt kitanne; sillä paikalla saatte eväspussinne. Ja painakaa se visusti mielenne: että jalkapuussa saatte istua joka sunnuntai, jos ei luvusta tule tolkkua. Muistakaa mitä sanon. (*Menee*).

(*Äänettömyys. Juhani ja Timo tulevat nurkasta, Simeoni pöydän alta*).

EERO

(Tavailtuaan) Aa-puustavitko näin myllertävät aivoissanne; kun ei lähde sanaa kenenkään kidasta?
(Katselevat äänettöminä toisiaan).

TUOMAS

Onpa totisesti saanut hikoilla mies.

LAURI

Ja puhkailla.

SIMEONI

Enpä arvannut tätä näin turkin vaikeaksi minäkään.

A A P O

Mutta, „joka kovan kokee, saapi pehmeän perästä“.

VENLA

(Tuo eväspussit) Tässä on eväspussinne pojat.
(Paiskaa pussit keskelle pöytää ja poistuu).

VELJEKSET

(Hyökkäävät pusseillensa, jossa syntyy kina).

TIMO

Tässä on pussini. *(Ottaa pussinsa).*

SIMEONI

Tässä on minun.

EERO

Äläppäs nappaa. „Se on minun“, sanoi seppä tupaansa. *(Ottaa ja vetää pussia Simeonilta).*

SIMEONI

Tämä ei ole sinun, tunnenhan minä omani.

EERO

Niin minäkin tunnen. Se on rikki pohjasta ja siellä on naurishillukoita vielä. *(Vetävät kumpikin pussia puoleensa).*

TUOMAS

Vähemmällä siinä. Kenenkäs tämä pussi on?

EERO

No se juuri on Simeonin.

TUOMAS

Siivolla siinä! Ottakaat jokainen koreasti pussinsa.

LAURI

Tässä minun, syönpä vaikka pieniä kiviä nyt.

JUHANI

Ei syödä yhtään ainoata einettä.

LAURI

Mitä? Eikö syötäisi nyt?

JUHANI

Ei einettäkään.

TUOMAS

Mitä ajatteletkaan Jumalan luoma! Onhan lukkari kiusannut meitä nälällä jo toista päivää.

LAURI

Tuki ennen kämmenelläsi meren kurkku.

JUHANI

Olkoot pussit koreasti rauhassa.

A A P O

Mikä on tarkoitukses?

JUHANI

Tehdä lukkarille kiusaa!

A A P O

(Nauraa) Sille kiusalle nauraisi ukkomme aivan sulavasti.

JUHANI

Anna hänen nauraa! Minä en syö. Minä en syö!

TUOMAS

(On syönyt vähän) Ei maista tässä vankeudessa ruokakaan. (Panee ruo'at pussiinsa takaisin).

TIMO

Ei minunkaan. Pala kasvaa suussa, ja tarttuu kurkkuun.

SIMEONI

Eikä minun.

LAURI

Eipä minunkaan, vaikka vatsani on täynnä kurinaa, murinaa ja pientä piipatusta. Mutta ei maita sittenkään. Veljet, tämä on kovaa.

JUHANI

Kovaa, kovaa; sen uskomme mentyämme omaan vatsaamme.

TUOMAS

Ei maita täällä, mutta Sonnimäen nummella, vapaudessa, sinne mieleni nyt halaa. Siellä istun kohta kanervaisella polstarilla.

JUHANI

Oikein! Siellä kohta pyllylimme vapaudessa. Siellä katkeruuskin rinnasta katoaa!

EERO

Minä suostun tuumaan pojat.

A A P O

Mitä hulluuksia taas?

TUOMAS

Sydäntäni niristelee nähdessäni kuinka veljiäni Juhania ja Timoa jauhetaan. Pois pojat!

JUHANI

Onhan minua kuranssattu, revitty kuin kravun syöttiä, totisesti! Te näitte, kuinka hän lieiutti tämän otsa-vihkoni etusormensa ympäri, kahmasi sitten kaikella kourallansa näin, kas tällä tavalla, ja sitte ravisti hän, että hampaat helähti. Hm!

TUOMAS

Minä näin sen.

JUHANI

Mitä pahaa olen minä tehnyt, että lukkari minua näin räökkää?

TIMO

Niin, ja mitä olen minä tehnyt, koska näin riivatusti tukkaani vanutetaan? Siitäkö syystä, että on minulla se järki, jonka Jumala kerran viisautesansa antoi?

LAURI

Kolme tukkapöllyä olen minäkin saanut.

JUHANI

Kaikilla meillä on täältä makeita muistoja. Ja Venla sitten, se hölläkkä! — Sinä mustalaislunttu! — (Näyttää hiuksia taskustaan) Mutta ellei tämä vihko kerran tukkee lukkarin kitaa, niin tapahtuu se siitä syystä, että teen tavaraistani jonkunlaisen koneen ja kappaleen.

EERO

Minä tiedän toisen ja paremman neuvon. Hiuskiemurasta, jota säilyttelet plakkarissasi, kierrämme oivan ongen siiman lukkarille lahjaksi hyvän opetuksen edestä. — Mutta miksi yllytän syntiin, koska kaikki tiedämme, että kuritus tekee sanomattoman hyvää. *(Alkaa tavaamaan).*

SIMEONI

Hän pistelee.

JUHANI

Niin, pisteletpä taas, sinä ohdake nisupellosamme, sinä katkera happamus Jukolan kristillisessä veli-taikinassa, sinä piikkisika, sinä sammakko!

A A P O

Hiljaa, lukkarin tähden hiljaa!

JUHANI

Korttikaalista ulos, kaikki yksimielisesti!

EERO TIMO TUOMAS LAURI

Kaikki liriin, kaikki!

A A P O

Ah! Vaikka kuolleet haudoistansa huutaisivat: te niskurit, te hullut miehet!

JUHANI

Vankeudesta pois!

A A P O

Ymmärrys hoi!

J U H A N I

Sonnimäen hongisto hoi!

E E R O

Niin juuri! Ja ymmärrys vastasi: hoi.

J U H A N I

Vastasi kuin poika.

A A P O

Koeta parastasi, Simeoni.

S I M E O N I

Siivosti, veljet! Mutta sanonpa, ettei ole meistä lukumiehiksi, ja sentähden jääkööt, hyvästi siinä kohdassa kaikki puuhat. Olkoon toki elämämme nuhteeton ja siivo; sillä me taidamme elää kristittyinä ihmisinä ilman luvun taitoakin kun vaan uskomme.

A A P O

Kaadathan sinä riivattu, vaan et nosta.

J U H A N I

Simeoni haastelee oikeuden ja kohtuuden kieltä. Pois tästä pojat; luontoni ei kestä kauemmin. —

A A P O

Hillitse mielesi ja muista: ettei täällä tanssita aina ruusuilla ja kukkasilla.

J U H A N I

Olemmeko tanssineet ruusuilla ja kukkasilla?

A A P O

Saammepa niellä täällä montakin karvasta marjaa, veikkoseni.

J U H A N I

Karvasta marjaa! Emmekö jo ole saaneet tarpeeksi niellä karvaita marjoja. Voi veljeni! Venla meille antoi rukkaset; lukkari meitä räökkää kuin paholainen itse. Ja sittenhän on vielä jälellä peikoista pahin. Hm! Kymmenellä lävellä irvistelee meitä vastaan kirkon porstuasta jalkatukki. Kirkas tuli! Ja minkä vuoksi tämä kiusantemppujen rykelmä? Mitä pahaa me olemme tehneet; kun maailma meitä niin armottomasti nuijii? — Onko se minun syyni kuin jo syntyessä on annettu minulle niin kova pää, että lukemisen taito on ihan mahdoton asia. — Tämä maailma on suurin hulluus, mitä löytyy auringon alla. — Miksi synnyin tänne, miksi?

A A P O

Sinä myllerrät ylös kaiken olentosi perin pohjin.

E E R O

Eihän jalkapuussa ole kymmentä läpeä.

JUHANI

Kuinka monta sitten?

EERO

Kuinka monta tähteä otavassa? (*Äänettömyys*)
Kuinka monta poikaa Jukolassa?

JUHANI

Seitsemän poikaa meitä on. Siis seitsemän läpeä, kuin myllynkiven silmää! Aina sitä hullumpi vaan. Kas kuinka ihmiset ja kova sallimus ovat yhdessä juonessa meitä vastaan.

TUOMAS

Mutta puhaltakoon meitä kohtaan joka haaralta myrkyä kuin käärmee, ja ampukoot he meihin kaikki kiukkunsa nuolet, me kuitenkin, silmät ummessa kiristäen hammasta ja myristen kuin villit härjät rynkäämme päisin. Eihän ole vielä kaikki toivo mennyt.

JUHANI

(*Hypähtäen ilosta*) Oikein Tuomas! Yhdestä maailman kulmasta kuumoittaa meille vieläkin rauhan päivä. Ilvesjärvi tuolla Impivaaran kupeella on se satama, jonne purjehdimme myrskyistä pois. Nyt olen päättänyt.

TUOMAS

Sitäpä kohden uumosi minäkin.

LAURI

Saman päätöksen olen tehnyt jo aikoja sitten.

EERO

Sama se. Minä seuraan teitä vaikka Impivaaran syvimpään luolaan.

TUOMAS

Impivaaraan tästä siirrymme kaikki.

TIMO

Sinne siirrymme ja rakennamme uuden maailman.

A A P O

Eikö käsittäisi meitä sielläkin esivallan koura?

JUHANI

Metsä penikoitansa suojelee. Syvälle kuin myyrät siellä itsemme kaivamme aina maan tunkkasen ytimeen. Ja, miellyttäisikö sielläkin ahdistella poikia, niin pitää heidän havaitseman, miltä tuntuu häiritä seitsemää karhua konnossaan. — Nyt ensin Nahka-peitturille kaupat kirjallisesti vahvistamaan. Kymmeneksi vuodeksi menköön talomme toisen kouriin.

SIMEONI

Halaanpa minäkin rauhan kammioon veljet, uusi koto ja uusi sydän luokaamme itsellemme metsien kohdussa.

KAIKKI

Kaikki yksimielisesti.

A A P O

Te muutatte, ja minäkö jäisin tänne yksinäiseksi hongaksi? Ah! kovin lujasti ovat olentoni kaikki juuret yhtyneet teidän piiriinne. Olkoon menneeksi, ja toivokaamme parasta tästä retkestämme. Minä seuraan.

J U H A N I

Oivallista! Nythän ilosta rintani lainehtii. — Ovi auki!

A A P O

Huomaa, että olemme telkien takana.

T I M O

Puskuri on päällä, vahva puskuri.

J U H A N I

Katkee kuin korsi. Tuletko?

A A P O

Minä tulen. Mutta vielä yksi sana.

T U O M A S

Ei auttaisi tässä nyt tuhannenkaan sanaa.

J U H A N I

Ei, vaikka jokaisella sanalla olisi tuhannen miekkaa.

EERO

Ja jokaisella miekalla tuhannen terää.

JUHANI

Tuhannen tultaiskevää terää. Niin juuri, ei auttaisi sittenkään. Jos ovi on meiltä teljetty, niin onpa tuossa akkuna. Yksi humaus pussillani, ja kuu-luupa korea helinä ja kilinä; tie vapauteen on auki.

A A P O

Onhan pääsi jo perin pyörällä.

JUHANI

Kolmen päivän pyörittämisestä, veikkoni!

A A P O

Ei akkunaa sentähden särjetä, vaan keskustel-kaamme koreasti lukkarin kanssa.

JUHANI

Mene hiiteen keskustelemaan paholaisen kanssa! — Akkuna säpäleiksi ja vankeudesta pois! „Ulos koko pataljoona!“ huusi kapteeni vihoissansa. Joka nyt vastaan pinnistää, niin köniinsä saa.

TUOMAS

Ovi hakaan, Eero!

EERO

Niin juuri; linnan iso-portti kiinni pataljoonan marssiessa västingin taka-portista ulos. — Haassa on ovi.

A A P O

Minä varoitan teitä!

J U H A N I

Katsos tuossa! (*Läyö lasin pussillansa rikki*) Tehty on tehty.

I N A A P O

Sinä hirmuinen, julki-jumalaton!

S I M E O N I

Juhani veljeni.

I N L A U R I

Kas niin! Se on lukkarit. Minä sivun pä-

T I M O

Se on tehty!

I N E E R O

Siinähan akkuna sälähti!

J U H A N I

Akkuna sälähti ja taivas välähti, kun kerran vaan keikahti Jussin pussi! Se oli Laiska-Jaakon sivallus.

S I M E O N I

Meitä poloisia!

TUOMAS

Pussit selkään ja akkunasta ulos! Porstua tömisee.

TIMO, EERO, LAURI

Kaikki liriin! Kaikki liriin! *(Kaikki menevät paitsi Juhani ja Tuomas.*

JUHANI

Onko se lukkari? Minä sivuun häntä.

TUOMAS

Tule! *(Ottaa hänestä kiinni).*

JUHANI

Se on lukkari. Minä sivuun häntä hieman.

TUOMAS

Tule pois! sanon minä.

JUHANI

Älä astu tielleni nyt. Minä rakastan sinua, Tuomas veljeni.

TUOMAS

En päästä sinua tekemään hirmutöitä.

JUHANI

Hellitä! Mitä pelkääät sinä hirmutöitä? Hänen otan vaan koreasti polvilleni, nostan ylös takkinsa

pitkät liepeet ja nassielen häntä paljaalla kämmenelläni, ja totta on tekevä tämä kämmen. Hellitä, armas veljeni, muutoin sydämeni halkee kuin Kor-kin säkkipilli. Hellitä! sinä näet, kuinka pääni höyryy.

TUOMAS

Olemmepa ikuiset vihamiehet, ellet tottele minua nyt. Huomaa, mitä sanoin.

JUHANI

Mennään sitten. Mutta enpä suostuisi tähän, jollen sydämestäni sinua rakastaisi. — Hyvästi pöytä ja penkki, hyvästi nurkka jossa seisoin! (*Menevät*).

(*Kanttoori riuhtasee oven auki ja tulee sisään*).

ESIRIPPU.

TOINEN KUVAELMA.

Sonnimäki.

(*Pojat syövät ja paistavat nauriita. Timo korjaa tulta*).

JUHANI

Miksikä kohensit nauriini mujusta, poika?

TIMO

Minäkö?

JUHANI

Niin sinä. Ja pane kiehuvaan mujua tuon nauriin paistavalle kyljelle tuossa.

TIMO

Tämänkö täällä? *(Peittää nauriin tuhalla).*

JUHANI

Niin, niin. Nyt syömme oikein kuninkaallisen aterian.

TIMO

Totisesti! syömme suruttomana mitä kupuamme mahtuu.

JUHANI

Naudan-lihaa pussista ja nauris hillukkoja mu-
justa.

TUOMAS

(On ottanut itselleen yhden nauriin) Tämä on jo
paistunut. *(Syö).*

JUHANI

(Laulaa) Tuuli se puhaltaa ja puun latvat taipuu,
Kultani ääni se kaukana kaikuu — —

Mikä härkäpäinen tyhmyys meiltä, istua luk-
karin penkillä aapinen kourassa kolme peevelillistä
päivää!

EERO

Mutta kas, seisoa sen ovinurkassa, sehän vasta
toista.

JUHANI

Hyvä Eeroseni, sinä viisas Eeroseni, sinä kuus-
tuumainen Eeroseni, sinä napataatta. — Lukkarin
ovinurkassa! Minä sinun vielä opetan.

A A P O

Hiljaa te pakanat!

TUOMAS

Ole huolimatta hänen puheistansa.

SIMEONI

Aina vaan nalkutusta, paljasta nalkutusta. Ju-
mala teidän sielunne ja mielenne kerran valaiskoon.

JUHANI

Ainapa hän on kiusan kapulana.

EERO

Ainapa olen kirotuissa hampaissanne „se tur-
vikko ja peukalo, se pikkunappula Eero“. Mutta
senpätähden olenkin sitkeä.

JUHANI

Sinä olet kuin vihainen rakkikoira.

EERO

Purempa takaisin ja terävästi.

JUHANI

Sinä olet karvautta täysi.

A A P O

Sallippas, Juhani, minullenko sanaan. Katsos, sitä karvautta, jota Eero välimmiten jakelee ympärilensä, olemme kenties itse paljon keitelleet. Muistaakamme toki: kaikki olemme saman luojan luontokappaleita.

T I M O

Vallan niin. Jos minulla on kaksi nokkaa, „toinen kuin lesti ja toinen kuin leivänpuolikas“, niin mitäs muiden siihen tulee? itse minä nokkani kannan. — Tuosta, Juhani, saat nauriin, pehmeän kuin tuhkulaisen. Iskeppäs sen niskaan ja älä ole milläsi kään tuon joutavan puheista. Hän on nuori ja ymmärtämätön. — Syö veliseni.

J U H A N I

Syön kyllä.

T U O M A S

Ja täällä vapaudessa se vasta maistuukin.

T I M O

Nyt elämme kuin häissä vaan täällä korkealla, kaikuvalla mäellä.

J U H A N I

Kuin taivaan häissä. Mutta räkättiinpä meitä äsken vielä oikein surkeasti helvetissä tuolla alhaalla.

S I M E O N I

„Toisinaan alas lasketaan, toisinaan ylösnostetaan“ tässä maailmassa.

JUHANI

Niin on laita. Mitä sanot veli Aapo?

A A P O

Olenpa koettanut parastani, mutta turhaan. Nyt suutun kuitenkin kerran ja heitän elomme haahden perämelan kohtalon kouraan. Tässä istun.

JUHANI

Tässä istumme ja tuossahan makaa jalkaimme alla koko maailma. Tuolla punoittaa lukkarin talo kuin punainen kukko ja tuolla kohoo korkeuteen Herran temppelin tornit. (*Melua kuuluu*).

A A P O

Senpä temppelin juurella kerran istumme häpeän mustassa puussa.

JUHANI

Ei koita se päivä, jona Jukolan pojat istuvat häpeän puussa. Tämä päivä ei koita!

(*Laulaa*) Eipä mua peljätä piispa ei pappi;
Kohta on ylläni sankarin takki.
Frallaralla rallaralla rallalalei!

(*Timo yhtyy lauluun lopussa*).

SIMEONI

Mutta hiljaa, hiljaa! tiellä tulee ihmisiä.

TIMO

Ihmisiä? katso tarkemmin, niin näet suljun mustalaisia, näet „Rajamäen rykmentin“.

(Rajamäen rykmentti tulee, hirveästi meluten; Kuppari-Kaisa, nuuskanaamainen tuikea eukko, vetää vankkureita, jossa istuu kolme nuorempaa lasta, kaksi vanhempata juoksentelevat sivuilla vanhempainsa vaiheilla. Piki-Mikko, lyhyt, mutta tanakka; musta villtthattu päässä, piippunysä hampaissa ja aika tupakkamälli poskessa, astelee perässä työntäen kepillä vankkureita, hyräillen jotain polkkaa. Mikon viulu näkyy vankkureissa, pikisäkki, sarvipussi ja nahkareppu).

JUHANI

Heisaa! terve sinä ennen mainittu rykmentti, terve!

TIMO

„Hustote til?“ sanoi Ruotsalainen.

KAISA

Mitä tahdotte, te siellä ylhäällä?

EERO

Että muori tulee ja imee oikein tuikean sarven tämän veli Juhanin ruskeaan reisisipakaraan.

JUHANI

Muori imee ja napsuttelee, koska vaari pelaa, sehän vasta yhteen mallaa.

MIKKO

Pidä juuri kohta leipälaukkusi kiinni ja tiedä että tässä on itse Mestari-Mikko.

EERO

Oh! sinä kaksinkertainen Mustalais-Mikko noita-akkasi kanssa!

KAISA

Hävetkää! te Männistön muorin kananmuna varkaat! katso, etten noidu teitä susilaumaksi, kuin äijä ennen ylpeän hääjoukon.

JUHANI

Tässäpä seison vielä vanhana Jukolan Jussina omissa housuissani.

KAISA

Kuules, mitä nyt ennustan!

EERO

Ennustatpa ja toivot meille lämpöisen saunan ja sinun itsesi meitä kuppailemaan niskaan.

JUHANI

Mutta se on hullu ennustus ja toivo; sillä Aatamin frakkiani en ensinkään mieli antaa rikottavaksi minä.

KAISA

Kuule! Tuleksi on menevä saunasi ja tuleksi tupasi myös, ja surkeassa tilassa lähdet sinä itse samoamaan metsiä, rämeitä ja soita, etsien suojaa paleltuvalle ruumiillesi. Ah! verisesti täytyy sinun vielä taistella sekä ihmisten että metsän petojen kanssa ja siitä, puuskuttaen kuin kuoleva jänis, kallistaa pensaaseen tuo kirottu pääsi. Tämä kuulkaa ja muistakaa! (*Lapsilleen*). Tulkaa!

JUHANI

(*Nauraa*) Mene lukkarille ja noidu hänen kurkuunsa ijankaikkinen siantauti.

EERO

Että hän laulaa kuin vanha torahampainen karju.

JUHANI

Ja jos tämän teet, niin saatpa sitten noitua minut itseni vaikka sudeksi.

EERO

Sudeksi niin ahneeksi, että hän kerralla nielee kitaansa koko Rajamäen rykmentin.

JUHANI

Niin! ja vielä sarvisäkin kaupan päälle.

EERO

Vielä pikipussinkin paakelssina.

KAISA

Kaikki hyvin! Lukkarin pitää, vieläpä provastikin, saaman teiltä terveisenne, ja se keitto on kupisanne kerran vielä, te kirotut! (*Menevät*).

SIMEONI

Voi te ilkeen-aikaset, te kalmukit ja koirankuonolaiset! Eihän rauhallinen matkamieskään pääse kunniallisesti ohitsenne tiellä.

JUHANI

Miksei, minä en vääristäisi heiltä hiuskarvaakaan? Mutta lähetimpä lukkarille vallon uhkeita terveisiä sappeni lievitteeksi.

A A P O

Niitä terveisiä taidamme vielä katkerasti katua.

J U H A N I

Mikä on tehty se on tehty, ei saata sitä takaisin ruikutus ja marina. (Laulaa) „Mitä minä huolin veitikka nuori!“ — Nyt veljet, koska olemme syöneet, niin laulamme, heläytämme että nummi tärisee. „Mitä minä huolin!“ —

T I M O

Heläyttäkäämme vaan.

J U H A N I

Karastappas kurkkuasi, Timo. Ja sinä, Tuomas, paneppas pämppäsi möräämään.

T I M O

Minä olen valmis.

T U O M A S

Niin minäkin.

J U H A N I

Entäs Eero poika? Olemmehan ystävät taas?

E E R O

Ystävät ja veljet.

J U H A N I

Kaikki hyvin. Mutta kruuvaappas kurkkuas.

E E R O

(Ottaa ääniä) Se on jo täydessä tämmingissä.

JUHANI

Hyvä! Ja kuunnelkoot nyt toiset, kuinka hongisto remuaa. — Nyt pojat!

JUHANI, EERO, TUOMAS ja TIMO

(Laulavat) Mitä minä huolin, veitikka nuori,
Jolla on rinta kuin tunturin vuori?
Frallaralla rallaralla rallaralalei!

Heinolan pokkojen uhkeaan joukkoon
Pois minä lähten, tyttöjen houkko;
Frallaralla rallaralla rallaralalei!

SIMEONI

Vähemmän ääntä! Niinhän mekastatte kuin le-
kiona peikkoja.

JUHANI

Juuri niin! Elämä, nuoren miehen elämä on
juuri kuin tämä kaikuva kohiseva nummi. Ja kat-
sokaa tuollahan koillisessa longottaa Impivaaran töy-
keä vuori, jota kohden samoilee kohta seitsemän
uljasta poikaa.

KAIKKI

Seitsemän kalskeaa poikaa!

JUHANI

Niin, veljeni, matkamieheksi on ihmislapsi syn-
tynyt tänne, täällä ei ole hänellä yhtään pysyvääistä
sijaa.

TIMO

Ei. Täällä käyskelee hän vähän ajan, keikkuu ja kiikkuu, kunnes hän vihdoin kännistyy ja näantyy kuin rotta seinän juureen.

JUHANI

Viisaasti ajateltu, Timo veljeni. *(Laulua ja iloista mellakkaa kuuluu).*

SIMEONI

Mutta mikä meteli tuolla tiellä?

TIMO

Toukolaisia, totisesti, iloinen liuta.

TUOMAS

Viettävätpä joutomaanantaita vallattomassa humauksessa, suurikelmit. *(Klaneetin ääni).*

EERO

Kuulkaas Kissalan Aapelin klaneettia.

JUHANI

Ihanata!

TIMO

Soi kuin päänenkelin pasuuna.

JUHANI

Koska taivaan sotajoukko ekseeraa ja marssii, että poro priiskuu. Ihanata!

TIMO

He tahtovat meitä vahvasti kanssaan.

JUHANI

Hyvin tietty.

SIMEONI

Kiusaus lähestyy.

TIMO

Ei mikään kiusaus, vaan iloinen kämmenien läiskinä ja kankien kalina, jos seuraan liitymme.

JUHANI

Ja me liitymme. Antaapa se ehkä hiukan virkistystä ravitululle ruumiillemme.

EERO

Minä suostun. Me kaikki olemme yksistäpuolin.

JUHANI

Me yksistäpuolin. Minä ja Tuomas heitämme vuoroon kiekon.

TIMO

(Hypähtää) Tästäpä syntyy iloinen kiekonlyönti.

JUHANI

Rientäkäämme heitä vastaan, minä ilmoitan vakaan aikomuksemme. (Ottavat pussinsa ja aapeluksensa ja menevät iloisina Toukolaisia vastaan).

(Toukolaiset tulevat elämöiden, heistä muutamats ovat humalassa).

A A P E L I

Ahaa! tuossahan on se Jukolan kuuluisa velis-
sarja. Eihän tässä muuta tällä erää kuin remaute-
taan se uusi, vasta seipitetty veisu. *(Aapeli puhalttaa
klaneettia, Toukolaiset laulavat. Veljekset kuuntelevat äänet-
töminä, hammasta purren).*

Kiljukoon nyt kaikkein kaula,
Koska mielin virren laulaa
Seitsemän, seitsemän miehen voimasta.

Tähtiä kuin otavassa,
Poikia on Jukolassa
Pulskeja, pulskeja laiskoja jalleja.

Juho pauhaa, pirtti roikaa;
Hän on talon aika poika,
Ankara, ankara „Poika-mullikka“.

Tuomas seisoo niinkuin tammi,
Koska saarnaa Aaprahammi,
Jukolan, Jukolan suuri Salomon.

Simeoni, liuhuparta,
Valittaa se „ihmisparka,
Syntinen, syntinen kurja saatana“.

Simeoni herneet keittää,
Timo sekaan rasvat heittää,
Patahan, patahan sylkee kuohuvaan.

Lauri poika metsäss' häärii,
Katsellevi puita väärii,
Mäyränä, mäyränä tonkii nummia.

Viimein tulee hännänhuippu.
Pikku-Eero, liukas luikku,
Jukolan, Jukolan rakki tuiskea.
Siinä ompi velisarja,
Jalo niinkuin sonnikarja
Seitsemän, seitsemän miehen voimalla.

A A P E L I

Heleijaa! Siinä on viisu jota kutsutaan „seitsemän miehen voimaksi“. (*Naurua Toukolaisissa*) Mitä sanat, sinä Jukolan vanha sonni?

J U H A N I

Praa, Aapeli, praa!

S I M E O N I

Olisimmeko kristillisiä miehiä, jos ottaisimme onkeen humalaisten pilkkasanoja ja viisuja.

A A P E L I

Sinäkö mies? Sinä! Voi veikkonen! Rupeaisitpa katkerasti itkemään joutuissasi tyttöjen pariin, mutta tytöt ei huolikkaan tuollaisista nurrupojista kuin te. (*Naurua*). Mitä? kukkokirjat kädessä! vie sua — (*Nauraa*) Mutta sieltäpä he ammentavatkin itselleen lohdutusta, laulaen kilpaa heliällä äänellä: kukko kiekuu!

1:nen TOUKOLAINEN

Ja syödä maiskuttelevat niitä sokeripaloja ja prenikoita joita kukko heille munii. (*Naurua*).

TIMO

No, jos syömme, niin mitäpä se teitä liikuttaa? Tekeekö mielesi, häh?

A A P E L I

Mitä mököttää siellä Jukolan hallavasilmäinen vuohipukki?

TIMO

Anna olla vaan. Vuohi ei olekkaan mikään hyljätty eläin. Viertolan punaposkinen röökinä, juo paljasta valkoisen vuohen maitoa, ei yhtään muuta. Entäs se! kiitoksia kunniasta vaan.

(*Toukolaiset nauravat*).

TUOMAS

Lopettakaa nyt ajoissa ilveilynne, tämä olkoon niin hyvin viimeinen kuin se on ensimmäinenkin varoitukseni.

1:nen TOUKOLAINEN

Viimeinen! No parasta onkin että lakkaat.

SIMEONI

Muistakaat ja sydämmiinne painakaat: Tappelu kauas täältä.

A A P E L I

Ole vait, sinä Jukolan arkin ylimmäinen „Terve rabbi!“

S I M E O N I

Niitä muhamettilaisia. No, no, kyllähän viimeisenä päivänä nähdään ketä he pistäneet ovat.

A A P E L I

Piteleppäs pilliäni poika. (*Menee Juhaniin luo*) Mutta onko aapiskukko muninut, ahkeruutesi ja viisautesi palkinnoksi, yhtään sokerinmuruista? Nostetaanpas pikkuisen häntää — kukko kiekuu! — — (*Lyö aapisen hänen kädestään ja juoksee metsään*).

J U H A N I

Istu ja pala! Kyllä minä opetan sinun kieku-
maan, sinä kukkoviiri! (*Juoksee perässä. Samalla kertaa heittävät veljekset pussinsa ja aapeluksensa maahan ja karkaavat Toukolaisten päälle, jotka peräytyvät pois näyttämöltä. Melua näyttämön takana*).

S I M E O N I

(*Kerää aapelukset yhteen. Hetkisen katsottuaan temmelystä*) Auta armias, noin heitti se pakana maahan pyhän aapeluksen, Herran pyhän kirjan. Minä vimmastun tällä paikalla! (*Menee hurjana tappeluun*) Veljieni puolesta — —

J U H A N I

(*Taluttaa Kissalan Aapelia näyttämölle*) Hae aapiseni, hae a-p-c-kirjani, paikalla! Hae Herran tähden, Aapeli, se punakansinen aapiseni, sinä junkkari! (*Ravistaa häntä niskasta*).

A A P E L I

Hellitä Herran nimessä.

J U H A N I

A-p-c-kirja! (*Ravistaa*).

A A P E L I

Tuonnehan sen viskasin.

J U H A N I

(*Työntää*) Anna se kouraani oikein korealla kädellä, lillihantulla, sinä korvennettu. Luuletko tässä näin vaan tanssailevasi — —. A-p-c-kirja! Herra varjeltoon meitä! A-p-c-kirja! (*Ravistaa taas*).

A A P E L I

(*Peloissaan*) Hellitä hyvä veli, minä annan.

J U H A N I

Noh! (*Heittää hänen irti*) „Kukkokiekuu“, kiruit äsken. Hyvä! Opetampa sinua kiekumaan.

A A P E L I

(*Tuo aapeluksen*) Tässä, sinä hirveä mies.

J U H A N I

Katsoppas sen kantta, näetkö siinä mitään?

A A P E L I

Näen aapiskukon.

JUHANI

Aapiskukon, niin! siinä se samainen kukko seisoo ja parhaallaan kiekuu. Näetkös?

A A P E L I

Ky-ky-kyllä mi-minä näen, mutta en mitään kuule.

JUHANI

Vai et kuule! Hyvä! Koetappas sitte itse kiekua että kuulet. *(Ottaa hänestä kiinni).*

A A P E L I

Päästä minut hyvä veli.

JUHANI

En päästä ennenkuin hyppäät tuohon kivelle ja laulat kuin kukko.

A A P E L I

Mahdotontahan se on, sillä minä en osaa.

JUHANI

Kirkas tuli! Osasitpa äsken. Nouseppas nyt ko-reasti tuohon kivelle ja kiekauta kuin kukko. Tee se, Herran tähden jos henkesi on sinulle rakas.

A A P E L I

Armahda minua.

JUHANI

Etkö sinä riivattu nouse kiekumaan kivelle!
(*Vie hänen väkisten kivelle*).

AAPELI

Mi-mi-mi-minä koetan, minä koetan. Kuk-kuk-kukko kiek-kiekkuu —.

JUHANI

Paremmi sinä äsken kiekautit, koetappas uudestaan ja oikein nätisti.

AAPELI

(*Kovin peloissaan*) Voi, voi! Tulkaa apuun! Kukko kie-kie-kiekkuu.

JUHANI

Etkö sinä osaa kiekua paremmi. Ei tämä kiipeätä tee, vaan se on häpeätä, näin minuakin jauhettiin! (*Tukistaa ja lyö korville*).

AAPELI

Aijai! Aijai! kukko kiekkuu! kukko kiekkuu!
(*Pojat tulevat vähitellen*).

JUHANI

Kas niin! (*Vetää Aapelin kiveltä alas*) Mene nyt ja kiitä taivaallista isääsi että näin vähällä pääsit.

A A P E L I

(*Puoleksi itsekseen*) Tämän me vielä teille kostamme, sen lupaan ja vannon. (*Juhanille*) Ja sinua me vielä laulatamme, kukko!

J U H A N I

Älä mökötä kostosta — — (*Aikoo juosta Aapelin perään*).

A A P O

(*Hilliten Juhania*) Olkoon hän jo rauhassa kurja mies.

J U H A N I

Hän on saanut köniinsä, minä takaan sen.

E E R O

Ovatpa he saaneet takkiinsa joka mies.

T I M O

Se oli ansaittuakin. Pistivätpä pilkkojansa, ampiaiset.

T U O M A S

Paisuipa sappeni ja musteni silmissäni maailma, minullakin.

J U H A N I

Kenen tekemä on veisu, jota saimme kuunnella korvat pystyssä?

E E R O

Sen, joka lauloi, Kissalan Aapelin.

JUHANI

Vai Kissalan Aapelin! Olisin minä sen tiennyt ennemmin; enpä olisi hellittänyt näin vähällä. Mutta varro, varro Aapeli, koska sinut vielä kohdata saan, niin soipa kurkkusi kimeämmin, kuin äsken klanettisi.

SIMEONI

Onneksi heille, että pääsivät käpälämäkeen.

JUHANI

Tuhat tulinmaista! Pelastuimme vapauteen tornista; mutta kaikkialla olemme sentään tiellä. Voi sarvipäät! Eikö miehellä ole valta elää rauhassa täällä maailmassa, koska hän ei seiso kenenkään tiellä, ei loukkaa kenenkään oikeutta eikä kunniaa?

TUOMAS

Jumala paratkoon, ei se siltä näytä.

JUHANI

Veljet armaat, olemme sittenkin liikaa tässä kirotussa seurakunnassa; sentähden jättäkäämme hii-teen: lukkarit, papit, lukukinkerit, jalkapuut ja Venlat, sekä paetkaamme nyt paikalla pois täältä häyryjen henkien parista. Impivaaraan kulkee tieni!

TUOMAS

Oikein Juhani. Nyt vaan suoraa päätä Nahka-peitturille ensin, joka mies, kaupat kirjallisesti vahvistamaan, kymmeneksi vuodeksi menkään talomme toisen kouriin.

JUHANI

Haasteletpa oikein, Tuomas. Täällä emme saa koskaan rauhaa noilta kiukkuisilta ihmisiltä, mutta Impivaara on rauhan satama ja sinne viipymättä purjehdimme nyt myrskyistä pois, niinkuin päätöksemme oli.

A A P O

Se on nyt vahva päätöksemme. (*Ryntäävät pusseilleen*).

JUHANI

Siellä möyrimme kuin karhut pesässämme, ympärillämme humiseva hongisto ja päällämme ijan-kaikkisesti sininen taivas. Sinne lähdemme kuin seitsemän kuulaa seitsemän pyssyn suusta!

K A I K K I

Sinne lähdemme!

E E R O

Heissaa, pojat! (*Menevät*).

E S I R I P P U.

Kolmas näytös.

ENSIMMÄINEN KUVAELMA.

Impivaara.

(Veljekset istuvat ulkona kuunnellen Aapoa).

A A P O

Mutta nytpä äkeä peikko, vihan pyrstöt pystyssä, kiipesi vuorelle ylös, temmatakseen impeä komeroihinsa taas. Vaan tuskin oli hän koroittanut kyntensä impeä kohden, kuin nuorukaisen miekka, nopea kuin salama, hänen rintansa lävisti; ja vuorelle roiskahti peikon musta veri. — Mutta ylkänsä sylissä lepäsi impi, painain otsansa vasten hänen poveansa ja huo'aten ulos rinnastansa vuosisatojen tuskat, koska he hopeaisen pilven kirkkaassa helmassa väikkyivät ylös korkeuden tienoihin. Ja ihana oli immelle pelastuksen hetki ja pääsinpäivän aamu.

T I M O

Oljennella sata vuotta vuoreen vangittuna, niin kuin tämä impi raukka, josta kerroit, Aapo, sehän on hirmuista.

A A P O

Niin, ja peikon kanssa, jolla oli kaksi elämän himoa ja hekumaa: katsella aarteitansa ja juoda ihmisverta.

T I M O

Hirmuista! Oikein pöyristyttää.

SIMEONI

Mutta jollei immen rakastettu, joka peikon tappoi, olisi tullut pelastajaksi, niin sielläpä taitaisi istua neitsyt vielä tänäpäivänäkin.

JUHANI

Se on tietty.

A A P O

Tästäpä vuori on saanut nimensä: Impivaara.
(*Menee pois näyttämöltä*).

SIMEONI

Mutta miksi ei impi alussa, silloin kun peikko muutti hahmonsa ruhtinaaksi, seisonut kiusausta vastaan?

JUHANI

Ai, poika, älä sano niin! Kuinkahan kävisi, jos esimerkiksi jossain kukoistavassa ruusunlaaksossa sinua vastaan astelisi kuninkaantytär, kaunis kuin ruusu ja kukkanen, kepsauttelis luokses silkissä, saaleissa ja pumaatan hajussa, hehkuvassa kultahepeessä kuin riikinkukko. Tällainen epeli astuisi sinua vastaan, tahtoisi halailla ja suudella sinua, niin kuinkahan kurjan sydämmes kävisi? Minä vaan kysyn, Simeoni.

SIMEONI

Minä rukoilisin voimaa uskossa.

JUHANI ja TIMO

Hm!

SIMEONI

Olemme siis muuttaneet tänne peikkojen ja paholaisten kaupunkiin.

JUHANI

Tänne muutimme ja täällä asumme ilman pelkoa, kaukana maailman markkinoilta.

A A P O

(*Tulee, tuoden kärrynpyörän tullessaan*) Tällainen tämä pyöränraakki nyt on. Tokko siitä enään kalua syniynееkään.

JUHANI

Istu ja pala! Kaksi puolaa melkein poikki.

TUOMAS

Eihän näissä louhikoissa parhaimmatkaan vankurit kestä.

A A P O

Niin, korjattava tämä on, ei se katselemisesta parane. Tuoppas kirves sieltä saunasta, Eero!

EERO

(*Saunassa*) Heti, kun vaan saan hernelaukkuni täyteen!

JUHANI

Veljeni, kerkiäähän tuon vielä laittaa. (*Iskee tulta tuluksilla piippuunsa*) Pahako tuota taulaa riivaa, kun ei syttyä tahdo.

TIMO

Lisää puita uuniin samalla, kun olet siellä!

EERO

Olen lisännyt jo.

A A P O

Ei sieltä mitään kirvestä tule. (*Lähtee hakemaan*).

EERO

(*Tulee kirveen kanssa*) Tuossa kirves! Makkara-tikkujako veistät?

A A P O

Sinä vasaran poika. (*Alkaa puuhailla pyörän kanssa*).

EERO

Sepä oli tosiaankin taas oikein herrojen elantoa, eikä mikään häntäheikin ruoka. (*Sivelee vatsaansa, hakee kiekon ja alkaa vuoleskella*).

JUHANI

Herrojen! Sinä et ole koskaan nähnyt herrojen elantoa, pojan paapatti. Voi, veikkonen, olisit käynyt edes Turun kaupungissa, mutta sen olen minä tehnyt,

koska ajoin sinne härkiä Viertolan kartanosta. Näinpä siellä yhtäkin ihmeekseni; näin, kuinka prameus ja komu voi panna pyörään ihmislasten päät. Voi teitä, voi pauhaavata kylää, voi häilyväistä elämää kumminkin.

TIMO

Kuinka, kerro, kerro!

JUHANI

No katso, tuolla jyrisee vaunut ja vaunuissa istuu sen vietäviä viiksinaamaisia narreja, istuu tytöjä kuin posliinivauvoja, tuoksuttaen kau'as ympärillensä sakean hajun kalleista öljyistä ja rasvoista. Mutta katsoppas tuonne! Jesta varjele! Sieltä nyt hipsuttelee esiin kultahöyhenissä oikein aika vekama mamselli tai röökinä, mikä hän lie. Kas hänen kaulaansa! Valkea kuin rieskamaito, poski ruttopunainen, ja silmät palaa hänen päässään kuin kaksi roviotulta päiväpaisteessa, koska häntä vastaan käy oikea kek-kale mieheksi, hatussa, kiiltomustassa hännystakissa, ja tirkist . . . — no vie sun pirkele itseäskin! —

EERO

Kerro, kerro, veliseni, kerro!

JUHANI

Tirkistelee läpi nelikulmaisen lasin, joka välkky vekkulin vasemmalla silmällä. Mutta kas nyt . . . — no sinun seitsemän seppää! — Nytpä keksautetaan kummaltakin puolelta, ja kas kun naara oikein rypistää suunsa mansikkasuuksi ja livertelee kuin pääskynen päiväisellä katolla, ja teikari hänen

edessään viskelee kättänsä ja häntäänsä, heilauttelee hattuaan ja raappaisee jalallansa, että kivikatu kipenöitsee. (*Jäljittelee missä sopii*).

EERO

Kas sepä vasta kuherrusta oli. (*Nauraa*).

JUHANI

Voi te harakat itseänne! Ajattelin minä poikannalliainen, seisoessani kadun kulmalla rykelmä tuoreita härjänvuotia olalla, ja suu mareissa katsellen tuota teeren peliä.

TUOMAS

Herrat ovat narreja.

TIMO

Ja lapsekkaita kuin piimänaamaiset mukulat. Niinpä syövätkin ryysyt rinnoilla, ja eivätpä — koira vieköön! — osaa lusikkaansaakaan nuolla, koska pöydästä nousevat; Hämeenlinnassa käydessäni sen olen nähnyt omilla silmilläni, suureksi ihmeekseni.

SIMEONI

Mutta peijata ja nylkeä talonpoikia, siihen kyllä ovat miehiä.

JUHANI

Tosi, että löytyy herrasmaailmassa paljon ämmällistä ja naurettavaa, sen huomasi Turkuretkelläni. Mutta kas, kun meitä lähenee oikein rasvojen hajussa ja liehuissa krooseissa tuollainen liehakoitseva neito, niin eipä ihme ettei hemmahtelee ihmislapsen sydän.

EERO

Eikä siinä auta silloin rukoukset, eikä Simeonin kiitosvirret.

JUHANI

Jaa, jaa, pojat! Maailman hekuma houkuttelee vahvasti, sen huomasin.

LAURI

(Tulee, pyssy ja metso yhdellä, kaikenlaisia kalupuita toisella olalla).

TUOMAS

Kau'anpa sinä metsällä viivyitkin, Lauri-pokko.

LAURI

Tuossa metsäemon antimet. *(Heittää metson poikain eteen).*

EERO

(Juoksee tavottamaan lintua) Sattunut päähän.

AAPO

Kyllä Laurin rihla tekee tarkkaa, jos hän vaan tahtoo.

LAURI

Kovinpa, veljet, on jo vähentynyt se metsän riista.

TUOMAS

Vähentynyt, vähentynyt.

SIMEONI

Mene syömään Lauri.

EERO

Pata on pirtissä, siellä on kokonainen konttaluu sinua varten.

LAURI

Menen ensin katsomaan valakkia. Pelkään että se on uponnut suohon kun en kuule kellon ääntä.

JUHANI

Mene ja tuo meille sana jos on hätä.

LAURI

Vieppäs pyssyni aittaan, Eero. — Pudotin metson samasta puusta, josta isämme ampui viimeisen ilveksensä. (*Menee*).

TIMO

Vai samasta puusta. Jaa'ah! Sen kerran perästä ei isä-ukko taaputtanut kotiinsa takaisin, äkisti kohtasi häntä surma ja kylmänä kiskottiin metsästä.

JUHANI

Potra ja huikea ukko, mutta kova ja kiinteä kuin kallio poikiansa kohtaan.

A A P O

Kelpo isä, levätköön hän rauhassa.

TIMO

Ja kaksinkerroin äitimme.

JUHANI

Äitimme! Siinä oli terhakka emäntä ja hurskas ihminen, vaikk'ei hän lukeakkaan taitanut.

SIMEONI

Kuitenkin rukoili hän polvillansa illoin ja aamuin.

JUHANI

Sen hän teki. Verraton äiti ja emäntä! Muistelenpa aina koska asteli hän sahrojen sarvissa, jykevänä kuin jättiläiseukko.

TUOMAS

Raataja oli hän oiva, äitimme armas.

JUHANI

Muistelllessani äitiämme, johtuu mieleeni taasen ihanainen kotimme, jonka jättäneet olemme. Voi meitä kurjia! Minun täytyy itkeä, täytyy.

TUOMAS

Pidä sydämesi jykevänä.

JUHANI

En voi, en voi, äidin kasvot ovat ainiaaksi painuneet sydämeni syvyyteen ja kaipauksella muistelen minä rakkaita kotomme nurkkia.

TUOMAS

Painaahan nuo miehen mieltä. Mutta ompa tämä Impivaara jo meille toinen koti.

JUHANI

Mitä sanot veljeni? Ei missään löydy paikkaa niin rakasta jossa synnyimme ja kasvoimme, jonka tantereilla pieninä piimäpartoina piehtaroiimme. — Jukola, sinä armas syntymäkotini, porrastasi, kyn- nystäsi tahtoisin suudella nyt.

A A P O

Tosin musertaa sydäntämme tämä muistelemi- nen; sillä kotopensas on jänöllенkin rakkain.

E E R O

Mutta miksi emme olleet tottelevaisia lapsia me, miks'emme silloin raataneet pelloillamme kuin seitse- män karhua? Eipä olisi Jukola nyt vieraalla eikä isännät pakosalla.

JUHANI

Kiitas kiinni siinä! Muistanpa vielä tuon häijyn ja tuiskean käytöksi äitiparkaa kohtaan. Mutta ainapa sinua armahteli sekä isä että äiti. Mutta vanhimman turkki oli lakkaamatta pöllytyksessä, niin- kuin tuon parhain tiedän.

SIMEONI

Muistakaamme: kuritus tekee hyvää, varsinkin jos siunaat ruoskan ja kuritat Herran nimessä.

EERO

Verrattoman hyvää! varsinkin jos vielä lämmität ruoskan.

SIMEONI

Minä en kuule sinun viheliäisiä kompasanojasi, sinä umpisokea, sinä hempeästi kuritettu lapsi.

TIMO

„Hyvä lapsi kurittaa itse itsensä“, sanoi setä-vainaa — mutta sen tempun tahtoisin nähdä.

A A P O

Olkoonpa miten tahansa, mutta koettakaamme karkoittaa tämä mielen synkeys pois.

EERO

Ja olkoon miehen sydän aina kova kuin harakan kivi, niinhän olet itse sanonut, Jussi.

TUOMAS

Niin kyllä! Mikä on meillä täällä hätänä? Ei mikään! Täällä elämme vaan kuin taivaan ilossa. Emmekä säikähdä vaikka itse paholainen vuorelta vieraaksemme kömppeilisi. Täällä on vapaus ja rauha. Aitassamme on ruokaa syödäksemme ja lämmin sauna maataksemme, jossa nahkamme kohta, kun se on lämminnyt, vastaanottaa huikeata löylyä. Mitä puuttuu?

TIMO

Ei mitään.

EERO

„Ei Jumalan armoa, eikä linnun piimää“.

TÍMO

Täällä elämme, kuin vuohet huhdassa vaan, omalla kannallamme, kaukana kiukkuisista ihmisistä.

SIMEONI

Veljet, veljet! Malttakaa mielenne, heittäkää uhmailut, ja muistakaa että Herran kostava käsi piankin päällemme langeta taitaa. — Minulla on karsittävää jo tässä jalassani, sillä sitä särkee ja mojoo yhä, ja johtaa alinomaa mieleeni tuon kamalan kampauksen Toukolaisten kanssa Tammistolla. — Mihin joudun sen kanssa, minä kurja?

EERO

Pane koreasti maata tupaan tultuasi ja rukoile jalkain voidetta ja kiitä Luojaas, joka on sinut varjellut, „ettet ole jalkaas kiveen loukannut“, niinkuin luemme ehtoorukouksessa.

SIMEONI

Minä en kuule sinua. Ymmärrä ihminen.

EERO

Et kuule? Rukoile sitten korvarasvaa myös.

A A P O

Älä leksottele, Eero. Tätä Tammiston kauheata kamppausta, tätä mieletöntä metakkaa, olen pohtinut kaikki päivät, vaan ei löydä aivoni yhtään pelastuksen keinoa.

TIMO

Peijakas meidät perii, perii ilman armoa.

SIMEONI

Seisoin taampana, enkä vieläkkään tiedä mistä sai alkunsa tuo hirveä tappelus Toukolaisten kanssa, Tammiston pihalla.

JUHANI

Siitä kun kysyin eräältä Toukolaiselta: kuinka uskalletaan pitää julkista ryöstö-huutokauppaa sunnuntaina?

TIMO

Siitäkös elämä nousi Toukolaisten joukossa, kun huomasivat, että olimme kirkkoon menossa ja erehdyksessä pidimme maanantaita sunnuntaina.

JUHANI

Ja Toukolaiset kaikki meidän kimppuumme kuin haukat; silloinkos pilkkasanoja lenteli: Impivaaran almanakasta ja aapiskukosta.

TIMO

Tahtoivat, näetkös, kostaa Sonnimäellä saamansa selkäsaunan; sen huomasi Kissalan Aapelin kaikista metkuista, joka johti tuota kirottua laumaa.

EERO

Nauroipa sille itse nimismieskin, että vatsa löllyi.

TIMO

Niin, mutta eipä hän sitte enää nauranut kun asiasta tosi tuli.

JUHANI

Tuli ja kirskatus! Sellaista ei kärsi itse paholainenkaan, saatikka sitte tavallinen ihminen.

A A P O

Me onnettomat iskimme ensin, häiritsimme kruunun käskyläistä hänen virkansa toimessa, kumosimme hänen virkapöytänsä. Ajatelkaas sitä parakraaffia!

JUHANI

Mitä siinä on ajattelemista, tehty on tehty. Mutta Kissalan Aapeli sai osansa sen takaan. Hänen pääkallonsa paistoi kuin tinakannun pohja.

TIMO

Valkea, hiukseton juova juoksi hänen otsaltansa niskaan alas, kuin linnunrata syystaivaalla.

JUHANI

Sinä näit sen?

TIMO

Minä näin sen, koska kourasi teki tämän työkeän raivaustyön.

SIMEONI

Minäkin katselin, kuinka Tuomaan nyrkki kumosi miehiä; mihin hän löi siinä kaatui mies jopa kaksikin. Kauhistuin ja ajattelin: nyt ei ole miesmurha kaukana.

JUHANI

Kaksi sieltä kannettiin pyörtyneenä kotiin, joista toinen oli Kissalan Aapeli.

A A P O

Ehkä nykäisimme vielä joltain henkikultasenkin pois, ja sitten kaikki hyvin, tallella olemme ja syömme kruunun surutonta leipää.

SIMEONI

Veljet, veljet! Kaikki on mennyt, kaikki onni ja toivo. Voi meitä poloisia poikia!

TIMO

Poloisia Jukolan poikia! Ja seitsemän kappaletta!

E E R O

Vetäkäämme koreasti käsiimme kruunun koreat kihlakalut.

JUHANI

Istu ja pala! Tämä poika ei vedä kruunun kihlakaluja käteensä. Eikä myöskään istu häpeän puussa. Tietäkää: Parolan suureen pataljoonaan kulkee tieni, jos ihmiset, kiukkuiset paholaiset, meitä kovin ahdistamaan rupeavat.

A A P O

Pelkäänpä että veli veikkoseni keksit nyt oikean keinon; kun muistamme että kruunu pitää poikiensa puolta.

JUHANI

Kasarmi on pelastanut kiikistä monta hurjapäätä ennenkin.

TUOMAS

Tämä keino on jyrkevä, mutta ehkä on paras tässä kilakassa.

A A P O

On se epäilemättä.

JUHANI

Kohden kasarmia marssitaan!

EERO

Seuraan teitä minäkin; mutta kunhan emme vaan jo välillä tulisi kruunulle kihlatuiksi.

JUHANI

(Laulaa) Eipä mua peljätä piispa ei pappi;
Kohta on ylläni sankarin takki.
Frallarallarallaa rallaralla rallalalei!

(Kaikki yhtyvät lauluun).

LAURI

(Tulee hätäisenä) Nimismies, Lautamiehen kanssa, tulee tänne.

A A P O

Nimismies ja Lautamies! *(Yleinen hämmästys).*

LAURI

Kuulin heidän puhuvan Tammistosta, kun seisoin polun varrella. Veljet armaat! Kiikissä olemme. (Äänettömyys).

JUHANI

Pelkäänpä että tässä on sittenkin piru merrassa. Pyssyt ja laukut mukaan ja käpälämäkeen joka mies! (Aikoo lähteä).

A A P O

Ei niin, Juhani veljeni! Lähtisimmekö pakoon, pahoja elkiämme, heittäytyäksemme kurjiksi metsäsisseiksi ja rupeaisimmeko samoelemaan elämämme halki soita ja rämeitä? Ei, veljeni armaat! Tämä aatos olkoot meistä kaukana. Tässä seison ja otan kärsivällisesti vastaan kruunun rautahanskat jos niin tarvitaan.

KAIKKI

Tässä seisomme!

JUHANI

Olkoon niin! Kai sitä nyt tämän yhden maailman läpi pääsee vaikka rautapuntit jaloissa. Tässä seison minäkin.

(*Nimismies tulee Lautamiehen seuraamana*).

NIMISMIES

(*Tullessaan*) Ahhah! Vihdoinkin olemme perillä.

MÄKELÄ

Totisesti.

NIMISMIES

Ja siinähan ovat nuo kuuluisat karkulaisetkin, silmät pyöreinä vastassamme, seitsemän kappaletta. He, he, he! Päivää! Päivää! Vai tänne nämä junkkarit asuntonsa ottivat. He, he, he! Jaahah, jaahah! Mutta miksi niin totisina pojat? (*Äänettömyys. Katsovat totisina tulijoihin*) Vastatkaa minulle, katsomatta tuolla lailla puoleeni, juuri kuin korpisudet. Olitteko lähdössä ja mihin?

A A P O

Edessämme on pitkä matka.

NIMISMIES

Hiiteenkö sitte mennään? Häh?

J U H A N I

Tahdotteko meistä mitään?

NIMISMIES

Mitähän olisi teillä annettavaa minulle? No, kylläpä silmänne kyräilee ja mullistelee minuun, ja ellen olisi tottunut katselemaan itse paholaista vasten naamaa, niin ehkä nyt sydämeni vähän pampahtelis. Ha, ha, ha! Mutta saakeliko teissä rikeeraa?

A A P O

(*Hiljaa Juhanille*) Hän ei ole tietävinään koko asiasta.

J U H A N I

Minä kysyn teiltä yhtä paikkaa. (*Kumartaa*).

NIMISMIES

Mikä on se paikka?

JUHANI

Nouseeko siitä kruunun asia?

NIMISMIES

Mistä?

JUHANI

Hm. Siitä, siitä . . .

NIMISMIES

Mistä sinä takkutukkainen köntti? Mistä?

JUHANI

Tuosta kärhämästä Tammiston kartanolla?

NIMISMIES

Ahaa! (*Lautamiehelle*) Pojat ovat peloissaan tapeluksen johdosta Tammistolla. Haluttaapa minua kanssansa hiukan ilveillä. (*Pojille*) Jaahah! Siitäpä nyt tahtoisin teille virkkaa jotain. Pojat! Pojat! Onpa edessänne ankara päivä.

JUHANI

Millinen on tämä päivä?

NIMISMIES

Rangaistuksen ukkonen päänne päällä jyrähdellä alkaa.

JUHANI

Koska se nousee?

NIMISMIES

Juuri tällä Jumalan hetkellä. Ja nytpä se iskee. Leimaus ja jyrinä! Ajoitte tiehensä kruunun virkamiehen, ja kumositte hänen kirjoituspöytänsä, ajatelkaas sitä paikkaa.

A A P O

Jumala paratkoon! Sitähän olemmekin ajatelleet ja tulleet ymmärtämään, mikä siitä pojat perii. Murhaa ei kuitenkaan liene tapahtunut?

NIMISMIES

Jaa'ah! Juuri niin on laita, te onnettomat! Yhden seiväs teistä, antoi Kissalan Aapelille kuoleman iskun. (*Peljästyks pojissa*).

A A P O

Oi, kauhistus! Olemme siis murhamiehiä, niinkö?

MÄKELÄ

Vielä häntä kysyt, te kurjat, kunnottomat!

JUHANI

Ja olette nyt kytkemässä meitä kiliseviä kahleita kantamaan. Sitäkö varten seisotte nyt tässä?

NIMISMIES

Juuri sitä varten. Ja tässä ei auta muu kuin mars matkaan.

JUHANI

Hyvä! Mutta edessänne seisoo seitsemän metsä-sissiä, ja teitä on vaan kaksi. Mahtuuko kalloonne?
(Katsoo villinä Nimismieheen).

TUOMAS

Kitas kiinni! Ennen astelen tästä vaikka Siperian ikikylmyyteen, kuin rupean syömään ryövärin leipää. Mitä pitää minun sinusta ajatteleman?

NIMISMIES

Eipä auta tässä vastaan kyräileminen. Muasamme on kasakoita koko komppania, hosurit muassa; sillä havaitsimmepa, ettei ole viisasta lähteä tänne vähillä voimilla.

MÄKELÄ

Apajassapa olette luikkarit, koreasti apajassa, josta ette vapaiksi pääse.

NIMISMIES

Yksi vihellys vaan, ja silloinpa keikkuu ympärillänne hosurit.

JUHANI, SIMEONI, TIMO ja AAPO

Hosurit! Kasakat!

SIMEONI

Uihan koko ruumiini kylmän hien virrassa!

TIMO

Tällaisenko kohtalon Jumala viisaudessaan meille kurjille määräsi?

TIMO

Voi suurta surkeutta.

A A P O

Tähän pysähtyi elomme haahti.

JU H A N I

Miksi piti minun syntyä tänne kiukkuisten ihmisten kiusattavaksi? Miksi?

TIMO

Tässäkö oli tämä elämä? Mitä se maksoi? Kysymys.

JU H A N I

Et tiennyt, armas äitimme, kuinka kovan kohalon alaisiksi synnytit kerran seitsämän pientä nalliaista.

TIMO

Ethän tiennyt. *(Kaikki itkevät).*

NIMISMIES

(Mäkelälle) Veljesten karkean kuoren alla sykkii rehellinen, hellä sydän. Olkoon tässä kylliksi. *(Pojille)* Rauhoittukaa toki. Latelinpa ensin surun sanomia, tahdon ammentaa teille nyt lohdutusta lirisevästä ilon lähteestä. Laskinpa äsken hiukan viatonta leikkiä.

JU H A N I

Kuinka? Leikkiä?

NIMISMIES

Niin on laita. Ei ole tapahtunut yhtään miesmurhaa, ei yhtään, sanon minä.

TIMO

Ei yhtään! Voi kirkastus! Hengitänpä vapaasti taas.

NIMISMIES

(Istuu kivelle) He, he, he! Leikki saakoon sijansa, puhdas leikki. He, he, he! Mutta kiittäkääät onneanne ettei niin ole laita, te verkkasen juutit. Vaan kaikki hyvin, kuitti on rätinkinne Tammistosta, sen vakuutan ja vannon, te köllit! Kuitti! Ja suljetut ovat myös Toukolaisten kidat. Hoo, sen tein jo samana päivänä jona ottelu tapahtui, koska näin ettei mennyt siinä henkiä.

SIMEONI

Herralle kiitos ja kunnia.

JUHANI

Mutta jos Toukolaisista selkiäisimmekin, niin onhan meillä tässä aina varrottavana kerran vuodessa tuomiopäivä, se lukukinkeri päivä.

NIMISMIES

Jaa, se kirottu tukkajuhla! He, he, he! Kysynpä: onko Rovasti teitä kiristellyt näinä viimeisinä aikoina?

A A P O

Sitä hän ei ole tehnyt, ja ihmeeksemme kyllä.

NIMISMIES

Eikä tee sitä milloinkaan enään; se muistakaat sanakseni. Rovasti on päättynyt uskoon: „ettei tuosta tule takkia eikä vanhasta pappia“. He, he, he! Kuinka hyvänsä, onpa minua hullua vähän miellyttänyt tämä sudenpoikaisten elämä. He, he, he! No niin, ei yhtään vaaraa, pojat ei yhtään sanon minä. He, he, he! *(Katsoo kelloaan)* Mutta aika rientää . . . *(Mäkelälle)* Minä lähdän tästä hiljaksen astumaan edellä. Jääkää vaan tänne, niinkuin oli taannoin puhe.

MÄKELÄ

Hyvä on, en minä kauvan viivy, saavutan teidät piankin.

NIMISMIES

Hyvästi vaan, köllit! Ja kaikinpuolin rauha teille. Mutta varokaa tästä lähin tappeluista sanon minä. Muistakaa että tuo hyvä Nimismiehenne voi toisten olla ankara. Jääkää Herran nimeen! *(Menee).*

VELJEKSET

(Kumartaen syvään) Hyvästi herra komsarjus!

SIMEONI

Herran huomaan ja nimeen.

(Saattavat kaikki kumarrellen Nimismiestä. Näyttämö hetkisen tyhjä).

M Ä K E L Ä

(Ulkopuolella näyttämöä) Ensimmäisessä tienhaarassa on käännettävä vasemmalle!

N I M I S M I E S

Kyllä minä osaan, olen jo ennenkin näitä polkuja kulkenut!

J U H A N I

(Tulee miettiväisenä edellä, toiset saapuvat vähitellen).
 Vie sinun musta, kiljuva sonni! Voinhan tuskin uskoa tätä kaikkea. Pelkään, että Nimismies kulki ketun häntä kainalossa.

A A P O

Enpä tuota oikeen ota uskoakseni minäkään.

T I M O

Herroihin ei ole luottamista.

M Ä K E L Ä

(On kuullut nämä viimeiset repliikit) Olenpa kuullut kaiken tuon. Nimismies haasteli vakaasta rinnasta, sen vakuutan ja vannon. Hänpä on saanut rovas-tinkin päättymään uskoon, että kova leikki teitä kohtaan olisi ijankaikkiseksi tuhoksenne. Niin on laita. — Noudappas vettä lähteestä, Eero, janottaa niin turkasesti. *(Istuu).*

E E R O

Kyllä *(Sieppaa saunan seinustalta ämpärin ja juoksee laulaen lähteelle).*

Eipä mua peljätä piispa ei pappi;

Kohta on ylläni sankarin takki.

M Ä K E L Ä

Jaa'ah! Hän on verraton mies tuo meidän uusi Vallesmannimme; tietäkää, Toukolaiset uhkailivat kyllä käräjänkäynnillä.

J U H A N I

Ja kuitenkin he keittivät sopan itse.

M Ä K E L Ä

Tosi, sen kyllä näin. Mutta laskipa nyt vaa'alle painonsa Nimismies myös; sillä onpa hänellä monta koukkua Toukolaisia vastaan, joista voitaisiin heidät kiskoa kovaan kiikkiin . . .

J U H A N I

Ettäkö Nimismies . . .

M Ä K E L Ä

Totisesti! Ja Toukolan miehet, vaikka saivatkin ankarasti köniinsä, eivät hiiskahda lainkäynnistä saanaakaan, eivätkä oman käden kostosta; tuon hyvän Vallesmannin toimesta, hänen hirveistä uhkauksistaan kaikki tämä. Ja aatelkaas, katsomassakin teitä kävi. „Onpa hauska nähdä noita korpisusia“, sanoi nau-raen astellessaan tänne kivistä polkua.

L A U R I

Katsoinpa minäkin tarkkaan Nimismiestä vasten silmäterää, vaan enpä huomannut niissä vilppiä vähäkään.

T I M O

Verraton komsarjus!

JUHANI

Nimismies, sinä kunnon mies, rynkäisisinpä tähtesi vaikka loimottavaan tuleen.

EERO

(*Tuo vettä ämpärillä*) Tässä kaulan kastinetta, se on vaan vettä. (*Antaa tuohisella*) „Mutta vettähän her-
rain hevosetkin juovat ja kauniin karvan kantavat“.

JUHANI

Eihän toki Mäkelälle vettä. Käyppäs laskemassa kaljaa, Eero.

EERO

Sitä minäkin. (*Menee*).

MÄKELÄ

Vesi parhain juoma.

A A P O

Meillä nähkääs on vastatehtyä vaarinkaljaa, jota teidän täytyy maistaa.

JUHANI

Tietysti, samalla päästään tässä makuun mekin; sillä emme vielä ole sitä maistaneet itsekkään.

A A P O

Mutta miten on saunan laita, Timo?

TIMO

Kiuvas on kai jäähtynyt jo aivan kylmille.

JUHANI

Pane veikkonen uudelleen „puita piisiin, rikkaan viisiin“. Täytyyhän meidän tänään saada oikein kunollinen löyly.

EERO

(*Tuo kiuhulla olutta, antaa Mäkelälle*).

TUOMAS

Tietty se! Lämmitä että kiuvas rymisee. Ilma tuntuu harvinaisen kylmältä, puuttuu vaan lunta niin talvi olisi valmis.

TIMO

Kyllä, kyllä. (*Menee nyreissään*).

MÄKELÄ

Eikä ole lumisade kaukana, jos vanhat merkit paikkansa pitävät. — Onko teillä asuttavaa huonetta muuta kuin tuo sauna? (*Juo*).

AAPO

Ei ole, ja näin lämmityksen aikana sauhu ajaa meidät oleskelemaan sieltäkin ulkona, oli sitte ilma minkäläinen tahansa.

MÄKELÄ

(*Antaa tuopin Juhanille*) Onpa se väkevämpää kuin tavallinen olut. Kiitoksia vaan. — Mutta ajan pitkään tuollainen elanto käy kovin tukalaksi. Huomatkaa mitä sanon: Te voitte muuttaa Jukolaanne takaisin, milloin vaan itse tahdotte.

S A A P O T

Mutta kontrahti välillämme estää meiltä tämän ilon.

M Ä K E L Ä

Nahkapeitturi suostuu muuttamaan sieltä ennen kontrahtivuosien loputtuakin. Olenpa itse laatinut välikirjan, ja tiedän, että Nahkapeitturi on laimiinlyönyt välillänne olevat ehdot. Siinä se kiltaava parakraaffi. Luottakaa vaan minuun. — Mutta nyt täytyy minun kiirehtiä, Nimismies voi odottamiseen pitkästyä. (*Heittää pojille hyvästi*) Ja apuani jos täällä tarvitsette, niin valmis olen teitä, milloin tahansa, neuvoillani auttamaan. Jääkää Herran huomaan!

S I M E O N I

Herran kanssa.

A A P O

Hyvästi hyvä Mäkelä ja kiitoksia lupauksestanne. (*Menee saattamaan*).

L A U R I

Tulen opastamaan teitä suorinta polkua tielle, Mäkelä. (*Menevät*).

J U H A N I

Käyppäs, Eero poika nuorimmakses laskemaan tynnyristä olutta, että saamme vielä siemauksen joka mies.

E E R O

(*Juoksee*) Kyllä!

TUOMAS

Ah! Te riiviöt! Kuinka sovitittekin taannoin sananne ja lauseenne tässä historiassa.

JUHANI

Juuri niinkuin Ollin muori, viinanhimossa, pistää tuiskujuttuja.

SIMEONI

Minähän poikaparka peljästyin perin hukille. Housuni vapisee vieläkin. Suurikelmit!

EERO

(Tuo olutta).

JUHANI

Eihän ilman, etten hieman kömmähtänyt minäkin.

TUOMAS

Kulauta kurkkuus Simeoni, ehkä se antaa lieivitystä tuskillesi.

JUHANI

Aivan niin. Nyt saakoon jokainen osansa ja runsaalla mitalla; sillä olemmehan saaneet tänäpäivänä niinkuin ilon sanomia. Kimauta poskeesi, veli Tuomas, ja oikein aika mekosta.

TUOMAS

Enhän tuossa kauankaan huikaile. *(Tuo).*

TIMO

(Tulee) Nyt varmaan kuumenee kivet, minä ta-
kaan sen.

JUHANI

Hyvä on veljeni. — Niinhän mies kulauttaa.
Sellaiset siemaukset saattaa kurkuistamme oikein luk-
karin kurkut. Eero tuo lisää kun loppuu. (Laulaa).

„Elettiinpä ennenkin,

Vaikk' ojan takana oltiin,

Ojapuita poltettiin

Ja ojust' olta juotiin“.

Tämä elämä käy laatuun taasen; onhan se vä-
limmiten lystiäkin ja nostelee hieman kantapäitä.
Koira vieköön! Nyt olen valmis vaikka tanssimaan.
Mitähän jos loiskahtelemme hieman, Tuomas, tässä
pehmeällä nurmisella polstarilla.

EERO

Tietäkää, tuo samanen polstari on hävityksen
tanner Jukolan Jussille. Hi, hi, hi!

JUHANI

Minäkö hävinnyt, Eero, mitä?

TIMO

Viime viikolla hävisit viimeksi, painissa Tuo-
maan kanssa.

EERO

Niin makasit Tuomaan alla kuin mallassäkki vaan.

TUOMAS

Totta puhuu Eero.

EERO

Jos minä vaan olisin hävinnyt, niin uudestaan minä koettaisin niinkuin leimaus vilkas ja terävä.

JUHANI

Painissa hävisin, mutta näytän sinulle miesvoiman käsikapulassa, jos tahdot.

TUOMAS

Sopiihan tuota koettaa, saampa tuosta leikistä hieman lämmintä. Tuoppas tuo haaru tuolta nurkalta, Timo.

JUHANI

Siinä leikissä voimat oikein punnitaankin.

TIMO

Tässä on karttu.

TUOMAS

(Ottaa väkikartun, istuu maahan) Tuleppas, Juhani.

JUHANI

Tässä olen. (Istuu) Nyt takatassu vasten takatassua ja ympäri haarua kynnet!

A A P O

Ja koska luihkaan, silloin vetäkää, mutta ilman yhtään tempausta. Karttu varpaitten kohdalle, juuri varpaitten kohdalle, noin, noin. — Nyt pojat!

TIMO

Juho nousee ylös, että kääkähtää vaan.

A A P O

Eihän siinä armothkaan auta.

E E R O

Voi „Poika-Jussia!“

J U H A N I

(*Nousten*) Tuomas voittakoon. Mutta ei notkista Juhoa tässä kukaan muu. Sen vannon ja näytän, ensiksi painissa, miehestä mieheen yli kaiken kompanian. Yksi nappaus, Aapo!

(*Alkaa pimetä ja tulipalo hieman näkyä*).

A A P O

Tunnustan että voitat painimattakin.

J U H A N I

Hyvä! Astuppas numeroon Simeoni.

S I M E O N I

En tuhannen riksin edestä. Minä myönnän, että voitat.

A A P O

Rauha hänelle, Juhani!

T U O M A S

Niin, ja astukoon esiin kolmas uros, halukkaampi rinnustukseen. Veli Timo, aina uljas mies!

JUHANI

Haluttaako?

EERO

Päin tuuleen vaan, Timo! Ethän ole koskaan nurrupoika.

TUOMAS

Ei koskaan, vaan aina reipas. Minä tiedän että löytyy hänessä miehen vastusta.

EERO

Löytyy, hän on vissi ja luja, kuin kirveen silmä. Tersij vaan, Timo!

TIMO

(Sylkääsee kouriinsa) Tuleppas poika! Ristipainia!
(Tarttuu Juhaniin housun kauluriin).

JUHANI

Sitähän juuri mielin. Mutta annas, kuin kieppaisen kauluristasi kiinni minä myös. Nyt olen valmis.

KAIKKI

(Seuraavat jännityksellä paininheittoa).

TUOMAS

Ensimmäinen heitto olkoon Timon.

JUHANI

Olkoon niin. Ehdinpä vähän puuskuttamaan.

(Tulipalo alkaa suureta ja tuuli käydä).

TIMO

Kas tuossa! *(Heittää).*

JUHANI

Ei poikasen!

TUOMAS

Jotenkin tuima tempaus, Timo. Mutta onkos varaa parantaa?

TIMO

Entäs tämä? *(Heittää).*

JUHANI

Ei tästä näin vaan mennä, sanoi Hyvänmäen kerjäläinen.

TUOMAS

Nykäys oli sekin. Mutta onkos varaa parantaa?

TIMO

Pitäisi olla. Mitäs tämä sanoo? *(Heittää).*

EERO

Timo kimpustaa ja vääntää kuin Israel itse,

JUHANI

„Ventta-holl!“ Housuni putoo!

TIMO

„Mutta nyt“, sanoi Kaitaranta!

JUHANI

Housuni putoo! Kuuletko sinä?

TIMO

Roiskis, sanoi Vehmaala! (*Heittää Juhanin allensa*).

EERO

Voi Juho rukka, vanha sukka!

TUOMAS

Totisesti, tuossahan makaa Juhani suudellen nurmikko.

EERO

Ja puhaltaa kuin sonni. Mutta hyvä, että ehtii hän vähän puuskuttamaan.

TUOMAS

Mutta housunsa tekivät hänelle kepposet.

A A P O

Totuuden nimessä: Juhanin omat housut olivat tässä herraansa vastaan ja rupesivat liittolaisiksi Timolle.

EERO

Niin on asia. Sentähden kaikki housut pois ja uudistukoon leikki.

SIMEONI

Eikö ole sinulla jo kylliksi tätä helvetin leikkiä?

EERO

No muuttukoon se sitten taivaan leikiksi. Housut ja paidat pois, ja painikaat kuin kaksi enkeliä Paraatiisiin niitulla.

JUHANI

Katso mistä itses löydät kohta. Kyllä sinun opetan täst'edes käyttelemään onneksesi toisen syltthousuja! (*Nostaa housujaan, kiinnittää vyötään*).

TUOMAS

Vihastuminen kauas. Hän tuskin huomasi housuvahinkoas, ennenkun heitto oli tehty. Sen teki hän temmellyksen kuumuudessa, poika parka.

JUHANI

Vai ei hän tiennyt! Enkö huutanut kuin rajamies huikealla äänellä: Ventta-holl, housuni putoo? Mutta hän ei siitä huolinut. Kourat kaulukseen taas, ja rinta vasten rintaa. Istu ja pala! (*Ryntää Timon kauluriin*).

(*Äkkiä leimahtaa tulipalo kammottavan suureksi*).

LAURI

(*Tulee ja huomaa palon*) Saunamme palaa, veljet! Kuinka ette ole sitä hoksanneet?

SIMEONI

Herra siunaa ja varjele!

KAIKKI

(*Hämmästyvät sanattomiksi*).

A A P O

Pelastamaan, mitä pelastettavissa vielä on!

JUHANI

Liian myöhäistä, kaikki on jo liekkien vallassa, yksin aittakin.

LAURI

(*Mennessään*) Pyssyt ja kontit ovat pelastettavat aitasta, vaikka henkemme uhalla!

(*Rientävät palopaikalle, josta kuuluu huutoa ja tulipalon-räiskettä.* — *Tuokaa vettä!* — *Ei ole astiaa!* — *Housut jalasta ja kastakaa purossa!* — *Sammuttakaa aitan ovea!* — *Näettekö? Kurkihirret jo putoavat kohta!* — *j. n. e.*)

SIMEONI

(*Ontuu näyttämölle*) Voi meitä kurjia, kaikki on mennyttä!

JUHANI

(*Tulee housuttomana pyssyjä kantaen*) Pyssyt ja kontit saimme pelastetuksi kuitenkin.

TUOMAS

(*Tuo kontteja*) Olipa se leikkiä, vähällä etten jäänyt palavaan aitaan.

LAURI

(*Tuo pyssyjä myös*) Pyssyt toki pelastui, mutta tämä toimenpide maksoi kolmen miehen housut.

SIMEONI

Herra siunatkoon meitä kurjia.

JUHANI

Timo lämmitti saunan liian kuumaksi.

TOINEN OSA
TIMONIEMI

Se oli isännän käsky. Kyllä sen tiedät.

A A P O

Kinastus kauas, koska uhkaa meitä surkein kuolema.

TUOMAS

Mitä nyt teemme? Mahdotonta on mitään enää pelastaa.

A A P O

Aivan mahdotonta.

SIMEONI

Herra armahda meitä! Tässä seisomme nyt, suojaatta kuin suden poikaset, paljaan taivaan alla.

(Alkaa sataa lunta).

JUHANI

Katsokaa! Lunta alkaa sataa ja kylmästi puhalttaa pohja. Veljet, vaaramme on hirvittävä! Mitä teemme nyt? (Värisyvät vilusta).

A A P O

Jukolaan kuin noidan nuolet ennenkuin pakkaneen tulistuu. Saunamme on pian tuhkana ja melkein alastomina seisomme tässä. Miksi luen tämän rohtimisen paitariekaleen? Hyvä kuitenkin että saimme pelastetuksi pyssyt ja ampumavarat; sillä niitä aseita tarvitsemme nyt. Teerimäeltä kaikuu susien ulvova ääni.

E E R O

Surmamme on tullut.

SIMEONI

Miten Herran nimessä voin teitä seurata, tuon kipeän jalkani kanssa. (*Itkee*).

A A P O

Älä itke, veljeni. (*Toisille*) Simeoni ja Eero ratsastakoon valakilla ja toiset heitä juosten seuratkoon.

JUHANI

Niin tapahtukoon. Siis Herran nimeen.

TUOMAS

Tässä ei auta itku; vaan kivääri olalle ja kontti selkään joka mies, ja päin Jukolaa yli kiljuvan Teerimäen! Susia vastaan on meillä aseet, mutta ei hyydepartaista pakkasta vastaan. (*Kukin ottaa konttinsa ja pyssynsä*).

A A P O

Mutta missä on valakki?

LAURI

Kyllä minä löydän sen, menkää vaan edellä.

SIMEONI

Koettakaamme, Herran nimessä ja avulla. (*Tuuli käy vinhasti*).

JUHANI

Hänen avullansa. Mitähän voi täällä omasta voimastansa syntinen ihminen. (*Värisee*) Huuh! Ilma kylmenee, rientäkäämme, aina muistain että uhkaa meitä surkein kuolema.

KAIKKI

Rientäkäämme! (*Menevät*).

ESIRIPPU.

TOINEN KUVAELMA.

*Jukolan tupa.**(On yö. Nahkapeitturi makaa lavitsalla, hänen vaimonsa lasten kanssa sängyssä).*

NAHKAPEITTURI

(Hetkisen kuluttua herää ja yskii) Ahhah! Ahhah! (Nousee ylös, ottaa tulta ja katsoo kelloa seinällä. Haukotellen) Jopa tästä pian täytyy lähteä riihelle. (Menee akkunan luo ja katsoo ulos) Kas, kun on satanut lunta yöllä. (Haukottelee).

EMÄNTÄ

(Sängyssä) Vai jo on satanut lunta.

NAHKAPEITTURI

Maa on ihan valkonen. (Haukottelee) Mutta kovinpa tuntuu vielä raukasevan. Jos häntä vielä torjahtaisi tovin ajan. (Heittäytyy tilalleen).

EMÄNTÄ

Mutta se apuri kun tulee riihelle.

NAHKAPEITTURI

(Unisena) Kyllä hän työnsä tietää.

EMÄNTÄ

(Haukottelee) Ei siitä nukkumisesta enää tule paremmaksi, mutta makaahan nyt hetkinen, koska minuakin vielä nukuttaa.

(Samassa aukeene ovi suurella rytinällä, ja sisään syöksyy veljekset, kovin surkeassa tilassa. Heittävät pyssynsä ja konttinsa mikä minnekin. Joku nousee pankolle istumaan ja pistää jalkansa hiilustaan. Kaikki värisevät vilusta. Simeoni laahustaa viimmeisenä).

NAHKAPEITTURI

(Syöksähtää ylös sieppaa pyssyn seinältä, jää seisomaan penkille pöydän taakse) Ketä hirviöitä ne ovat jotka näin astuvat kunniallisen miehen huoneeseen juuri keskellä yötä? Vastatkaa; ladattu pyssyni on ojennettu!

TUOMAS

Olכון pyssysi rauhassa, mies.

AAPO

Älä ammu oman talon väkeä.

JUHANI

(Väristen) Me olemme, Jumala paratkoon, Impivaarasta.

TIMO

Entisen Jukolan seitsemän poikaa!

SIMEONI

Herra armahtakoon meitä! Seitsemän sielua on menossa ijankaikkisuuteen juuri tällä hirmuisella hetkellä. Herra armahtakoon meitä! *(Nyyhkyttää).*

NAHKAPEITTURI

Mitä kuulen, selittäkää tarkemmin.

A A P O

Tuli poltti pirttimme Impivaarassa ja kaiken tavaramme myös. Tännehän nyt vilkaisimme kuin jänikset ilman yhtään muuta ruumiin verhoa kuin mitä päällämme näette. Tämä on kova leikki.

E M Ä N T Ä

Herresta varjele! Impivaarasta!

N A H K A P E I T T U R I

Voi teitä kurjia! *(Asettaa pyssynsä naulaan).*

S I M E O N I

Herra armahtakoon meitä vaivaisia!

J U H A N I

Niin, onkos tämä laitaa? Tässä nyt istumme kuin harakat, huutaen Herran armoa. Minun täytyy itkeä.

E M Ä N T Ä

Kurjat lapsukaiset! Riennä ukko virittämään valkeata.

N A H K A P E I T T U R I

(Virittää valkeaa).

E E R O

Voi onneton yö, voi onnettomia meitä! *(Itkee).*

A A P O

Voi kauhistuksen yötä, voi!

SIMEONI

Ah voi! Jumala rankaisee meitä synteimme tähden. (*Itkun nyhlytystä kaikilla*).

JUHANI

Mutta älkäämme itkekö veljeni. Olemmehan päässeet petojen ja pakkasen kynsistä kristillisten ihmisten lämpimään, ja siitä Jumalaa kiittäkäämme.

EMÄNTÄ

Voi ihmislasta täällä, voi!

NAHKAPEITTURI

Teitä onnettomia! Toiset paitasillaan juuri.

JUHANI

Niin, onkos tämä enää laitaa? — Ei ryysyä päässä, eikä virsun kynää töppösessä. — Kun mä sanonkin: onkos tämä enää laitaa?

EMÄNTÄ

Hyvä isä sentään! Tuossa on housuja edes. (*Ottaa naulasta*) Vetäkää jalkaanne Jumalan luomat.

JUHANI, TUOMAS ja LAURI

(*Vetävät housut jalkaansa*).

TUOMAS

Surkea, perin surkea on tilamme. Mutta tehkää meille loimottava pystyvalkea, tuokaat myös pari lyhdettä olkia lattialle ja saattakaat Valko talliin ja heiniä eteen.

JAAPOLO

Suokaat anteeksi, että lain nimessä ja henkemme tähden näin lujasti anomme teiltä apua ja holhomista.

JUHANI

Oi armon liiton enkelit! Istuuhan henki juuri nokkani kärjessä vallan lähtemäisillänsä. Tuokaa sentähden lihaa ja lämmitettyä olutta kalliin henkemme ja sielujemme tähden.

EMÄNTÄ

Miten ehdimme ja voimme, hyvät ystävät. *(Laskee pataan olutta tynnyristä jonka vie hiilustalle).*

JUHANI

Katsokaas noita Sipillan jalkoja, katsokaas.

NAHKAPEITTURI

Ihan pöyristää! Tules katsomaan muija.

EMÄNTÄ

Niin punaiset, niin punaiset! Herresta varjele!

TUOMAS

Katsokaas paistikkaita.

NAHKAPEITTURI

Ihan täynnä haavoja!

EMÄNTÄ

Voi hyvät ihmiset ja taivaan voimat!

JUHANI

Antakaat myöskin puoli tuoppia viinaa voiteiksi, jos teillä vaan on. Hinnaksi määräämme korvestamme paraan hirren. Tervaa ja puoli tuoppia viinaa.

SIMEONI

Siinä ehkä liaksikin.

JUHANI

Se tuskin riittää rasvoiksi seitsemälle miehelle, Onhan tässä, Herran tietten, haavoja kuin tähtiä taivaalla, ja kovin kivistää ja potkii näitä jalkoja.

NAHKAPEITTURI

Eikä ihme, tullappas Impivaarasta saakka avo-jaloin; siellähän on jo lumi maassa ja alla routainen kamara.

A A P O

Jo lähtiessä alkoi sataa lunta, ja Teerimäeltä seurasi meitä nälkäiset sudet, ulvoen kintereillämme. Sitten se vasta leikki alkoi.

EMÄNTÄ

Herresta varjeltoon teitä onnettomia!

NAHKAPEITTURI

(*On ottanut kaapista pullon*) Tässä on viinaa. (*Antaa pullon Laurille*) Minä tuon tervaa. (*Menee*).

JUHANI

Sekoitappas voide, Lauri veljeni.

LAURI

Ei tarvitse, kyllä tässä viina yksinkin tehoo.
(Voitelee viinalla jalkojaan).

EMÄNTÄ

Te onnettomat, kun ette virsuja edes ehtineet
jalkaanne siepata.

TUOMAS

Olihan meillä lähtiessä; vaan juostessamme
susilauman edellä, heltivät siinä menossa virsut
jalasta.

NAHKAPEITTURI

(*Tuo tervapytyn*).

TIMO

Eikä siinä auttanut ruveta asiaa korjaamaan.

JUHANI

Ei, silloin olisi pian ollut susien suussa.

EERO

Minulla ja Simeonilla pysyi virsut jalassa.

JUHANI

No kummakos se, kun saitte istua valakin sel-
jässä te kaksi. Mutta toista oli meidän.

TUOMAS

Hullusti siinä leikissä olisi sittenkin käynyi
ellemme yhtä ammutuksi saaneet. Sitten vasta jät-
tivät meidät rauhaan ja karkasivat haavoittuneen
toverinsa kimppuun.

EMÄNTÄ

Voi teitä kurjia lapsukaisia!

TIMO

Tehkäätkä mitä pyysimme ja lupasitte.

A A P O

Me rukoilemme: rientäkäätkä! Itse kyllä laitamme pystyvalkean, koska täällä löytyy halkoja.

EMÄNTÄ

Kyllä, kyllä, te onnettomat. *(Ottaa kaapista ruokaa, vie pöydälle).*

LAURI

Muistakaat myöskin Valakkia, isäntä.

NAHKAPEITTURI

Koetetaan muistaa, koetetaan muistaa. *(Menee ulos).*

TIMO

(Ottaa pyssyinsä ja asettaa nurkkaan) Laurille kiitos siitä, että on pyssyt meillä.

EMÄNTÄ

(On hakenut riepua. Antaa pojille) Tässä on teille vaateriepua kääreiksi. Miten onnettoma saitte pysynne pelastetuksi?

TUOMAS

Tietäkää: kuin leimaus, liikkui tulipalossa Lauri. Kun ei ollut muuta, niin sivalti poika housut kintuistaan, kastoi ne puros- ja alkoi märillä housuillaan sammuttaa aitan ovea, joka oli jo ilmitulessa.

EMÄNTÄ

Vai niin.

JUHANI

Minä ja Tuomas teimme samoin, ja saimme ampumavarat ja pyssyt pelastetuiksi.

EMÄNTÄ

Eikö ollut vettä missään?

TIMO

Lähteessä oli kyllä...

SIMIONI ja AAPO

Mutta sinnekkäin oli pitkä matka, eikä ollut astiaa. Kaikki paloi.

EMÄNTÄ

(On lämmittänyt olutta ja kaatanut tuoppiin) Tässä lämmintä olutta juodaksenne, se tekee hyvää.

JUHANI

Kiitoksia kultainen emäntä. *(Tuo ja antaa toisille)* Tämä se saattaa pojat ennalleen.

NAHKAPEITTURI

(Tuo olkia sisään, heittää olkikuvon laattialle, aukaisee ja levittää sen)

A A P O

Siinähan valtava kupo kiiltäviä olkia maataksenne.

E M Ä N T Ä

Ja pöydällä ruokaa syödäksenne, syökää Jumalan luomat. Pääsette sitte maata. Meillä on tänään eloja puitava ja lähdemme riihelle heti paikalla. Tynnyrissä on olutta, laskekaa sieltä lisää kun se loppuu. *(Laittaa haloista päänalusen, levittää karkean raidin olkien päälle ja heittää päänalaiseksi jotain vaatetta naulasta).*

NAHKAPEITTURI

(On ottanut päreitä) Mennään jo. Minä kyllä saatan Valakin talliin mennessäni. *(Menevät).*

SIMEONI, JUHANI ja A A P O

Kiitoksia, kiitoksia.

SIMEONI

Herralle olkoon kiitos, joka varjeli meitä pakkaselta, susilta ja sallei meidän vielä ihmisten asunnoille päästä.

I L A U R I

(Saatuaan viinan, on silloin tällöin maistanut sitä ja ottaa taasen aika kulauksen).

JUHANI

(Huomaa sen) Mutta Lauri, sinä riivattu! Juothan viinan, jonka sinun piti tervaan sekoittaa. Mäyrä!

AAPPO

Mitä aatteletkin?

EERO

Lauri näki parhaaksi, voidella itseään sisällisesti.

JUHANI

Se ei käy kontoon.

LAURI

Käyköön sitten hornan koloon. Heleijaa!

JUHANI

Olethan jo humalassa, poika.

LAURI

Tuleeko sitä kysyä? Mitä maksaa tämä elämä ja maailma? Ei yhtään homeista äyriä. Sentähden menköön kaikki hornan koloon! Loiskis! Saakaamme tästä, sydämeni veljet. (Juo).

AAPPO

Pullo häneltä pois.

LAURI

Se ei lähde juuri leikillä.

JUHANI

Pullo tänne kohta!

LAURI

Selkään minä sinulle annan. Mitähän sinä luulet olevas?

JUHANI

Syntinen ihminen, tosi; mutta olenpa kuitenkin vanhin veljes.

LAURI

Vanhin? No sitä enemmän olet kerinnyt syntiä tekemään ja sitä enemmän tarvitset selkääs. Mutta skool! sanoi ruotsalainen. (*Juo*).

TUOMAS

Et maista pisaraakaan.

LAURI

Tuomaasta minä pidän paljon, Tuomaasta ja pikku Eerosta. (*Aikoo taasen juoda*).

TUOMAS

Kitas kiinni ja pullo tänne. (*Ottaa pullon pois*)
Tuossa Juhani, ota viina haltuus.

LAURI

Ainoastaan Tuomas taitaa kääntää Laurin pään, joka on vakaa, miehukas ja tuima, kirves jalo. Ja Eero putikkani tuossa on pieni, naseva veistin kirves joka veistelee, mutta hänellä on miehen sydän. Vaan nuo toiset tuossa, mitä sanon heistä.

JUHANI

Älä mitään sano, vaan pane koreasti maata.
(*Ottaa tervapytyn ja kaataa viinan sinne.*)

LAURI

Maan alla on kyllä aikaa maata.

SIMEONI

Malta mieles, Lauri.

LAURI

Mitä on Jukolan Jussi? Häyrypää kukko, nuijapää sonni.

JUHANI

Varo, ettei korvaläpeni kuule enää sellaista toista kertaa.

LAURI

„Jolla on korvat kuulla se kuulkoon“, saarnaa Aapo, se Jukolan pyhä paavali.

SIMEONI

Oletko sinä Lauri, se entinen vakaa, totinen ja harvasanainen poika?

LAURI

Olethan sinäkin Simeoni, se imeläsuinen „Terve-räbbi“.

SIMEONI

Sen annan sinulle anteeksi, aina kooten tulisia hiiliä pääsi päälle.

LAURI

Mene helvettiin, siellä on hiiliä!

SIMEONI

Sinä Jumalaton! Kun oikein pöyristää.

A A P O

Onko tämä Lauri?

JUHANI

Ai, ai! Siellä, nisukullassa, löytyy paljon koiruohoa. — Nytpä tunnen miehen sydämen.

LAURI

Kitas kiinni, sinä Jukolan sonni!

JUHANI

Älä herran tähden äköittele minua kauemmin.

A A P O

Hiljaa, hiljaa! Rupeaisitteko vielä tappelemaan.

LAURI

Eihän rakkaat veljekset tappele. (*Hypähtää hieman*)
Mutta jos tahdotte, niin ei sitäkään puuttuman pidä.
Olettepa minua yhdeksikin koettaneet kuvata ja kutsua: Mäyräksi, könnin kuokkamieheksi, kärnäveikoksi ja sen tuhanneksi. Hm! Mutta jos otan päälleni oikein kieron pään ja kysyn sangen kiinteästi: Mitä olette itse? Laiskureja, jotka ette muuta tee kuin syötte, makaatte ja painiskelette!

TIMO

Onko tämä totisesti Lauri? Tuommoinen avosuinen riivattu?

LAURI

Tämä on juuri se samanen Lauri joka, peeveli vieköön, tahtoisii antaa teille aika sarvia otsaan!

TUOMAS

Hillitse itses.

LAURI

Tuhannen sarvipäätä! Elämöidessänne poltittie rakkaan saunamme! Ja tuollapa tanssisitte nyt polskaa, pitkin mäkeä, häntäheikki vatsassa, jos ei tämä samanen Lauri palopaikalle saapunut. — Ja parempi olisi ollut sekin kuin tulla tänne, ihmisten pilkattavaksi. Kirkas tuli, tätä minä en kestä. (*Helttyy*).

TUOMAS

Kohtalomme on muutenkin ankara, sen vuoksi älä saata sitä vielä katkerammaksi, vaan hillitse itses nyt, ja paneudu koreästi maata, Lauri pokko. Nämä asiat otamme punnittavaksi huomenna, visusti ja juuresta jaksain.

LAURI

Olkoon niin. Tottelen, koska sinua rakastan. Mutta nuo toiset, varokoot minua enempää äköittelemästä, tällä kiusauksen ja vitsauksen hetkellä. (*Heittäytyy oljille*).

TUOMAS

Kas niin, ole huolimatta, jättäkäämme unholaan kaikki ja koetetaan nukkua. (*Heittäytyy makuulle myöskin*).

LAURI

Veljeni rakas, elämämme surkeus synkistää mieleni; minun täytyy itkeä. (*Nyyhkyttää*).

TIMO

Ehkä tahtoisit vielä viinaa?

LAURI

En huoli sinun viinastasi! En nyt, enkä koskaan! (*Nyyhkyttää ja nukkuu hetkisen kuluttua*).

JUHANI

Aha, joko nyt sait kylläksesi.

TIMO

Tämä leiskuna vielä piti sattua.

SIMEONI

Huomatkaa veljet: Tämä onnettomuuksien rykelmä on langennut päällemme itse Jumalan kädestä. Hän tahtoo meitä oikealle tielle saattaa. Harrastakaamme sentähden parannusta niin kauan kuin vielä armon aikaa on.

JUHANI

Tötisesti! Niin, veljet, mikä on mennyt, se on suden suussa; mutta olkoon tästälähin toinen laki.

A A P O

Oikein Juhani! Pois entisyys! Ensiksi, päättäkäämme yhteisesti ainiaaksi heittää kaikki juomat, jotka eläimeksi muuttaa ihmislapsen, siinä alku ja juuri onnettomuuksiimme.

TUOMAS

Tunnustanpa että niin on laita.

JUHANI

Sentähden tässä nyt puristamme oluen ja senkaltaisten juomien kanssa jäähyväiskättä, sekä pyydämme niiden lähtemään meistä kuuksi päiväksi Herran nimeen.

TOISET.

Lähteköön vain.

A A P O ja TUOMAS

Niin olkoon!

SIMEONI

Herra siunatkoon päätöstänne. Vahinho ettei sitä Lauri veljemme kuullut.

EERO

Lauri päätti jo ennen meitä.

JUHANI

Nyt hän lepää tuossa kalveana. Ah! Silmäni vuotaa, koska sieluni häntä surkuttelee, ja tahtoisinpa kätkeä aina sydämeni sisimmäiseen karsinaan tuon kurjan, köyhän, kärsivän veljeni tuossa

A A P O

Hän väsyi jo raukka.

(Seuraavan keskustelun aikana voitelevat pojat jalkojansa ja käärivät riepua ympärille. Joku ottaa palasta ja syö. Mikä istuu oljilla mikä penkillä aina kuinka sopii).

T U O M A S

(Nousee ylös) Mutta annappas noiden käpäläin parantua, niin Impivaaraan tästä vilkaisen ja uusi sauna seisoo pian Impivaaran aholla taas. Minä sanon sen.

T I M O

Oikein lausuttu, Tuomas.

A A P O

Saunako? Ee'eh! Urheat pojat ja veljet! Nouskoon Impivaaraan uhkea uutistalo, ja peratkaamme pelloksi siellä tuo kantoinen aho ja valtava sompion suo.

J U H A N I ja T I M O

Uutistalo?

A A P O

Niin, pöllistyyppä silmänne ja kummastellen katselette minua. Sitä en ihmettele.

S I M E O N I

Jaa'ah, veljet! Siinä aatos, joka sietää tarkkaa punnitsemista.

A A P O

Totisesti! Myöskin elinkeinomme tuolla sydänmaassa vähenee päivä päivältä; harvoinpa enää metso korvessa kohahtaa edessämme ylös.

T I M O

Totta sanoo Aapo.

J U H A N I

Mutta katsos, veljeni, meillä on tässä entistään talo.

A A P O

Onhan parempi että on meillä yhden talon sijasta kaksi, Jukola ja Impivaara. Silloin on myös arvomme noussut suunnattomasti ihmisten silmissä, ja vaimoksi on meille tarjona moni pulski ja hehkuva Hämeen tyttö.

T I M O

Hehkuva Hämeen tyttö. He!

E E R O

(Juhanille) Muista Venlaa . . .

J U H A N I

Mitä sinä siinä, Eero. (Itsekseen) Vaan enpä saata kieltää, ettei ajatukseni silloin tällöin askartele tuossa luntussa, oikein vimmatusti.

A A P O

Niin, niin veljet! Työhön ja toimeen; sillä tämä elämä maksaa vaivan, ja ihmiskunta, näemme, ei

olekkaan tuota pahempi vekkuli, ei, vaan onpa, luulen minä, maailma meille, niinkuin maailmalle me. Ja hän joka täällä „alati vääryyttä kärsii“ hän katsoon, kuinka on laita hänen omassa povessaan. Silloinpa olemme miehiä, ystäviä kaikkein kanssa, ja tuleva aikamme on aina „hyväntoivon niemi“.

TUOMAS

Minä suostun tahtoon, Aapo.

SIMEONI

Minä suostun myös Aapon ihanaan tuumaan.

EERO

Samoin minä; sillä otammehan miehukkaan askeleen nyt.

JUHANI

Enkö tekis samoin minä, teidän kurja vanhin veljenne? Nouskoon siis Impivaaraan uhkea uutistalo, seitsemän miehen voimalla, se olkoon nyt ankara päätöksemme.

KAIKKI

Niin, se on päätöksemme ja pysyvä.

A A P O

Nostaahan sydäntäni tämä päätöksenne, miehuutta ja järkeä täysi. Ja koska Impivaaraan on saatu uhkea uutistalo ja pellot lainehtivat sen ympärillä, niin tapahtukoon silloin välillämme pesän jako ja kukin pääsköön asumaan omalle konnullensa.

JUHANI

Aivan niin, Aapo veljeni! Ah! parastansa ovat meitä kohtaan tehneet Jumala ja Nimismies; parasta tahdomme koettaa myöskin me.

A A P O

Jaa'ah, Nimismies! Huomatkaat: koska olin saat-
tamassa eilen illalla Mäkelää, niin kertoi hän Nimis-
miehen, tuon oivan äijän, jutelleen meistä Rovastin
kanssa ja sanoneen: „Kukas tietää, vaikka tulisi
pojista vielä oikein jupisteerit“, niin tuohonpa lausui
Rovasti: „suuri olisi ilonsa ja riemunsa Herrassa,
jos se ihme tapahtuisi, että Jukolan veljekset kerran
astuisivat hänen eteensä, lukien välttävästi sisältä
ja nuot kymmenen käskysanaa ja uskontunnustuksen
ulkoa“. Näinpä Rovasti lausui meistä veljet sulavan
lauseen.

SIMEONI

Sinä kunnon Provasti, vaikka ankara herran
viinamäen mies.

JUHANI

Totisesti.

TUOMAS

Mutta nytpä miehet lukemaan, nyt aapiskirja
kouraan ja sanaa päähän takomaan vaikka halko-
nuijalla.

A A P O

Tehkäämme niin, kaikki yksimielisesti.

JUHANI

Minä ymmärrän: iskisimme aapiseen kynsin ja hampain, siitä heltiämättä, ennenkuin olemme kukon hännän alla.

TUOMAS

Aivan niin, ja kerran oikein vakaasti päätettyämme sen teemme myös, teemme, vaikka verta hikoillen.

JUHANI

Mutta ai poika! Olemmepa peijakkaan kelkassa! Minulla on niin kova pää; mutta löytyypä siinä kuitenkin yhtä ja toista hyvin närkkiäkin värkkiä.

A A P O

Katsokaat: ellemme opettele lukemaan, niin on laillinen vaimokin meiltä kielletty hedelmä.

TIMO

Jassoo! Onkos se niinkin? No, vie sinun! Sitte hän kelpaa tuota koettaa, koska tuon konstin kautta voin ehkä saada itselleni kelpo akankin, jos niin hulluksi tulisin. Mutta kukas tietää, kuinka täällä pojan päähän mällähtää? Aapelukseni tahdon oppia.

JUHANI

Samoin sanon minäkin vaikka tuo tuntuisi ja maistuisi, kuin pureskeleisin pieniä kiviä ja raakoja perunoita. Sen tahdon, koska Provastimme on niin hyvä ja laupias meitä kohtaan, että oikein tulee häntä armo.

KAIKKI

Aapeluksemme tahdomme oppia!

SIMEONI

Ja tästä lähtien eläkäämme kuin hurskasten
urosten tulee. Pois viha, vaino ja ylpeys.

EERO

Ja prameus.

SIMEONI

Niin!

EERO

Ja koreat, synnilliset vaatteet.

SIMEONI

Niin!

EERO

Letkuvat kirkkokääsyt ja koreat kirkon kem-
puttimet.

SIMEONI

Mitä?

JUHANI

Hän veistelee jo, vaikka äsken juuri itkeä tillitti.

SIMEONI

Huomaan sen, vaan huolisinko houkan puheista.

JUHANI

Niin kyllä.

AAPO

Totisesti, päättäkäämme nyt vakaasti, tästä lähtien elää sovinnossa kaikkein kanssa; sillä paras on sovinto ja rauha! Luvatkaamme pyhästi parantaa elämämme juurta jaksain.

KAIKKI

(Varmasti) Sen lupaamme ja vannomme!

SIMEONI

Jumala on kuullut meitä ja elomme valkenee.

JUHANI

Oikein Simeoni, Niinpä syysyönä taivaamme äkisti valkeni, ja tämä valkeus, niin toivomme, vielä poistaa kaikki pilvet ja „Jumalan kynttilät loistaa“, niinkuin paimen heloitellen laulaa. — Mutta veljet, mistä saavutamme sievän ja suojean opettajan?

AAPO

Yhtä siinäkin tuumiskellut olen. Minä katson puolees Eero.

JUHANI ja SIMEONI

Eero!

AAPO

Jaa, jaa! Eerolla on terävä pää, sitä ei taida kieltää. Mutta kiitä Jumalaa tästä lahjasta ja jää

meistä muutamaksi viikoksi tänne ja mene jahtivoudin, tuon oivallisen suden kutsujan opetettavaksi. Hän on taitava mies, ja minä tiedän, ettei hän sinulta kiellä opetustansa. Mutta sinä, opittuasi tavallisen lukumäärän tärkeimmät osat, palaat silloin takaisin taas ja opetat meitä.

TUOMAS

Se neuvo kelpaa. Mitä sanot itse, Eero?

EERO

Sanonpa että tuumaan suostun minäkin. Siirryn tästä jo huomenna suden kutsujan kuulusteltavaksi. Ja ilmestynpä piankin eteenne ankaran kiinteänä opettajana ja jupisteerina. Höm!

JUHANI

Vai niin, että Eero opettaisi meitä. Hm! Eero? Mutta älä tule sentähden ylpeäksi, Eero; sen minä sanon.

EERO

Pois se! Opettaja käyköön hyvillä esimerkeillä opetuslastensa edellä, muistaen ankaraa tilinteon päivää, koska hänen tulee sanoa: (*Asettaa käteensä Juhaniin ja toisen lähimmäisen veljensä pään päälle*) „tässä, Herra, olen minä ja ne lampaat jotkas minulle annoit“.

ESIRIPPU.

Neljäs näytös.

Jukolan tupa.

SIMEONI

(Haruttelee tuvan laattiaa. Ulkoa kuuluu ampumista ja viulunsoittoa). Vihdoinkin ovat veljet saapuneet. (Aukaisee oven).

TUOMAS

(Ulkona) Oletko sinä Jukola?

JUHANI

(Ulkona) Terve Jukola! Joka kökötät edessäni kauniina kuin Jerusalemi ennen. *(Tulevat sisään, Mikko soittaa viulua. Veljeksillä on mukanaan Impivaarasta tuotuja kapustuksia).*

JUHANI

Oletko sinä Jukola? Tuntuupa sieramissani näiden kotonurkkain haju ihanammalta kuin neitsyt Marian sänkyruohon tuoksu.

TUOMAS

Minä närkästyn kovin tälle nahkapeitturille. Nähtyäni miten kurjassa kunnossa on tämä syntymä kotomme.

JUHANI

Pois närkästys; sillä tänäpäivänä kihisee ja irvistelee ilon ja riemun henget. Terve Jukola, kaikine vikoiinesi, kaunis kuin taivas!

TIMO

Taivas on kuitenkin koreampi.

JUHANI

Suus kiinni! Ihanin paratiisi tämä on.

SIMEONI

Älä lausu syntiä.

JUHANI

Kieleni lausuu, mitä sydämeni kuiskaa.

A A P O

Läksithän Simeoni, päätöksemme mukaan, tulijaiskestiimme käskemään kaikki lähitienoolaiset, miehet ja naiset rujot ja rammot. Mutta totisesti täällähän ei näy ainoatakaan sorkkaa.

JUHANI

Jaa'ah! Kuinka on sen asian laita, tulevatko?

SIMEONI

Käskemässä olen käynyt kaikkialla ja varmasti kaikki tulla lupasivat. Kanttoori lupautui käymään Toukolaisten pakeilla, ja Männistön muori, Venlansa kanssa, tulee kahvin keittäjäksi.

JUHANI

(Erikseen) Venla, se korkeapovinen — Hm! Vai Venla!

A A P O

Kaikki hyvin veljeni Simeoni.

TUOMAS

(*Katsoo akkunasta*) Lukkari tulla könöttää tuolla jo.

A A P O

Totisesti! No terve miestä!

JUHAN I

Herran poika! Sama junkkari juuri, pattisauva kourassa ja entisen Provastin isolippuinen vanne-lakki päässä!

TIMO

Meidän koulumestariimme.

JUHAN I

Meidän entinen koulumestariimme. Hm!

A A P O

Käykäämme häntä vastaan.

A A P O, SIMEONI ja TUOMAS

(*Menevät ulos*).

JUHAN I

Tekisipä mieleni häntä hieman muistutella men-neistä ajoista; sillä sydämessäni on aina jotakin pientä pistosta häntä kohtaan. Hän on minua opet-tanut. Hm. — Mutta jääköön rauhaan tällä erää, sillä tämä on Jukolan jupileerauksen päivä. — Mikko hellitäppäs marssia Kanttoorille.

MIKKO

Kyllä, kyllä. *(Soittaa hetkisen).*

AAPO

Astukaat sisään, Kanttoori.

KANTTOORI

Iltaa, iltaa, pojat.

JUHANI ja TIMO

Hyvää iltaa!

KANTTOORI

Höm, höm. Vai näin nyt pojat muuttaa.

JUHANI

Näin vaan hiljakseen. *(Kättelevät).*

KANTTOORI

No, tervetuloa syntymätaloonne takaisin taas.

JUHANI, TIMO, AAPO ja TUOMAS

Tuhannet kiitokset, herra Kanttoori.

JUHANI

Kanttoori on hyvä ja käy istumaan.

AAPO

Ja olkaa tervetullut tänne meidän pieniin tulojaispitoihimme. Tietäkää tämä päivä on meille päivien päivä.

KANTTOORI

Sen uskon. Kiitoksia vaan. Hm! Vai olette te nyt täällä.

JUHANI

Täällähän sitä taas ollaan, ja metsän korvesta tullaan.

EERO

Niin täällä ihmisen vasikkaa lennätetään.

JUHANI

He, he! Ja niinkuin näitte siellä ulkona on varsoillamme vedettävänä ankarat kuormat . . .

EERO

Jonka painoa on lisännyt vielä nämä seitsemän uutta testamenttia.

JUHANI

Niin, seitsemän Enklannin lahjaa. Muistatte kai, että tuo kunnan Provastimme antoi ne meille ahkeruutemme palkinnoksi, päästyämme ensi kerran Herran pyhälle ehtoolliselle.

KANTTOORI

Kyllä! Ja muistanpa vielä sen sydämmiin ja munaskuihin tunkevan puheenkin, jonka Rovastimme teille piti. Jaa'ah! Kävipä silloin äkisti suloinen liikutuksen humaus yli kirkon.

SIMEONI

Totisesti, se oli ankaran juhlallinen hetki.

JUHANI

Niin on laita. — Mutta kuinkasta on, tulevatko Toukolaiset, Kanttoori?

KANTTOORI

Kyräilivätpä ensin, koska ilmoitin toivomuksenne. Vaan selitinpä heille ihmiskunnassa vallitsevasta eripuraisuuden kyykäärmeestä, joka saastuttaa ja myrkyttää ihmiset; muuttaa heidät pedoiksi ja perkeleiksi, ja koko ihmiskunnan perikatoon saattaa taitaa. Tämän suuntainen oli, lyhykäisyydessä, puheeni sisältö. Kuuluipa pian suostumuksen surinaa kaikkialta, — ja Toukolaiset ovat tuokiossa täällä.

SIMEONI

Hyvä Kanttoori, rakentakaat sovinto meidän ja Toukolaisten välille; tehkää se Herran tähden.

A A P O

Me rukoilemme, tehkää rauha.

KANTTOORI

Minä tahdon koettaa parastani täritellä Toukolaisten sydämmiä, ja Herran ja oman puheeni voimalla taivuttaa heitä veljelliseen sovintoon. Teen sen kernaasti; sillä tietäkääst sieluni iloitsee, koska katselen teitä kunnian miehinä nyt, tietäen tekonne ja taistelunne vuosien vierieissä. — Rauha ja ilo, huoneessanne ylinnä keikkukoon.

A A P O

Tästä ylistyksestä kiitämme teitä.

K A I K K I

Me kiitämme.

(*Vieraita alkaa vähitellen saapua.*)

M U O R I

(*Tulee, kättelee veljeksiä*) Tervetuloa luikkarit, te vanhat munavarkaat.

J U H A N I

Iltaa Männistön muori, vieläkös muori kaivelee niitä läävänalaisia tyhjiä kanan pesiään?

M U O R I

Te junkkarit, olittepa aika kelmiä. Mutta kyläpä silloin saittekin aikalailla köniinne.

J U H A N I

Sen hyvin ansaitsimme. Mutta nyt laulaa talossamme kunnian kukko.

V E N L A

(*Tulee*) Hyvää iltaa! Rauha talolle! (*Kättelee*) Terveeksi Juhani, muistatko vielä entistä naapurimökin tytärtä, joka antoi sinulle kuranssia lukkarilla.

E E R O

Venla oli meidän kaikkein lempilintu, erittäinkin Juhaniin.

JUHANI

Mitäs sinä nyt Eero kompaillet.

VENLA

(Mielistellen) Mutta katsokaapas äiti, enpä uskoisi Juhania samaksi mieheksi, niin on käynyt potraksi ja pulskaksi, puuttuu vaan sulhastakki.

EERO

Tällä kertaa ei Juhanilta puutu sormusta plakkarista kuin silloin riiatessaan Venlaa, he, he, he!

JUHANI

Mitäs minä, sahapukki. Hm. Vieläkös Venlan rukki pörrää? Hm.

VENLA

(Kuin ennen) Pörrää yhtä iloisesti kuin ennenkin.

JUHANI

He, he! Ja sinä olet käynyt näökkäämmäksi, turpearintaiseksi, hm, ihanan lihavaksi, niin on laita.

VENLA

Könsikkä, mitäs sinä. — Hyvää iltaa, kanttoori.

JUHANI

Rupeekos Muori meille kahvinkeittäjäksi tänään? Ei ole tullut puuhatuksi — Hm.

MUORI

Totisesti, onpa talonne kuin pesä ilman hautovaa kanaa. Mutta onhan tässä Venla, nuori ja reipas, hän emäntänä keikkukoon.

VENLA

Siinä kirjavassa kiireessä. Voi vanhain poikain taloa. Ei kuppia, ei lusikoita, ei mitään! Mutta kas täällä on minulla völjyssäni. Minäpä kävin lainaamassa, koska kuulin Simeonilta, ettei Jukolassa sel-laisia ole koskaan nähtykään. (*Kiiruhtaa keittopuuhiansa, asettaa pöytäliinan pöydälle j. n. e.*)

KAISA

(*Tulee lapsineen. Mikko on mennyt häntä vastaan.*)

EERO

(*Juhanille*) Juhani, katsos Venlaa kuinka ihanasti hän mulkoilee puolees, suu mareissa.

JUHANI

(*Katselee Venlaa salaviihkaa*) Hm. Venla, toisaalle hänen aatoksensa tyyräilee.

KAISA

(*Mikolle*) No, eikö Nahkapeitturi enää asukkaan tässä?

MIKKO

Ei, he ovat muuttaneet myllylle jo aika sitte.

KAISA

Niinpä lähdemme matkaamme täältä mekin.

A A P O

Ei niin, Kaisa, vaan jääkääät huoneesemme tänä siunattuna Herran päivänä.

K A I S A

Tännekkö jäisimme pilkkanne puntariksi. Kyllä minä tunnen metkunne! Mars matkaan, Mikko!

T U O M A S

Vietäisiinkö meiltä pelimanni, jonka onneksi tapasimme tiellä?

J U H A N I

Pois se!

A A P O

Kaisa hyvä! Ne myrskyt, joita ennustitte meille vuosia sitte, tulivat ja pieksivät meitä kovin. Jääkäätpä ennustamaan meille kerta vielä, ja me toivomme silmänne näkevän valkeampia kuvia kuin ennen.

M I K K O

No Kaisa! Heitä jo tuimuuden äkeys naamas-tasi ja teeppäs nätti keikaus pöydän ääreen tuonne.

K A I S A

Jaa'ah! Kyllä sinun keikautan tässä. (*Alkaa nosterella lapsiaan uunin päälle*).

M I K K O

Tuo meidän muori on vähän kiihvasta muoria

A A P O

Oivallinen muori!

M I K K O

Onpa peijakas niinkin; minä uskallan sen sanoa.
Se on minun muijani.

E E R O

Muija kuin patavaltti vaan.

M I K K O

Onpa niinkin. Kiivasta eukkoa; mutta kas kun
kerran ukkokin karvansa pörristää, niin paneepa sil-
loin mamma itsekin suunsa koreaan, lilliseen nipis-
tykseen, panee, ei auta.

K A I S A

(Taluttaa Mikon tukasta istumaan) Istu siinä äläkä
mökötä!

M I K K O

(Yrittää vastustaa, vaan mukautuu vihdoin. Ällistyneenä)
Jaa! Näin minä ämmiä opetan. He, he! Mutta pi-
täisipä sinun, sanon minä, hiukan kuitenkin hävetä,
Kaisa. Vieraassa talossa . . .

K A I S A

(Tiuskaten) Kitas kiinni!

M I K K O

No, no! He, he. Mutta hempeä ukko olen kui-
tenkin, olen, ja annan Kaisan rikeerata. Mitä huolin
minä kuin kaikki käy kontoon. *(Vetäsee viulustaan muu-
tamia iloisia polskan tahtia).*

EERO

Aivan niin, pidä puolias, Mikko.

NIMISMIES ja MÄKELÄ

(Tulevat).

NIMISMIES

Hyvää iltaa, köllit! He, he! Ja Tervetuloa syntymäkotiinne metsolaiset. *(Kättelee veljeksiä).*

MÄKELÄ

Minä lausun saman toivotuksen.

TUOMAS ja JUHANI

Kiitoksia, kiitoksia.

A A P O

Tehkää hyvin ja käykää istumaan tänne pöydän ääreen.

NIMISMIES

Onhan se Kanttoorikin täällä. Terveksi. *(Istuu pöydän ääreen).*

MUORI

Juhani, tuleppas tänne. Minulla on sinulle vähän niinkuin asiaa. *(Ottaa käsipuolesta ja vie hänen istumaan toiselle puolelle tupaa).*

NIMISMIES

On kai aikomus ruveta oikein talosille omiin syntymänurkkiin?

A A P O

Se on vakaa aikomuksemme.

NIMISMIES

Oikein pojat. Totisesti, tämä kaipaakin parantavaa kättä, sillä ei Nahkapeitturin silmä ole, isännän silmän tavoin, lihoittanut näitä Jukolan peltoja.

T U O M A S

Se on totinen tosi.

M U O R I

(*Kuiskii*) Niinkuin sanoin, asuu ikävyys. Eikähän ne tule miehiseltä mieheltä, vaimoväen askareet tehtyä, jollei emännän vyöllä aitan avaimet helise. Sen tiedän minä.

J U H A N I

Onhan se niinkin. Hm. Vieläkös se Venla kyräilee?

M U O R I

Ajatteles! Kuka sinulle aamulla rakentaa suurusta pöytään ja evästä metsään? Kuka ottaa sinua vastaan, kuin väsyneenä palajat illalla kotiin.

J U H A N I

Hm. Enhän minä, jos vaan Venla — Hm —

A A P O

(*Nimismiehelle*) Ja vuokrastaankaan ei ole hän maksanut meille yhtään ainoata äyriä, ei yhtään äyriä, sanon minä.

NIMISMIES

Tuon kaiken tuomitseisi laki maksamaan.

A A P O

Niin, mutta millä hän maksaisi? Ellei pane pantiksi kurjaa sieluaan.

NIMISMIES

Työtuomion kautta.

A A P O

Tosi. Mutta rässyllä on kivuloinen muija ja monta maukuvaa lasta. Menköön Herraansa tämä kurja nahjus. Ja niin olkoon hän meistä kuitti.

TUOMAS

Niin. Ja pysyköön myllärinä, joksi pääsi, ja rauhassa nalkkeilkoon myllyänsä.

KANTTOORI

Kauniisti tehty teiltä, pojat, kauniisti. Jaa'ah! Näinpä välttyy häneltä raskain puu, välttyy kerjuu sauva.

TUOMAS

Mutta me tahdomme näyttää, kuinka tehdään Jukolasta pitäjämme uhkein talo.

VENLA

(*Kuiskaisee Aapolle, tuotuaan kahvin pöydälle*) Se on valmista.

M Ä K E L Ä

Seitsemän miehen voimalla. Aivan niin.

M U O R I

(*Juhanille*) Sinusta huoliiko? Voi seitsemän sep-pää! Ole nyt . . . hm . . . jos kuka! Ja eiköpähän tuo Venlakin . . . Se on sinua muistellut siitä asti kuin viimeksi lukkarilla riijasit, muistatkos?

J U H A N I

He, muistanhan minä . . . Onkos Venla . . . ?

M U O R I

Ihan niin, Venla . . .

A A P O

Mutta kahvi jäähtyy hyvät herrat.

N I M I S M I E S

Kiitos.

V E N L A

Juhani. (*Tyrkkää Juhania kylkeen*) Mene nyt juo-maan sinäkin, Jörö-Jussi!

M U O R I

Siinä sen nyt näit itse. Ei Venlalla mitään ole sinua vastaan, enempää kuin minullakaan. Älä siinä istu kuin kangen niellyt olisit, äläkä pane mitään hampaasi koloon, jos mitä ennen onkin tapahtunut.

JUHANI

Enhän minä hampaani koloon, enkä korvanikaan taakse. He, he. Antakaahan kun harkitsen ja tuumailen oikeen visusti tätä asiaa.

MUORI

No, tee niin poikasen.

JUHANI

(Seuraavan keskustelun aikana, kävelee rauhattomana, tuon tuostakin vilkaisten, naurahaen, Venlaan. Menee ulos mutta tulee pian takaisin, raapii neuvottomana niskatukkaansa),

NIMISMIES

Kuinka oikeastaan olette nyt aikoneet asettua? ette suinkaan kaikki Jukolaan jää?

A A P O

Eipä suinkaan, vaan yhteinen päätöksemme on tämä: Tuomas ja Lauri ovat suostuneet jakamaan kahtia Impivaaran; Juhani ja minä olemme taas aikoneet, tämän ikivanhan ja emän jakaa kahteen lohkoon. Ja tuonneppa olen ajatellut rakentaa viereisen mäen rinteeseen itselleni oman tupani. Timo saa Kekkurin ja Eero Vuohenkalman torpan. Simeoni on päättänyt oleutumaan vanhaksi sedäksi Juhani Jukolan taloon. Ja aluksi kaikkialla rakennukset ja pellot kohotetaan yhteisin voimin. Niin on laitamme tässä kohden.

NIMISMIES

Jaa'ah! Järkevästi aprikoitu.

M Ä K E L Ä

Totisesti.

T U O M A S

(*Tuo viinapullon, kuiskaten*) Tässä olisi herroja var-
ten vähän niinkuin suun avausta, jos passaisi.

K A N T T O O R I ja N I M I S M I E S

Kiitoksia vaan. (*Tekevät suutarin*).

T U O M A S

Tehkää niin hyvin, Mäkelä.

M Ä K E L Ä

Kiitoksia.

J U H A N I

(*Itsekseen*) Pääni höyrää, ja pyörii kuin Keitulan
tuulimylly. (*Katsoo Venlaan*) Tuolla astelee hän, joka
on kaiken tämän alku ja puntti; hän vetää minua
puoleensa taas, kuin kiiltävä aine harakkaa . . .

K A I S A

(*Joka on ennustanut yhdelle ja toiselle. Venlalle*) Mie-
hen sinun saaman pitää, ole varma siitä. Osavan
ja ovelan saatkin.

V E N L A

(*Nauraa*) Kunhan on hyvä. (*Kuin Juhanille*) Kun-
han se olisi tuon Juhanin tapainen, en silloin kaupp-
jani katua taitaisi.

MUORI

Kuuleppas Juhani, mitä Venla haastelee.

JUHANI

(Taistelun jälkeen, itkun sekaisesti) Jos kanttoori olisi niin hyvä ja tulisi pikkuisen tänne ulos, nurkan taakse, ja sinä myös, Aapo; tule armas veljeni! *(Menevät ulos, Juhani kiittää edellä).*

KANTTOORI

Kyllä, kyllä.

NIMISMIES

Mikä sitä Juhania vaivaa?

EERO

Se oli punainen kuin Männistön muorin kukko.

MUORI

(Ehättää vastaamaan) Ei, herra komsarjus, ei häntä mikään vaivaa. Mielsensä hieman leiskuu ja lainehtii, päästyään syntymäkotiinsa takaisin taas. Ei siinä sen kummempaa.

NIMISMIES

Jaa, jaa! — No, Tuomas, laitappas sinäkin itsellesi pieni piru murheeseen.

TUOMAS

En minä viljele enää koko viinaa.

NIMISMIES

Vai et. Entäs toiset?

TUOMAS

Ei kenkään meistä.

EERO

Simeoni vaan toisinaan käväsee saapasnahkatornissa vieraisilla, ja purjehtii vanhan variksen selässä, kuun kartanoita katsomassa.

TUOMAS

(*Nauraa*) Niin, paitsi Timo ja Simeoni, vaan aniharvoin se tapahtuu, kerran tai korkeintaan kaksi, vuodessa heiltäkään.

(*Kanttoori, Juhani ja Aapo tulevat sisään. Venla keskustelelee äitinsä kanssa*).

NIMISMIES

Vai niin.

TUOMAS

Tämän päätöksen teimme jo aikoja sitte ja aijomme sen myöskin vakaasti pitää.

MÄKELÄ

Totisesti. Tämä on urhokas päätöksenne.

NIMISMIES

Kuinka Simeoni, joka elää sanan jälkeen, näin voi kompastella?

TUOMAS

Liha on heikko, vaikka henki on altis, Jumala paratkoon.

JUHANI

(Tuumailtuaan, menee päättäväisenä Venlan luo ja tarttuu hänen käteensä) Olkoon sanottu. *(Kun Venla on lupautunut asettaa Juhani sormuksen Venlan sormeen).*

VENLA

(Ujostellen, antaa kätensä viipyä Juhani kädessä) He, he! Olkoon vaan.

MUORI

(Rientää heidät yhdistämään) Kas niin. Jumala teitä siunatkoon lapsukaiset. *(Nyyhkyttää).*

KANTTOORI

Hyvin näin. Ja luulenpa että olet oikean omasi löytänyt. Toivotan onnea teille, jotka tämän tärkeän edesottamisen tehneet olette. Muistakaa aina kohdella toisianne lempeillä sanoilla ja rakkailla silmän iskuilla, kartellen visusti eripuraisuuden skorpionia. Huono emäntä, huomaa Venla, on talon kaikki kulluttava rotta ja kurja katsella kuin porolammikossa, vanha tallukka haasu; mutta kelpo ja armas vaimo on hänen onnensa ihanin, kultainen kunniansa, ja tekee hänen huoneensa ilon ja rauhan satamaksi. Ja sellaista vaimoa kohdelkoon ja pidelköön mies, kuin silmäteräänsä, kuin sielunsa kalliinta aarretta. Nämä sydämmenne pohjaan istuttakaa; ja kaikki suojaava käsi teille siunauksensa antaa. Minä onnea toivotan!

NIMISMIES

Samoin minä. Jahah! Sitä vartenko se Venla on niin ketterästi keikkunutkin täällä. He, he, he!

EERO

Jokainen pitää puoliaan täällä maailmassa. *(Kättelee)* Onneksi olkoon! Älkääkä unhottako antaa kalakukkoa portinvartialle!

A A P O

Kaikkea hyvää teille toivon.

M Ä K E L Ä

No, tytöt siellä! Katsokaapa eteenne tekin. Tässä talossa on tavaraa. Kuusi poikaa, kuin nurkanpäättä, on vielä kahleitta. He, he, he!

A A P O

Mikko, hellitäppäs viulustasi iloinen polska kihlattujen kunniaksi.

MIKKO

Samalla kuin sana tulee, vaikka vähän ennenkin. *(Virittää viuluaan).*

KAISA

(Venlalle) Mitäs minä ennustin, toteenpas kävi.

EERO

Ennustakaapas kuinka minulle käy, Kaisa.

JUHANI

(Itsekseen) Olenko minä kihloissa, minä sammakko? Kummallista! Kaikkialle mihin katseeni luon; Venlan kuva vaan silmissäni keikkuu ja kiikkuu . . . Tämä on ihmeellinen päivä . . . Pääni menee ihan ympäri . . . Venla, sinä hölläkkä . . . Kihloissa, minä . . . *(Nauraa)* Minä tätä kaikkea en vielä oikein usko . . . *(Töytää juomaan haarikasta olutta, katsoo taas Venlaan).*

EERO

Kovinpa se rakkaus Jussia janottaa. *(Nauraa).*

TIMO

(Tuo Kolistimen ukkoa sisään) Tulkaat sisään vaan. Vanhus aikoi noin vaan mennä ohi talomme.

A A P O

Kolistimen ukko! Terve taatto! Astukaat sisään, ilman epäilystä ja näärrää.

KOLISTIMEN UKKO

(Kovin vanha ja kuuro) Mitä minusta tahdotte?

EERO

(Huutaa) Tässä me ollaan nyt!

KOLISTIMEN UKKO

Niinpä hiisivie olettekin! Ja tästälähin armah-takoon meitä taivaan ukko täällä kylissä taas. — Kyllä, kyllä tässä nyt nousee meille toiset juonet. Hyvin tietty. *(Aikoo mennä).*

TUOMAS

Rauha teille vanhus, ja olkaat tervetullut! Jääkää Jukolaan viettämään oikein ryskeistä tulijaisjuhlaa.

KOLISTIMEN UKKO

Mutta minä en jää!

TUOMAS

Minä pyydän sittenkin.

KOLISTIMEN UKKO

Mitä sanoit? Huuda kovemmin; huuda niinkuin mies pruuksaa, äläkä tuossa vingu ja räy kuin variksen poikanen. Mitä sanoit, poika?

TUOMAS

(Kovaa) Minä pyydän sittenkin!

KOLISTIMEN UKKO

Mutta minä en jää, en, en, sinä riivattu! (Aikoo mennä).

TUOMAS

Tietäkää, Jukolassa alkaa nyt toinen aika! vapauden ja veljeyden aika.

TIMO

Ja tämä on meidän tulijaisjuhlamme.

KOLISTIMEN UKKO

Mitäs tulit, sinä peikko? Miksi ette pysyneet siellä vuortenne komeroissa aina kurjaan kuolemaanne asti? — Mitäs tulit!

TIMO

Kovinpa on äijä sappea täysi.

KOLISTIMEN UKKO

Tulistunpa kiukusta ja harmista, koska muistelen ansojani. Kirus! Te köllit! Niistä nappailtiin jo kylliksi ennenkin.

NIMISMIES

Yksinkertainen ja tyykeä äijä, katselee maailmaa omalta kannaltaan, olkoon hän oloillansa.

A A P O

Niin kyllä. Menkää rauhas vanhus.

KOLISTIMEN UKKO

Suus kiinni sinäkin kärppä. (*Jollenkin viereiselle*) Häh?! He, he. Vai, vai tekö alkaisitte uutta elämää. Häh? — Kylläkai! Kyllä teidät tunnetaan, — te päähän nuijittavat jäärät! — Kyllä, kyllä, kyllä teidät vielä opetan! Kyllä . . .

SIMEONI

Mutta Herran rauha sulle, Taatto.

A A P O ja TUOMAS

Niin. Rauha sulle.

KOLISTIMEN UKKO

Häh?

JUHANI

Mene rauhassa, sinä kuluneen ajan varjo.

KOLISTIMEN UKKO

(*Mutisee mennessään*) Mitä? — Olenko minä keppikoni edessänne? Kyllä, kyllä, kyllä . . .

A A P O

Ei meidän ilot, riemut näy hänelle soveltuvan. Hän ei meitä käsittää taida.

JUHANI

(*Reippaana*) Mutta me, jotka olemme nuorempaa polvea, uuden ajan sankareita, viettäkäämme iloisesti tämä veljeysjuhlamme.

MÄKELÄ

Oikein poikani. Iloisesti, iloisesti! He, he.

(*Mikko on virittänyt viulunsa ja soittaa silmät kiinni, rallattaa mukana ja polkee jalallaan tahtia. Toukolaiset ovat tulleet vähitellen sisälle, jääden seisomaan oven suuhun, muutamilla lakit suun edessä*).

A A P O

(*Kanttoorille*) Toukolaiset ovat tulleet.

KANTTOORI

Hyvä on. (*Valmistautuu pitämään puhetta*). Höm!

A A P O

(*Mikolle*) Mikko, Kanttoori aikoo puhua.

TUOMAS

Astukaat peremmälle Toukolaiset ja olkaat terve-
tulleet.

(*Toukolaiset vetäytyvät juroina vähän peremmälle*).

KANTTOORI

(*On mennyt keskelle näyttämöä*) Höm! — Perkele, joka käy ympäri kuin kiljuva jalopeura, puhallellen myrkyä maailmaan, on myös näiden naapurusten sydämissä sytyttänyt vihan ja vainon liekin. Ensin oli se kuin kärpänen, mutta kasvoi ja paisui kuin syötissä härkänen ja peitti synkeällä savullansa taivaan valon. Niinpä musta perkele sai vallan ja nyrkit pystyssä käytiin aina toistansa vastaan, ja erottiin viimein kauhistavan rähinän perästä mustelmilla, irvistelevillä haavoilla ja sarvitetuilla otsilla. Mikä surkeus! Taivas huokaili, vuoret ja laaksot huokailivat ja järjettömät luontokappaleetkin puhkailivat. vaan pimeys ja helvetti riemuitsivat. Aattelihan moni päätänsä nyökytellen: tässäpä vielä kahleet kilisee, raippavitsat vinkuu ja Siperian kylmille tuntureille marssii poikia rakkaasta syntymämaasta. Ennustipa moni niin, mutta väärinpä ennustit, ja siitä olkoon Sebaotille kiitos ja kunnia. — Katsokaamme kummallista temppua. Heittivät pä veljekset ihmisten nurkat, kylänmiehet ja kaiken kansan, ja karkasivat

kaapaisemaan metsien yöhön, ja mietiskeli taasen monen mieli näin: tällä lailla, tällä lailla sissejä tehdään, seitsemän verta janoovata, kiukkuista sissiä Suomen metsiin. Mutta Sebaotille kiitos ja kunnia, että he näyttivät profeetoillensa syllän pitkän nenän.

Saattoiko heitä metsään perkele, niinkuin ennen Tuusulan papin, vai vetikö heitä sinne korkeuden voima, niinkuin Johannes Kastajata korpeen, sitä en käy päättämään nyt. Mutta parastansa koetti perkele heitä kohtaan sielläkin, saattaaksensa heitä turmion tielle. Hän heitä viinan myrkyllä, vieläpä makuväärillä viekoitteli. Mutta joutuipa ajoissa poikien askeleet tien oikealle haaralle. Taisteloon ankaraan he rupesivat, astuivat uljaasti kamppailemaan omaa sydäntänsä, syvästi juurtunutta laiskuutta, jäykkää, tylyä maata, kylmiä rämeitä ja soita vastaan, ja voittivat kaikki oman tahtonsa järkähtämättömyyden kautta. Eijaa! Tässä palaavat he takaisin ihmisiin taas, mutta eivätpä ryöväreinä, vaan oivallisina miehinä. Komealla, juhlaallisella jyryllä he tulevat nopeasti pyöri-villä vankkureilla, joita kaksi nuorta ja korskeaa tammaa vetää, ja seuraa heitä vielä ammut, hyljekylkiset lehmät ja mylväilevä sonni jukuri. Näin he tulevat, eivät sissien luolista, vaan heidän omien kouriensa rakentamasta uutistalosta, ihanasta Impivaarasta. Eijaa! Heidän kauttansa on Sebaot saanut kunnian, mutta häpeän tuo sarvipää saatana helvetissä.

Tässä he nyt seisovat ylistystä ansaitsevina miehinä ja tarjoovat entisille vihamiehillensä sovinnon kättä. Ja teidän, Toukolan arvoisat miehet, ei tarvitse enää katsoa häpeäksenne kutsua ystäviksenne Jukolan veljeksiä; sillä nyt he vuodattavat ympärillensä kunnian loistetta, vaan ei häpeän tahraavata lokaa. Ottakaat siis vastaan sovinnon ylitsekuohuva

kalkki ja muistakaat, ett'ette saata heitä turhaan kuroittamaan teille kättänsä, jos välttää tahdotte tulevaista vihaa. Huomaitkaat: jo aurinkoinen laskee, katsoen taakseen lempeydestä riutuvalla silmällä kohden taivaan kaarta, joka idässä hohtaa. Katso: tämä on Herran armon liiton merkki ja nyt tärkeä viittaus entisille vihamiehille käymään sovintoon, ihanaan veljellisyyteen, sekä antamaan nyrkkivallalle — perkeleelle ja hänen enkeleillensä — vasten otsikkoa tuikeampi isku kuin koskaan ennen. Tämä on ylhäisen tahto ja tämä on myös minun tahtoni, ja hän, joka ei nyt sanallemme kallista korvaansa ja sydäntänsä, hän olkoon anathema ja maranatha, ja perkeleet hänen viimein helvetissä korventakoot. Kuule minua, Sebaot, hosianna, hosianna! — Aamen! (*Yleinen liikutus. Naiset itkeä nyhkyttää*).

SIMEONI

Kiitoksia! Kanttoori puhuu kuin profeetta.

(*Jukolaiset ja Toukolaiset kättelevät*).

NIMISMIES

Sinullen, Aapo, tahdon juuri tällä hetkellä sanoa jotain: Lautamies Mäkelä tässä on ilmoittanut eroavansa virastaan, jota hän niin kauan uskollisesti on hoitanut, ja samalla esittänyt sinut, Aapo, jälkeläisekseen. Olenpa keskustellut asiasta tuomarin kanssa, ja julkisesti nyt julistan sinut, Aapo Jukola, tämän pitäjän lautamieheksi.

MÄKELÄ

Ja perehtyäksesi kunnan asioihin ja tähän uuteen edesottamiseesi, tulet sinä jo huomisesta alkain seuraamaan minua pitäjälle todistajana.

A A P O

Kernaasti. Jaa'ah, Mäkelä. Emme saata teitä kylliksi kiittää kaikesta siitä hyvästä mitä olette meille osoittaneet.

M Ä K E L Ä

Näenpä teidät edessäni miehinä nyt. Siinä parhain kiitoksenne.

A A P O

Ja teitä, arvon Nimismiehemme, tahdon kiittää. (*Ottaa kädestä Nimismiestä*).

N I M I S M I E S

Mitä turhia, mitä turhia. Iloitkaat nyt vaan.

E E R O

(*Lyöden Aapoa olkapäälle*) Virka yleni, sanoi räätäli, kun vietiin vinttikamariin!

M Ä K E L Ä

No, Mikko, miten on sompasi laita?

M I K K O

Sompani soi niinkuin ennenkin. Mitä sorttia pitäisi?

M Ä K E L Ä

Iloista katrillia.

M I K K O

(*Soittaa katrilliin*).

MÄKELÄ

Jos mekin Kaisa vähän pyörähteleisimme.

KAISA

Olkaa jo.

A A P O

Ottakaa hyvät vieraat iloinen muoto päällemme ja nauttikaat terveydeksenne, mitä talo tarjoaa.

MÄKELÄ

Anna soida, Mikko.

MIKKO

(Soittaa alun katrilliin).

(Muu väki puhuu yht'aikaa. Naiset Juhanin kihlauksesta. Kaisa povaa. Tuomas puhelee Hinrikan, Eero Seunalan Sannan kanssa, j. n. e., että on kaikki yhtä porinaa).

A A P O

Tässä olutta, antakaa haarikan kiertää. *(Antaa haarikan Toukolaisille).*

KISSALAN-AAPELI

No, lautamies Jukola, ja sinä Juhani, joka minulla ennen muinoin, aapiskukkoa laulatit; „Skool!“ sanoi Ruotsalainen. Ja olkoon tämä Toukolaisten ja Jukolaisten sovinnon keikkaushunööri!

JUKOLAISET ja TOUKOLAISET

Sovinnon, sovinnon!

KANTTOORI

Aamen.

EERO

(*Kurottaa haarikan Mäkelälle*) Ja „sitté me ryypättiin“, Mäkelä, sanoi Taula-Matti.

MÄKELÄ

He, he!

EERO

Ja vietetään monen kertaista juhlaa.

MÄKELÄ

Niinpä kyllä, sinä vasaran poika! He, he!

TUOMAS

Hinriikka, tuletko minun parikseni katrilliin?

KONKKALAN HINRIIKKA

(*Hieman ujoillen*) Kyllä, mielellänikin.

TUOMAS

Kas niin Juhani, ota Venla-siippasi ja joudupas joukkoon.

KISSALAN-AAPELI

Tule vastaparikseni, Juhani. (*Menee tanssiin*).

JUHANI

Enhän tuota osaa.

VENLA

Ei tee mitään, kyllä minä opetan.

JUHANI

Tule sitte Venla, omia kihlajaisiammehan tässä tanssitaan.

MIKKO

Ja minä soitan oikeen iloisen Ruotsin katrillin. Tanssikaa te perässä!

JUHANI

Perässä, perässä!

EERO

(*Ottaa Sannan ja menee myöskin tanssiin*) „Minä perässä vaikka peijakas kiljuisi!“ sanoi suutari kiskoen pikilankaansa.

(*Tanssi alkaa*).

SIMEONI

(*Akkunassa*) Rovasti ajoi pihaan!

TUOMAS

Rovasti! (*Mikolle*) Pysäytä soittoosi, Rovasti on pihalla.

MIKKO

Häh! Rovasti? (*Laskee nyreissään viulunsa pois, heittäytyy kyynäskolkkasilleen polviensa päälle*) Vai niin.

(*Tanssi taukoo. Yleistä ihmettelyä: Vai on Rovastikin tullut tänne, j. n. e.*)

A A P O

(On rientänyt vastaanottamaan ja tulee Rovastin kanssa)
Tervetuloa, arvon Rovasti, kunnioittamaan läsnäolol-
lanne juhlaamme.

R O V A S T I

*(Astuu sisään, nyökäyttää ystävällisesti päätään kaik-
kialle)* Hyvää iltaa, hyvää iltaa, rakkaat ystävät.
(Katsoo veljeksiin, jotka kaikki ovat lähestyneet Rovastia) Ja
tässäkö nyt ovat ympärilläni ne kuuluisat Kanttoorin
karkulaiset, he, he, he! Vai tämän näköisiä ne nyt
ovat, he, he, he! *(Tervehtii veljeksiä)* Jaa'ah ystävät!
Minä sydämmestäni toivotan teidät tervetulleiksi, rak-
kaaseen syntymäkotiinne ja kristillisen seurakunnan
yhteyteen. Tietäkää, sydämeni ilosta sykähtelee,
tällä kau'an kaivatulla hetkellä, koska näen entiset
vihamiehet toisiansa syleilevän ja iloisena yhdessä
saman katon alla karkeloivan. — Ole siunattu sinä
sovinnon kirkas päivä! — Herra, kaikki näkevä,
ohjatkoon edelleenkin askeleitanne, siunatkoon aja-
tuksenne ja tekonne.

V E L J E K S E T

Me kiitämme.

R O V A S T I

(Ottaa taskustaan sanomalehden) Sinulle, Eero, mi-
nulla on tuomisia, kas tässä tilaamasi.

E E R O

Sanomalehti.

ROVASTI

Niin, se tulla singahtaa sinulle tästä lähtien kerran viikossa.

EERO

(Ottaa lehden) Kiitoksia herra Provasti. *(Aapolle)* Nyt sitä pääsee seuraamaan toistenkin kuntain rientoja.

ROVASTI

Aivan niin, viljelkää ahkeruudella tätä kansan kasvattajaa.

JUHANI

(Itsekseen) Kunnan asiat.

A A P O

Tehkää niin hyvin ja käykää istumaan herra Rovasti ja ottakaa kahvia.

ROVASTI

Kiitoksia. *(Tervehtii Kanttooria, joka on tullut häntä vastaan, ja Nimismiestä, jää keskustelemaan heidän kanssaan).*

JUHANI

Pääni käy ihan pyörään, kun tässä vielä kunnankin asioista täytyy huoli pitää.

EERO

Älä yhtään murehdi niistä, sulla on jo taakkaa tarpeeksi — tuossa! *(Työntää Venlan hänelle).*

JUHANI

Ei, mutta katrilli jäi kesken pojat. (*Vič Venlan paikoilleen*).

EERO

Annappas, Mikko, Isä-Jussille jatkoa.

ROVASTI

Jatkakaa vaan, älköön minun läsnäoloni ilojanne häiritkö. (*Jää katsomaan nuorten tanssia*).

JUHANI

Totisesti, suru ei saa täällä olla kuokkavieraana. Istu ja pala! Anna soida, Mikko.

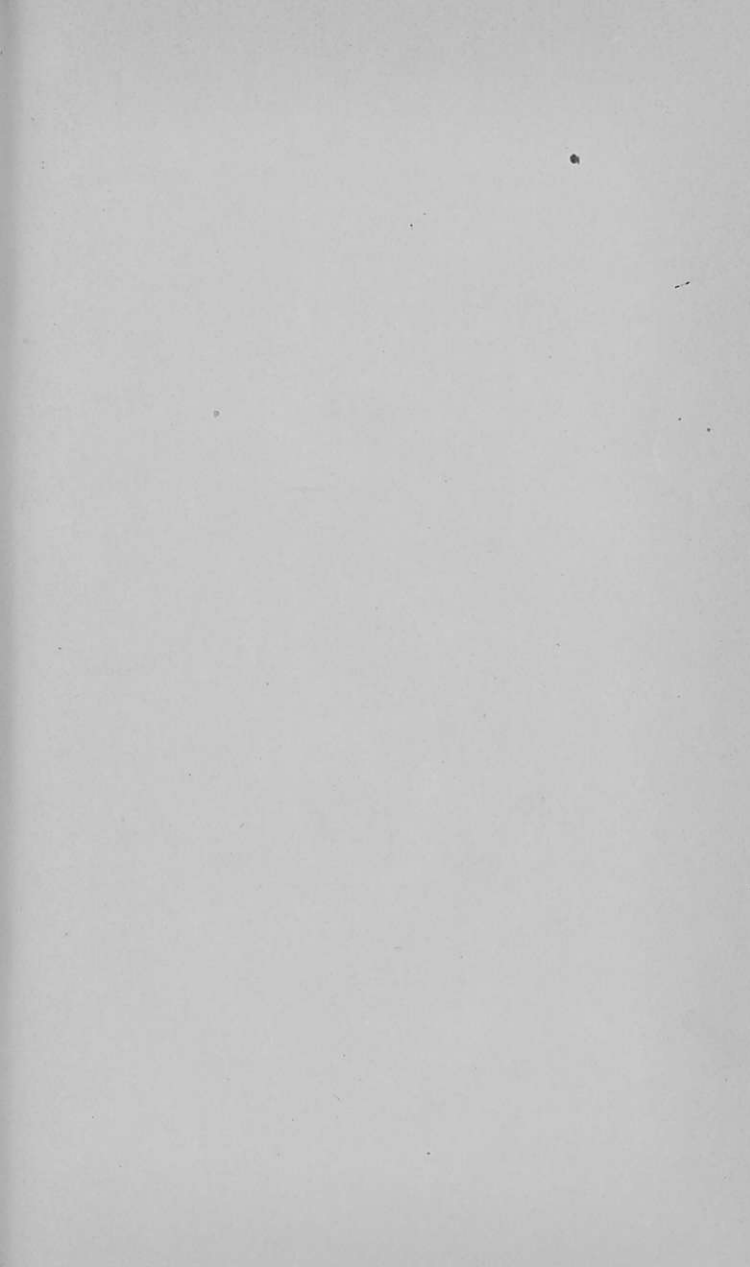
EERO

Iloitkaat nyt kaikki Sionin pojat ja tyttäret. Heleijaa!

(*Tanssi*).

ESIRIPPU.

JURANI

El. mulla kairilli jai kecken pojat. (The Father
praises them).

EERO

Annappas, Mikko, iso-lapsilla jalkoa.

ROVASTI

Jatkakas vaan, Mikko! mihin läänöläinen lajanne
lähtikö? (Jaa lauantaina suuret juhlat).

JURANI

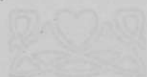
Tollesti, suru ei saa täällä olla kuokkavieraana.
Sis ja pitäi. Anna soida, Mikko.

EERO

Heikoksi nyt kaikki Suoma potat ja t/äläret.
Heikoksi.

Touhu

ESIRIPPU

N:o 1.	<i>Payard.</i>	Ei savua ilman tulta	Hinta
	Suomentanut <i>O. J.</i>		—: 75.
N:o 2.	<i>Hemmo Kallio.</i>	Pärtytyn yö	1: 50.
N:o 3.	<i>Vihtori Lähde.</i>	Kohtaus kunkokouksessa	1: —.
N:o 4.	Tyhmä Jussi.	<i>Mukaelma ranskankielestä</i>	1: —.
N:o 5.	<i>Wolfgang Gyalui.</i>	Kuherrusajan kuluttua	—: 75.
N:o 6.	<i>Edouard Pailleron.</i>	Kipinä	1: —.
N:o 7.	<i>Georg Richard Kruse.</i>	Sydämetömät	1: —.
N:o 8.	<i>Demetrius Schrutz.</i>	Sähkörakkautta	—: 75.
N:o 9.	<i>Ludvig Fulda.</i>	Neiti leski	1: —.
N:o 10.	<i>Leopold Adler.</i>	Kolme sanaa vaan	1: —.
N:o 11.	<i>Paul Perron.</i>	Minä ja anoppini	1: —.
N:o 12.	<i>Felix Hornborg.</i>	Virkistysmatka	1: 75.
N:o 13.	<i>Felix Hornborg.</i>	Perintö	—: 75.
N:o 14.	<i>Felix Hornborg.</i>	Julian suudelma	—: 75.
N:o 15.	<i>E. Huhtinen.</i>	Tukkikauppa	1: 50.
N:o 16.	<i>Emil Perttilä.</i>	Suutarin mökillä	—: 75.
N:o 17.	<i>Kaarle Halme.</i>	Seikkailu jalkamatkalla	1. 50.
N:o 18.	<i>Hemmo Kallio.</i>	Seitsemän veljestä	2: —.